

Vertimas aukojamas kaip tarnystė

ŠVENTOJI TOTO KNYGA DIDIEJI TARO ARKANAI

ABSOLIUTŪS SINTETINĖS EZOTERIZMO FILOSOFIJOS PRADMENYS

VI. Šmakovo komentarai

Anotacija

VI. Šmakovas (duomenys apie autorių, kuris yra neginčytinas autoritetas tikriesiems esminių dvasinių žinių ieškotojams, dingsta tragiškuose porevoliucinio laikotarpio sukuriuose) šiame unikaliame kūrinyje ėmėsi įkvepiančio bandymo rekonstruoti senovinių žinių sąvadą, žinomą kaip „Toto Knyga“. Mitai perduoda, kad ši Knyga pirmiausia buvo įamžinta ant auksinių plokštelių tikriausiai dar Atlantidos laikais, saugojama Senojo Egipto šventyklose, sudarydama aukščiausiojo žynių įšventinimo pagrindą. Deja, mūsų laikus pasiekė tik atskiri fragmentai ir atgarsiai, Vakarų Ezoterinės Tradicijos perduodami ir pilniausiai atgaminti Taro Arkanų forma.

„Šio veikalo tikslas – atstatyti senas kaip pasaulis sintetines Švento Hermetinio Mokymo žinias. Pateikdamas aukščiausiąjį Mokymą, kartu keletu štrichų apibrėžiau atskiras jo doktrinas bei atskiras jo grandis. Savo pagrindiniu uždaviniu iškeldamas sintezę, negalėjau tuo pačiu metu šių doktrinų pateikti bent kiek plačiau, išvesti jų pasekmes, įrodyti atskirus teiginius; apsiribojau vien iliustracijomis – nuorodomis į atskirų žmonių iš įvairių epochų ir įvairių tautų analogiškas mintis; savo visuma jos atskleidžia pagrindinę mano veikalo doktriną – Tiesos tvirtumą ir nekintamumą amžių kelyje, o tuo pačiu ir jos absoliutumą.“

VI. Šmakovas

Pratarmė

Ar yra didesnė laimė, didesnis džiaugsmas kaip dievinti grožį, po truputį ryškėjantį Neįmanomojo veikloje?

Kalderonas

Aš nepajėgiu suskaičiuoti visų tų naktų, kurias, visas virpėdamas, pašvenčiau Nepažinaus pažinimui

Saadis

Jeigu Dievas pasiūlytų man pasirinkti iš dešinės rankos visą tiesą, o iš kairės - vienatinį amžiną tiesos siekimą, lydimą nuolatinių klydimų, aš, turėdamas mintyje, kad pati tiesa egzistuoja tik Dievui, pagarbiai paprašyčiau Jo atiduoti man tai, kas yra Jo kairėje rankoje.

Lesingas

Aš nebijau žmonių, nes nieko iš jų nelaukiu ir netrokštu.

A. Sent Ivas d' Alveidras

XIX a. pabaigos kultūra, jos pobūdis ir veržimosi kryptys yra žmonijos pastangų ir ieškojimų per pastaruosius aštuonis devynis šimtmečius pasekmė. Kryžiaus žygiai ir imperatoriaus valdžios augimas užbaigė teokratinio Europos gyvenimo kryptį, tapo baigiamuoju epochos, kurioje viskas buvo grindžiama išimtinai vien religinių idealų siekais, aktu. Pirmieji humanistai, pradedant Frančesku Petrarka ir Džiovaniu Bokačiu, iškėlė naują vėliavą ir suformavę naują žmonijos siekių tikslą, padėjo naujos eros pamatus. Kozimo ir Lorencio Medičio draugų ratas, perėmęs Petrarkos ir Bokačio idėjas, paruošė pradžia pasaulėžiūrai, kuri iš anksto nubrėžė visą tolesnės pasaulio istorijos eigą. Supratę metafizinių ieškojimų nevaisingumą, jeigu jie nepatvirtinti empiriniais bandymų duomenimis, humanistai iškėlė devizą: visų pirma ištyrinėti tai, kas gali būti ištirta empiriniu keliu. Humanizmo klestėjimo ir reformacijos sėkmės laikotarpis yra dabartinio mokslo pradžia, nes visko, kas yra techninės kultūros pasididžiavimas, žmogus pasiekė tik pradedant XV amžiumi. Būtent nuo šio amžiaus žmonijos pastangos išimtinai nukreiptos į *atskirų* reiškinių tyrinėjimą, *atskirų* klausimų studijavimą ir *atskirų* žmonijos pažinimo sričių kūrimą.

Taip tęsėsi iki XVIII amžiaus, kada įvyko didysis istorijos lūžis: žmogus perėjo nuo *atskirų* daiktų tyrinėjimo prie siekio pažinti jų *sintezę*, ir enciklopedistų amžius, perėmęs

ryšius su empirinės filosofijos korifėjais, yra ankstesnių amžių keliuose įgyto pažinimo sintezės kūrimo epocha.

Tačiau taip ilgai eidamas išimtinai bandymų keliu, remdamasis tik išorine reiškinių puse, žmogaus protas ir dabar, aišku, ėmė ieškoti sintezės *tame pačiame sąmonės moduse*, siekė rasti *empirinę sintezę*, t. y. betarpiškai juntamą pirminę esmę. Tokia pirmine esme tapo *materija*, ir jos mokymas, apibendrintas kartu su įvairiausiomis atskiromis jos srovėmis, mums žinomas *materializmo* vardu.

XIX amžius – tai epocha, kai žmogus siekia įtvirtinti savo hipotetinę sintezę, stengdamasis ją išreikšti visa jos pilnatve, įkūnyti tikrovėje ir susieti su visomis diferencialinėmis detalėmis. Šis amžius iš tikrųjų tėra tik ilgo kelio baigiamasis akordas; būtent jo eigoje žmonijos ieškojimai išsiliejo į visiškai apibrėžtą formą, pasiekė, kaip tada atrodė, galutines savo vystymosi pakopas. Atėjo metas, kai, pagal tada vyravusią visuotinę nuomonę, teliko brūkštelėti paskutinius baigiamuosius štrichus, kad būtų baigta kurti didinga Pažinimo Šventovė¹.

Tai buvo liūdnas metas, nes *žmogaus turimos žinios pradėjo jį slėgti*. Viskas buvo taip aišku, taip apibrėžta, kad atrodė, jog visas būsimas žmonių gyvenimas turi būti pašvęstas vien tik skrupulingai seniai žinomų faktų analizei. Pavieniai atradimai, išstudijuoti dėsniai, gan patikimos hipotezės taip susipynė tarpusavyje, taip prasiskverbė vieni į kitus, sudarė tokią visiškai uždara visumą, kad ateityje jau nebebuvo ko laukti bent kiek reikšmingesnių atradimų. Dauguma beveik visų žmonijos pažinimo sričių atstovų atvirai pripažino, kad genialiųjų atradimų amžius baigtas, kad būsima mokslo istorija jau nebeturės tokių ryškių spalvų, kad ji tebus tik milžiniška pakartotinių bandymų ir detalių tyrinėjimo visuma. Gyva dvasia atsitraukė nuo žmonių, gyvenimas prarado bet kokią vertę, nes nors pozityvaus mokslo bei technikos pažanga teikė visus gyvenimo patogumus, tačiau visiems aukštesniems žmogaus poreikiams nebeliko vietos. Viską, kas žmoguje tyra, aukšta bei puiku, ši kultūra visiškai *ignoravo*, ji ignoravo bet kokią už jos esančią tikrovę, bet kokią substancinę vertybę ir tik, geriausiu atveju, kaip žaislas ar poilsis, tai buvo *pakenčiama* įvairiuose „malonumų fabrikuose“. Idealų neliko, nes buvo neigiama ko nors aukštesnio už patį gyvenimą galimybė. Sintezės prigimties tapatumas su atskirais reiškiniais pagimdė kolektyvizmą ir jį iškėlė į sintezės vietą; išnyko ne tik

¹ Šios mintys būdingos daugeliui to meto filosofų. Ypač ryškiai šias idėjas plėtojo Ogiustas Kontas ir Džonas Stiuartas Milemas; žr. taip pat Tindalio „Fragments of Science“, 362 psl. Kaip naiviai klydo kraštutiniai pozityvistai, labai aiškiai liudija jau vien tas faktas, kad nepraėjus net penkeriems metams po to, kai O. Kontas, nusakęs mokslo ribas, įnešė į „ignorabimus“ aplinką galimybę tyrinėti dangaus kūnų sudėtį, buvo atrasta spektrinė analizė ir milžiniška nematoma bei nesuvokiama sritis iš karto tapo nors dar nežinoma, bet jau atverta ieškančio žmogaus genijaus suvokimui.

individualybė, išnyko ir asmenybė; įsiviešpatavo minios – šio natūralaus materialios sintezės atspindžio – karalystė, tikrosios sintezės parodija.

Nors ir susikūręs pažinimo formą, žmogus vis tiek nuolat susidurdavo su prieštaravimais. Jis atmesdavo kaip iliuziją ne tik savo paties savimonės tikrovę, bet kartu jautė ir tai, kad visos jo amžių žinios bejėgės atsakyti į bet kurį klausimą, jeigu tik jis yra apie *reiškinių esmę*. Žmonija pastatė smėlynuose grandiozinį rūmą iš atskirų suskaidytų, niekuo tarpusavyje nesusijusių duomenų, kaip pamatą jam paėmė reiškinų pasaulį pamiršusi, kad visos jo dalys amžinai persislenka viena kitos atžvilgiu. Štai kodėl, kai iš empirinės patirties sferos išorės, iš žmogaus dvasios gelmių kilo smūgis, visas didingas rūmas turėjo griūti, būti nuplautas iš žmogaus sąmonės plūstelėjusiomis bangomis. Žmogus iš karto nesugebėjo sukurti tikrosios sintezės, jis atskleidė visas iš pirminių postulatų sekusias pasekmes, bet nesistengė jų pačių analizuoti, užpainiodamas klausimą arba paprasčiausiai atvirai pripažindamas savo bejėgiškumą. „*Viskas žinoma, viskas paaiškinta, viskas seka viena iš kito, bet viskas vienodai neaišku*“, – štai praėjusios epochos šūkis.

XX a. pradžia – tai staigus perversmas visose žmogaus minties srityse. Gimė nepajudinamas siekis galutinių priežasčių analizei, iš naujo buvo tiriami visi tie pirminiai pagrindai, visi tie postulatai, kuriais tiek šimtmečių rėmėsi mokslas. Jeigu periodinė Mendelejevo lentelė išvedė chemiją į visiškai naują, nepalyginamai aukštesnę plotmę, jeigu išorinis elementų panašumas nejučia kreipė žmogaus mintį į gamtos vienovę, tai radijo bangų atradimas smogė mirtiną smūgį visoms iki tol buvusioms pagrindinėms kosminėms hipotezėms. Ir štai per kokius 20–30 metų, per visiškai menką istorijai tarpsnį visi mokslo pagrindai susvyravo iš pačių savo šaknų. Jeigu laiką ir erdvę, šiuos pagrindinius mąstymo modusus, išjudino Kantas, Šopenhaueris, Lobačevskis ir Rimanas, tai Einšteino atrastas reliatyvumo principas ir M. Aksionovo bei H. Minkovskio⁷ transcendentinė kinetinė laiko teorija galutinai atskleidė iki tol visuotinai priimtų pažiūrų santykinumo absurdiškumą. Reliatyvumo principas atėmė mokslui galimybę kalbėti apie tęstinumą laike bei erdvėje kaip apie pirmines visatos kategorijas, o kartu su elektromagnetine Maksvelo šviesos teorija jis visiškai numarino hipotezę apie eterį. Materija prarado būties substancialumą ir per radijo bangų bei materijos dematerializavimo atradimus virto vien kristalizuota energija. Mokslai apie energiją vienu

⁷ Hermanas Minkovskis (1864-1909), kaip ir jo brolis gimė Kaune, žemojoje Fredoje; dabar ši gatvė pavadinta brolių H. ir O. Minkovskių vardu. H. Minkovskis buvo matematikas, pateikęs dimensinę erdvės-laiko kontinuumo teoriją (1907) ir dirbęs su pagrindinėmis Einšteino reliatyvumo teorijomis. (Vert. past.)

metu bandė užimti materialistinių pažiūrų pjedestalą, bet entropijos dėsnis kartu su visatos begalinumu laike savaimine logika atėmė galimybę jiems egzistuoti. taip iš XIX a. *didingo materialistinio rūmo, dar taip neseniai atrodžiusio visiškai išbaigtu, buvo išmušti visi pagrindai.*

Dabartiniu metu mes vėl išgyvename senojo mokslo griovimo laikus, bet tokio griovimo, kokio dar nežino mokslo istorija, koks savo apimtimi ir pagrįstumu pranoksta visus anksčiau buvusius, visus, kurie mums buvo palikti kaip pavyzdžiai. Šis griovimas, šis negirdėtas savo grandioziškumu mokslinis perversmas įspūdingas visų pirma tuo, kad jis beveik vienodai pakeičia visas fizikos sritis. Nė viena šio didingo keletą šimtmečių kurto mokslo rūmo dalis neišlieka savo pirmąsiais pavidalais; visos jos griūna iš pagrindų, visa fizika pakeičiama nauja. Bet tai dar ne viskas! Griūva ne tik mokslas, prieinamas tik nedaugeliui žmonių, – iš šaknų keičiasi pagrindiniai, elementariausi kasdieninio gyvenimo įvaizdžiai, su kuriais mes susiduriame nuo mažens, kurie atrodė nepasiduodantys jokiai kritikai, jokioms abejonėms. Griaunama netgi tokia tiesa, kurios niekas ir niekada nebuvo ištaręs, kuri nebuvo ryškinama, nes atrodė akivaizdi, nes visi ja nesąmoningai naudojosi bei grindė ja visą savo mąstymą.

O. D. Chvolsonas

Prasidedanti epocha be galo skiriasi nuo tik ką praėjusios; ji yra lūžio metas, rezultatų susumavimo, naujų kelių ieškojimo, naujų tikslų išskelimo metas. Visi mąstymo būdai, visos mokslo sritys patyrė pilną vidinį perversmą, jos taip pasikeitė, kad su praeitimi jas tesieja tik pavadinimas. Žmogui, stovinčiam atokiau nuo tų naujų idėjų, šis didis visuotinės istorijos perversmas praeina nepalikdamas pėdsakų, bet jis negali jo nejausti, nes perversmą būtyje lydi perversmas formoje. Ryšio formų vystymasis, buities įtakos smukimas, gyvenimo formų bendrumas skirtingose valstybėse, sienų tarp jų reikšmės sumažėjimas, bandymai kurti tarptautinę kalbą, daugelio organizacijų internacionalumas, tiek centrinės, tiek vietinės valdžios nuasmeninimas, pakeičiant ją kolektyviniu organu, – visa tai yra žmogaus dvasinio veržimosi į sintezę, į atskirų, pavienių formų griovimą žemiausias, išorinis atspindys. Didysis karas, užliejantis visą pasaulį kraujo okeanu, nuplaunantis ištisas tautas ir keičiantis visą žemės gyvenimą, tėra tik silpnas atgarsis tos didžios kovos, kuri vyksta visuotinėje žmonijos sąmonėje, susiduriant dviem didžioms epochoms, be galo triuškinančioms viena kitą.

Pagal istorinio darbo pasiskirstymo dėsnį vienas ir tas pats kultūrinis tipas bei vienos ir tos pačios tautos negali įgyvendinti dviejų pasaulinių idėjų, atlikti dviejų istorinių darbų, ir jeigu

vakarų civilizacija turėjo tikslą, savo visuotinę paskirtį įgyvendinti neigiamą perėjimą nuo religinės praeities į religinę ateitį, tai padėti pagrindus tai pačiai religinei ateičiai lemta kitai istorinei jėgai.

VI. Solovjovas

Mūsų laikai – tai suartėjimas to, kas dar taip neseniai atrodė visiškai priešinga, amžiams atskirtos nesutaikomos priešingybės. Mokslas ir religija, taip ilgai teturėję tik potencialų ryšį per filosofiją, dabar vis labiau suartėja tarpusavyje ir su nuostaba konstatuoja pažiūrų vienovę. Kaip poetas pozityvių ieškojimų srityje ėmė skverbtis gilyn, ieškodamas sintezės, taip ir religinėje sferoje žmonės ėmė krypti į misticizmą, į slaptąją religinių mokymų esmę. Galutinė sintezė negali būti nevieninga, o todėl galutinis misticizmas ir galutinė mokslo sintezė pasirodo esą neatsiejamai vienas su kitu susiję; abu jie išsilieja į absoliutinį mokymą, vieningą, bet skirtingai lūžtantį į mokslinį protą ir į religinį protą.

Gamtos paslaptys, kaip ir religijos paslaptys gali egzistuoti tik vieninga doktrina, nes egzistuoja tik vienas esybių principas. Mes savo genijaus impulsu jaučiame, kad žmogus gimęs pažinti, bet mes taip pat turime skaityti esybių prigimtį bei savybes iš jų apvalkalų. Mokėti skaityti šiuos ženklus yra pirmoji mokslo pakopa. Bet ši prigimtis bei šios savybės turi tarpusavio panašumų ir tai taip pat reikia mokėti suprasti, ir šie ženklai kur kas sunkiau skaitomi, nes sudaro antrąją mokslo pakopą; bet atskirti esybes nuo jų apvalkalo, matyti jas tokias, kokios jos yra, – tai aukščiausia mokslo pakopa, ir mažai kas ją pasiekia. Tik tada žmogus tampa galingas žodžiais bei darbais.

Trakijos Hierofantas²

Humanistų pradėtas skilimas tarp mokslo ir religijos savo aukščiausią laipsnį pasiekė XIX a. pabaigoje, būtent tuo laiku pozityvizmas ir misticizmas tapo priešingais žmonių mąstymo poliais, ne tik paskelbusiais vienas kitam karą, bet ir pradėjusiais vienas kitą ignoruoti, kas ir yra aukščiausias nepakantumo laipsnis.

Baigtinės tiesos vienovė negali neišsiliėti į bendrą šios tiesos vienovėn vedančių kelių įvairovę; kartu su visa atskirų formų įvairove, visa jų visuma negali nebūti kupina vidinės vienovės, atsiliepiančios visų atskirų kelių jungtinės sistemos harmonijai. Galutinis pozityvizmo bei misticizmo išsivystymo laipsnis atveda mus prie dviejų žmogaus dvasios pažinimo pusių, prie dviejų savo asmenybės įvertinimo metodų. Tiek

² „La Treicie, seul voie des sciences divines et humaines“, 246 psl.

vieno, tiek kito tikroji prigimtis yra pagrindinio žmogaus dvasios siekio pažinti save kaip per visumą, taip ir per savo diferencijuotos prigimties dėsningumą, realizacija. Šiuo sąmonės aspektu būdami tapatūs, kitu aspektu jie yra vienas kitam priešingi.

Pozityvizmas yra žmogaus dvasios siekis suvokti save diferencialinės prigimties sintezėje, sukurtoje per išorinę patirtį reiškinių pasaulyje. Todėl išorinė pozityvaus pažinimo forma visada yra objektyvi, t. y. duomenys, kriterijai bei pats išvadų dėsningumas visada jame betarpiškai grindžiami bei randasi iš išorinės tiesos – **iš reiškinių pasaulio**. Visiškai priešingas jam *misticizmas yra žmogaus dvasios siekis suvokti save diferencialinės prigimties sintezėje per vidinę patirtį, t. y. per atskirą savo aš aspektų sutapatinimą su išorinio pasaulio reiškiniais bei jų, kaip iš noumenalios⁸ dvasios išeinančių reiškinių ir todėl pagal aplinkos dėsni turinčių tik iliuzinę būtį, patvirtinimą.* Iš to seka, kad išorinė misticizmo forma visada adekvati, t. y. duomenys, kriterijai bei pats išvadų dėsningumas visada betarpiškai grindžiami ir randasi iš vidinės tiesos – **iš betarpiškos dvasios savivokos**. Abu susivokimo metodai bendrai vienas kitą papildo ir patvirtina, o atskirai kiekvienas iš jų teturi tik sąlyginę laisvę, nes dvasios sąmonės vystymasis dviem atitinkamais aspektais siekia būti lygiagretus ir leidžia tik diferencialiai mažus nukrypimo svyravimus. Tobulas žmogus turi vienodai eiti abiem keliais, harmoningai juos abu suderindamas. Tikrasis Magas yra vienodai visa žinantis, tiek mistikoje, tiek ir pozityvių žinių srityje, ir būtent šių dviejų žmogaus minties tėkmių suderinamumas yra pačią Mago³ sąvoką nusakantis požymis. Būdami neatsiejami savo tikraja prigimtimi, pozityvizmas ir misticizmas per savo atstovus, jiems visiškai vienas kito nesuprantant, ir patys tarpusavyje išsiskyrė. Iš tikrųjų šis išsiskyrimas buvo tik tariamas, iliuzinis, nes reiškinių esmė nuo žmogaus nepriklauso ir jis gali keisti tik savo paties jiems suteiktus vardus. Visiškai nugrimzdami į išorinę šių pagrindinių žmogaus minčių tėkmių formą ir nenorėdami ne tik suvokti, bet net ir girdėti apie kitą mokymą, pozityvizmo ir misticizmo atstovai kiekvienas savo aplinkoje sąlygojo išsiskyrimą, panašų į tą, kuris įtvirtina pozityvizmą ir misticizmą dvasios srityje.

⁸ Noumenas (gr. *noumenon* – tai, kas suvokiama), daikto esmė, nepriklausoma nuo reiškinio ir pažįstama tik protu; I. Kanto filosofijoje – daikto paties savaiame sinonimas; jo transcendentalinėje analitikoje tampa ryški fenomenų ir noumenų perskyra, t. y. tikrosios intelekto veiklos sritis, arba fenomenų (reiškinių) pasaulis yra pažinus intelektu, kaip daiktai mums, o daiktų sau (noumenų) pasaulis yra problemiškas, riboja juslumą bei patį žmogų ir pažinus ne kategorijomis. (Vert. past.)

³ Magas, graikiškai μάγοι, kilęs iš zendiško *mog*, *mogbed* arba *mobed*. *Mog* reiškia šventiką *pehlvi*, arba *huzvareš*, kalba, kuri pakeitė mazdeizmo zendišką kalbą Sasanidų epochoje (Keukler, „Zend-Avesta“). Zendiškai *meh*, *mah* tariamas *megh*, *magh*, reiškia „didis“, „tobulas“. Tą pačią šaknį randame chaldėjų kalb. – *man* reiškia „galingas“, „visažinis“, žr. Fabro d'Olivjė, „Histoire Philosophique du Genre Humaine“, Paris, 1910, 1t., p. 307-308.

Geriausi pozityvaus mokslo atstovai negalėjo nejausti mistinio kelio, bet šiuos savo išgyvenimus jie arba visiškai slėpė, arba palikdavo neišbaigtus; tokie, pvz., buvo Niutonas, Paskalis, Kepleris, Dekartas ir daugelis kitų. „Tik mažos žinios nutolina nuo Dievo, didelės vėl priartina prie jo“, – pasakė Niutonas ir tuo įamžino visiems žinomą istorinį faktą, kad visi didieji mokslo bei istorijos žmonės buvo tikintys. Šie pozityvios minties gigantai sudaro *mistinį pozityvizmo* polių.

Antraeiliai pozityvinio mokslo darbuotojai visi iki vieno susipainiojo reiškinių pasaulio globališkume bei įvairovėje ir tarp šios įvairovės pamiršdavo net savo paties ieškančią dvasią. Jeigu mokslo titanai su savo žiniomis siekė kilti į ją, tai mokslo amatininkai kartais imdavo matyti dangų ten, kur baigdavosi jų matavimo prietaisų jautrumas. Jie nesuprato sintezės prigimties, suvokiamos per nuolatinį sąvokų gilinimą ir perėjimą prie aukštesnio pagal analogijos dėsnį, nepažeidžiant kategorijų prigimties, sinteze jie palaikė sumavimą, jie apibrėžė jį kaip pavienių dėsnų agregatą. Prie jų priskiriami pseudoracionalistinių materializmo bei ateizmo mokyklų atstovai, tokie kaip, pavyzdžiui, Biuchneris, Hekelis, Štrausas ir kt.; visi kartu jie sudaro *pozityvų pozityvizmo* polių.

Istorijai liko nežinomi tikrieji mistinių žinių vėliavnešiai, pažinę pasaulį betarpiškai dvasine sąmone. Jų didybė ir tikrasis gyvenimas atsiskleidžia tik iš ezoterinių padavimų bei simbolių, iš to nenusakomo žavesio, kurį šie adeptai skleidė visai žmonijai tiek savo laiku, tiek ir po to sekusių amžių kelyje; tokie buvo nežinomi Himalajų išminčiai ir paslaptingi Egipto hierofantai. Mes nežinome jų gyvenimo, jų siekių ir pasiekimų, bet iš žmonijai spinduliuojančios jų įtakos grandioziškumo galime įsivaizduoti visą jų didybės neaprepiamumą. Jie gyveno neįsilieję į gyvenimą ir virš jo, bet niekas nevyko be jų paslaptingos įtakos, jie pasiekė išties didį sugebėjimą nematamai valdyti protinį žmonijos gyvenimą per jų išaukštintų Amžinos Tiesos šventraščių akinantį švytėjimą. Šie tikrieji misticismo adeptai sudaro jo *teigiamą polių*.

Kaip ir pozityvizmo atveju, dauguma pastarųjų amžių mistikų pasinėrė į reiškinių pasaulį. Bet, nors jų tyrinėjama gamta identiška, pozityvizmo pozityvistai ir misticismo pozityvistai žvelgė iš skirtingų požiūrio taškų. Turėdami žinių apie dvasią ir jos visa apimančią viešpatavimą, mistikai negalėjo visapusiškai atsidėti vien formoms bei reiškiniams, bet vis tiek retkarčiais nejučiomis pamiršdavo savo galutinį tikslą ir visas savo jėgas nukreipdavo konkrečioms klausimams nagrinėti. Eidami dedukciniu keliu, mistikai peršokdavo prie diferencialinės prigimties tyrinėjimo ir tiek tuo susižavėdavo, kad jų tyrimai prarasdavo ryšį su sinteze, ir iš išorės jie tapo visiškai panašūs į siaurus

pozityvistus. Prie jų galime priskirti didžiąją dalį tiek viduramžių, tiek ir šiuolaikinių mistikų; visi kartu jie sudaro *neigiamą misticizmo polių*.

Apibendrinami tai matome, kad žmonijos evoliucionuojančios minties atstovai pasiskirstę į keturias dideles grupes, nes pozityvizmas ir misticizmas savo ruožtu pasidalijo į du priešingus poliūs. Žemiausią grupę sudaro pozityvaus pozityvizmo atstovai, po to eina mistinis pozityvizmas, pozityvus misticizmas ir mistinis misticizmas.

Pozityvaus pozityvizmo atstovai patyrė visišką *fiasko* dėl paties pozityvaus mokslo evoliucijos eigos, kaip tai parodėme šios pratarmės pradžioje. Galima sakyti, kad ši grupė egzistuoja tik istorinėje praeityje, dabar jos visiškai neliko ir abejoti tuo gali tik tas, kurio ausų dar nepasiekė didieji žmonijos genijaus atradimai per praėjusį amžių. Pozityvaus misticizmo mokykla ėmė atvirai skelbti tai, kas dar taip neseniai buvo jos savimi patenkinto nemokšiško pajuokos objektu. Apjungusi visą pozityvių žmonijos ieškojimų patirtį, ši mokykla susiliejo su misticizmo adeptais. Ištisa virtinė mokslininkų įsitikinę vien tik savo bandymų logika iš mistikos sferos; tokie, pavyzdžiui: Kruksas, Ruselis Vemasas ir Marianas Anglijoje, Karlas Diuprelis ir Celneris Vokietijoje, Edlandas ir Turnebonas Švedijoje, Lombrozas ir Kiaja Italijoje, Flamarionas, de Roša ir Gustavas Lebonas Prancūzijoje bei daugelis kitų. Jeigu Kruksas su savo *Keti King* dar galėjo būti išjuoktas už tai, kad pozityvių žinių šviesoje rizikavo atvirai paliesti Nežinomybės sritį, tai tokie ryškūs mokslo atstovai kaip Rezerfordas, Viljamas Ramzajus ir Sodis, pasaulio pozityvistų pagarbaus tylėjimo apgaubti, atvirai užsiima cheminių elementų virsmu vienu į kitus ir materijos dematerializacija, t. y slaptos alchemikų svajonės realizacija.

Noriu pabrėžti, kad kultūringo žmogaus dvasinis pasaulis mūsų laikais skiriasi nuo jo mokslinės pasaulėžiūros; kad kaip senaisiais laikais religinio dogmatizmo rėmai buvo per siauri sutalpinti žmogaus pažinimą, taip dabar mokslinio materializmo dogmatika per siaura sutalpinti visus žmogaus jausmus bei poreikius. Todėl kaip religiniai duomenys buvo ištempiami ir išstumiami, kad padarytų vietos geologijos ar astronomijos atradimams, taip dabartinio mokslinio materializmo išvados ištempiamos ir išstumiamos, kad duotų vietos tokiems jausmams ir siekiams, kurių ignoruoti jau nėra galimybės.

Majersas

Jeigu pozityvus pozityvizmas jau atliko savo uždavinį ir todėl nugrimzdo į šešėlių karalystę, tai mistinis pozityvizmas, baigdamas savo misiją, dar išlaiko gyvybingumą, nors jo dienos jau taip pat suskaičiuotos. Viduriniųjų ir naujųjų amžių misticizmas Europoje išsiliejo į visiškai skirtingą formą, būdingą tik jam vienam ir ryškiai

besiskiriančią nuo senojo pasaulio misticizmo. Pirmiausia į akis krenta savitos filosofijos nebuvimas. Jeigu senovės istorija yra filosofinių sistemų istorija, tai visas europinis misticizmas, atvirksčiai, persmelktas prisirišimu prie semitų kosmogonijos, iš tikrųjų vertos kur kas geresnio likimo. Europos misticizmas nesukūrė nieko originalaus, savito, kaip ir nieko tokio, kas bent kiek liestų priežasčių pasaulį. Jis ne tik pamiršo visą senųjų ezoterinių mokyklų spalvingumą, bet netgi prarado atmintį apie filosofines ir religines Indijos sistemas, pradėdamas visiškai ignoruoti viską, kas, pasak E. Blavatskajos, netilpo į *hebraizmo misticizmą*. Visos viduramžių ir naujausių laikų mistikų pastangos tebuvo tik konkrečių klausimų, atskirų teorijų tyrinėjimai, bet ir šiuos tyrinėjimus jie, neaišku kodėl, apdengdavo tokiu storu ezoterizmo apdangalu, kad išties galima sakyti, jog lengviau pačiam sukurti bet kokią mistinę teoriją, nei iššifruoti daugybę naujausių mistikų parašytų miglotų foliantų⁵.

Sulyginant mus pasiekusį senovės misticizmą, pvz. Indijos puranas ir upanišdas, su neaiškiais Paracelso, Postelio, Eteilos ir kitų gudragalviavimais, savaime krenta į akis, kad nors senovė tebebyloja gyvu, realizuojančiu žodžiu, naujausių mistikų dvasia, atvirksčiai, seniai išskrido. Senovės indas, karštai troškęs galutinės ir absoliučios Tiesos, pasitraukdavo į savo tyrą dvasią, visą savo būtybę sutelkdamas vien tik į valios sintezę, pamiršdavo savo asmenybę ir galingais didingo savojo Aš suvokimo sparnais pakildavo į begalinį okeaną vienatinės visatos dvasios, sapnuojančios savo mają, amžinai kintančios, amžinai skleidžiančios begalinių savybių visumos, potencialių formų, vibracijas –atskirus savęs pažinimo modusus. Indas atmesdavo viską, jis ieškojo tik Tikrovės, jis siekė tik jos ir jis ją rasdavo! Senovės indo, kaip ir senovės egiptiečio dvasia sklandė amžinybėje, mėgavosi laime numatyti dieviško tobulo žmogaus galutinius privalumus: visiškai save suvokti, visiškai save realizuoti, visko išsižadėti, nugrimzti į Nieką ir tapti Viskuo. Indai ir egiptiečiai mylėjo mokslą, bet jų žinios buvo pats gyvenimas; iš principo atmesdami formą, jie mokėjo realizuoti savo pažiūras ir savo galinga dvasia pavertė ją tobula iliuzija. Jų mokslas, jų žinios buvo atrama laisvei, jie suteikdavo jų dvasiai didžios erdvės, įteikdavo raktą realiams dėsniams, atverdavo realią valdžią.

⁵ „Tai tas pats, kaip nerti ieškoti brangaus perlo į drumstą ir sūrų vandenį. Jį, aišku, randi, bet ieškoti jo tenka labai jau varginančiomis ir keistomis sąlygomis“, Vindelbandas. „Naujosios filosofijos istorija visuotinės kultūros ir atskirų mokslų kontekste“, 1913.

Netgi labiausiai išaukštinta europiečių filosofija, graikų filosofų iškeltas proto idealizmas, lyginant jį su skaisčia Rytų idealizmo šviesa bei jėga, teatrodo tik kaip rusenanti Prometėjo kibirkštis, silpna ir nuolat pasiruošusi užgesti, užtvindyta vidudienio saulės dieviško švytėjimo.

Šlėgelis

Vedantai priklauso ypatinga, vienintelė vieta tarp viso pasaulio filosofinių sistemų. Išaukštinusi „Save“, žmogų, ar tikrąją ego prigimtį, vedanta susieja ją su Dievybės Esme, Kuri visiškai skaisti, tobula, nemirtinga, nekaitoma ir yra Vienis. Joks filosofas, netgi Platonas, Spinoza, Kantas, Hėgelis ar Šopenhaueris nepasiekė tokių filosofinės minties aukštumų... Nė vienas iš filosofų, ne išimtis ir Heraklitas, Platonas, Kantas ar Hėgelis, neišdrįso sukurti tokio aukšto monumento, kurio viršūnei jau nebaisios nei audros, nei žaibai. Akmuo po akmens ten gula pagal griežtą seką po to, kai vieną kartą buvo žengtas pirmas žingsnis, po to, kai vieną kartą buvo įžvelgta, kad pradžioje galėjo būti tik Vienis, panašiai kaip ir pabaigoje bus tik Vienis, ar vadinsime jį Atmanu⁹, ar Brahmanu.

Maksas Miuleris

Nėra nieko labiau išaukštinto ir naudingesnio žmonijai kaip upanišadų studijavimas. Jos buvo paguoda mano gyvenime ir bus paguoda mano mirties valandą.

Šopenhaueris

Mūsų eros Europos mistikai buvo tikro bejėgiškumo įsikūnijimas. Iš lūpų į lūpas jie perdavinėjo senas kaip pasaulis paslaptis, kruopščiai saugodami jas nuo nekviestų smalsių žvilgsnių, naiviai ir įžūliai galvodami, kad tiesos išsaugojimas, jos švaros palaikymas nuo grubių nemokšų rankų gali priklausyti nuo jų asmeninių veiksmų. Paslaptینگumas jiems tapo jų žaidimu; kiekvienos tiesos ezoteriškumą, kaip natūralią pašauktos dvasios aristokratijos paskirtį, jie suprato kaip lobio slėpimą nuo grobuonių; jie išsaugojo šį lobį, bet laikas, slepiant jį žemėse, pasiekė savo, ir kai jie pirmą kartą pabandė jį atidaryti, tai prieš savo norą įsitikino, kad viskas sudūlėjo. Slėpdami, jie galėjo paslėpti tik nuo savęs pačių, jie tai padarė ir todėl tapo savo likimo pajuokos objektais.

⁹ Atmanas (skr. – siela, dvasia), indų religinės filosofijos sąvoka, reiškianti tai, kas žmoguje, vykstant pakitimams, išlieka, yra pastovu. Upanišados Atmaną aiškina esant svarbiausia žmogaus dalimi, aukščiausia tikrove, Tikruoju AŠ, net galutiniu visatos principu, visa ko atsiradimo šaltiniu. Atmanas, pasak upanišadų, yra tapatus Brahmanui ir atitinka Absoliutą. Induizmas skiria Brahmaną kaip pasaulinę ir Atmaną – kaip individualią sielą. (Vert. past.)

Religija skirstosi į išorinę ir vidinę, lygiai taip ir išminties mokyklos skirstosi į išorines ir vidines; išorinėms paklūsta hieroglifų raidė, o vidinėms – dvasia ir prasmė; išorinė religija susijungia su vidine per apeigas, išorinė misterijų mokykla susijungia su vidine per hieroglifus. Tiesos Sūnūs! Egzistuoja tik Vienatinis Ordinas, Vienatinė Brolija, Vienatinė Bendraminčių Sąjunga, kurios tikslas – įvaldyti Šviesą, ir tik neprotingumas iš šio centro sukūrė nesuskaičiuojamą daugybę ordinų. Daugybė pasireiškia išorinio apeigomis, o Tiesa tėra tik vidiniame. Brolijų gausumas priklauso nuo hieroglifų aiškinimų įvairovės, laikotarpio, reikmių bei aplinkybių; o tikroji Šviesos Brolija gali būti tik Vienatinė. Visos klaidos, visi susiskaldymai, visi nesusipratimai, visa, kas religijose ir slaptose draugijose duoda pretekstą tokiam klydimų kiekiui, išimtinai kyla tik dėl raidės, o dvasia išlieka nepaliesta ir šventa. Visa tai liečia išorinį apdangalą, ant kurio užrašyti hieroglifai, ceremonijos bei apeigos, ir visiškai neliečia vidinio. Mūsų norai, mūsų tikslas, mūsų pareiga – visur atgaivinti negyvą raidę, visur suteikti sielą hieroglifams, o gyvybės neturintiems ženklams – gyvą tiesą, visur neveiksmingą paversti veiksmingu, o negyvą gyvu. Bet visa tai atlikti galime ne patys savo valia, o dvasia tos šviesos, kuri yra Pasaulio Išmintis, Meilė ir Šviesa ir kuri nori tapti mūsų dvasia ir šviesa. Iki dabar pati slapčiausia vidinė šventovė buvo atskirta nuo šventyklos, o šventyklą buvo apsupę esantys prieigose; ateina laikas, kai vidinė šventovė turės susijungti su šventykla, kad esantys šventykloje galėtų daryti poveikį tiems, kurie prieigose, kol prieigos bus nustumtos į išorę. Mūsų slapčiausioje šventovėje visos Dvasios ir Tiesos misterijos išliko tyros ir jų niekada negalėjo išniekinti profanai arba sutepti nedorieji. Ši Šventykla nematoma, kaip nematoma jėga, pažini tik per atliekamą veiksmą. Mūsų mokykloje galima išmokti visko, nes mūsų Mokytojas – tai Pati Šviesa ir Jos Dvasia. Mūsų mokslai – tai palikimas, pažadėtas išrinktiesiems arba tiems, kurie pajėgūs gauti Šviesą, o mūsų mokslų žinios yra Dieviškos Sąjungos su žmonių vaikais pilnatvė.

Ekartshauzenas

Pasaulyje nėra nieko nauja, žmonijos civilizacija vystosi spirale, ir iš amžiaus į amžių žmonės pereidinėjo tais pačiais keliais, tik skirtingai nušviesdami juos savo individualiomis savybėmis. Istorija, ta, kuri mums žinoma, apima tik menką dalį tikrosios pilnos istorijos; ji neišlaikė atminties apie buvusias spindinčias žmonijos gyvenimo bei veiklos eras tiek dvasios pasaulyje, tiek ir proto pasaulyje. Tiesa ir žmogaus siekimas jos – amžini; kaip tikrovė ji negali būti vienatinė; štai kodėl Aukščiausias Žinojimas, pasiektas slapčiausiose dvasios srityse, negali priklausyti nuo išorinių sąlygų; dvasios tvirtumas turi tapti proto tvirtumu. Mokymas apie tiesą amžių kelyje buvo perduodamas, jis pergyveno ne tik rasę, pirmą kartą pakilusią iki jo, bet ir pačią atmintį apie ją; per amžių amžius jį saugojo jo tarnai, kurie yra tikrieji dvasios aristokratijos atstovai.

Paverstas simboliais, jis pasiekė mus kaip seniausias žmonijos minties paminklas, kurio ištakos dingsta amžių migloje. Šis paminklas – tai Šventoji Toto¹⁰ Knyga, Didieji Taro Arkanai.

Ji viešpatavo Persijoje kartu su magais, kurie vieną kartą žlugo, kaip žlunga pasaulio valdovai, piktnaudžiaavę savo galybe; ji apdovanojo Indiją pačiais nuostabiausiais padavimais ir neįtikėtina poezijos prabanga bei savo emblemų žavesiu ir siaubu; kartu su Orfėjo lyros garsais ji atnešė civilizaciją Graikijai; drąsiuose Pitagoro skaičiavimuose ji paslėpė visų mokslų ir viso žmogaus dvasios progreso principus; pramanas buvo kupinas jos stebuklų, ir pati istorija, kai tik imdavo vertinti šią nežinomą jėgą, susiliedavo su pramanu; savo orakulais ji išjudindavo arba sutvirtindavo imperijas, priversdama blykšti tironus ir per smalsumą ar baimę karaliavo virš visų protų. Minia sakydavo, kad šiam mokslui nėra nieko neįmanomo: jis įsakinėja elementams, moka žvaigždžių kalbą ir valdo dangaus šviesulių judėjimą; išgirdęs jos balsą iš dangaus krenta kruvinas mėnulis ir numirėliai kyla iš savo kapų... Meilės ir neapykantos valdovė slaptoji Magijos filosofija panorėjusi gali suteikti žmonių širdims tiek rojų, tiek ir pragarą; ji laisvai valdo visas formas ir pagal savo užgaidą dalija grožį bei bjaurumą; Kirkės lazdele ji paverčia žmones gyvuliais ir gyvulius žmonėmis; ji valdo net gyvybę bei mirtį ir savo adeptams gali pasiūlyti turtus per metalų virsmą ir nemirtingumą per savo kvintesenciją ir eliksyrą iš aukso bei šviesos...

Štai kokia buvo Magija nuo Zoroastro iki Manio nuo Orfėjo iki Apolonijaus Tianiečio tol, kol pozityvioji krikščionybė, pagaliau pakilusi virš Aleksandrijos mokyklos žavių svajonių ir milžiniškų siekių, išdrįso atskyrimais nuo bažnyčios ir prakeikimais viešai smogti jai, taip priversdama ją tapti dar slaptėse, paslaptingesne, nei kada nors anksčiau buvo.

Elifas Levis¹¹

Nuo to laiko, kai žmogus pirmą kartą suvokė savo viešpatavimą Žemėje, daug kartų nužengė amžinybėn. Genčių ir tautų vardus vienus po kitų užklojo amžiai ir jie dingo šių klodų tamsoje. Visa sugeriantis laikas galutinai ištrynė iš mūsų sąmonės net mintis apie galimybę nukreipti savo žvilgsnį į žilą žmonijos senovę. Teisingai yra pasakyta, kad jeigu žmonijos istorija trunka parą, tai vargu ar mes daug ką žinome apie paskutines penkias sekundes. Egiptas, Kinija, Babilonas ir Indija – štai ribos, už kurių negali prasiskverbti smalsus istoriko žvilgsnis. Sakmės, legendos ir mitai dar nušviečia keletą tūkstantmečių į amžių gilumą, bet po to viskas skendi nežvelgiamoje tamsoje.

¹⁰ Totas yra Dieviškos Išminties įkūnijimas, taip pat rašto Dievas, Dieviškų Žodžių Valdovas, Tiesos Valdovas.

¹¹ Eliphaz Levi. „Transcedentinės Magijos Doktrina“, *Kalendorius*, Kaunas, 2006., psl. 18-20.

Nesuskaičiuojamą daugybę kartų netgi per tą menką mums žinomos pasaulio istorijos periodą keitėsi tautų pavadinimai, jos silpo ir vėl įgaudavo naujo kraujo, susikurdavo kultūra ir vėl žlugdavo. Kaip kaleidoskope keitėsi žmonių kartos, kupinos minčių, vilties bei tikėjimo, ir vėl grimzdo užmarštin. Neliko nieko nekintančio, viskas kito, viskas mainėsi. Žmonių bangos užliedavo, nuplaudavo, ištirpindavo savyje, o kartais ir visiškai sunaikindavo prieš tai buvusias civilizacijas, nesulaikomai ritosi, silpnėjo ir geso. Niekas neamžina, viskas praeina, viskas užsimiršta.

Audringa jūra savo bangomis, amžinai putotomis, didingomis ir galingomis, nepaliaujamai keičia Žemės veidą: uolos subyra, iš jų lieka tik smėlis, ramiai grimzta į dugną, kalnų viršūnės dingsta kalnų akivaro gelmėse. Bet ir pati jūra kartais sutinka pasipriešinimą savo nesulaikomam veržlumui. Štai savo kelyje ji sutinka galingą vulkano krūtinę; įnirtingai daužosi pašėlusios bangos, aplink viskas žūsta, juda net uolos – giganto kojos; atrodo, dar truputis, ir ateis neišvengiama jo žūtis. Bet tarsi prabudęs sukvėpuos savo galinga krūtine vulkanas ir iš jo gelmių pakils lavos srautai – ir vėl jis taps pavojingas bei nenugalimas. O jūra aplink jį dirba savo darbą; ji nuolat užlieja vis naujas ir naujas žemes, ir per keletą tūkstantmečių visa šalis nugrimzta į dugną, tik vienas vulkanas išlieka nepajudinamas ir vis auga. Pasimirš šalies pavadinimas, gigantą atras nustebęs jūreivis, bet jeigu jis bus pakankamai smalsus, drąsus ir atkaklus, pelenų sluoksniuose atras buvusių laikų liekanas ir galės atkurti nelaimingai žlugusios šalies istoriją.

Taip tarp šėlstančių visa nugalinčio laiko okeano bangų nepajudinamai stovi didis seniai praėjusių laikų Paminklas. Iš kur jis, kur jo tėvynė, koks antžmogis genijus suteikė jam jėgų išstovėti – mes nežinome ir tikriausiai nesužinosime. Bet jo senumas, pasakiškas senumas lyginant su apgailėtinomis istorijos atkarpomis, kurias vieninteles težinome, jau turėtų įkvėpti pagarbą jam. Ir kaip nepaprastai išauga jo didybė, koku galingu gigantu jis tampa, kai prieš mūsų susižavėjusį žvilgsnį atsiveria, kad, be paties jo gyvenimo senumo, šiame Paminkle nesuvokiamais būdais įslaptinti pradai visų gijų nuo visos žmonijos veiklos per visą jos planetinį gyvenimą?! Šis paminklas mums, europiečiams, žinomas kaip Šventoji Toto Knyga – Didieji Taro Arkanai.

Prieš daugelį dešimčių amžių dabar žemėje viešpataujanti baltoji rasė iš prieš tai buvusios gavo šį didį palikimą, šią didžią žmogaus žinių sintezę ir jo genijui pasiekiamą Dievišką Atsivėrimą. Ji tinkamai įvertino jį, ir šis Dieviškos Išminties Paminklas įaugo į visų įšventinimų esmę. Šis didis fundamentas kiekvienoje religijoje pasireiškia tiek, kiek

ji pakyla virš diferencialinių atskirumų, pakyla virš jos tautos būties ir laiko sąlygų ir iš savo esybės iškelia absoliutaus mokymo apie amžiną tiesą atspindį.

Visos religijos išlaikė atmintį apie vieną pirminę, pirmaisiais pasaulio amžiais išminčių hieroglifais parašytą knygą, kurios simboliai, vėliau supaprastinti bei suvulgarinti, pasitarnavo Raštui – raidėms, Žodžiui – kategorijomis, o okultinei filosofijai – jos slaptais ženklais.

Elifas Levis

Tėra tik vienas Dėsnis, vienas Principas, vienas Agentas, viena Tiesa ir vienas Žodis. Tas, kuris viršuje, pagal analogiją panašus į tą, kuris apačioje. Viskas, kas yra, yra kiekybių ir pusiausvyrų rezultatas. Užslėptų daiktų, šventovės raktas! Tai yra Šventas Žodis, suteikiantis pakylėtą okultizmo ir jo paslapčių protą. Tai yra filosofijų ir tikėjimų kvintesencija; tai yra alfa ir omega; tai yra visatos Šviesa, Gyvybė bei Išmintis... Šios knygos amžius neižvelgiamas laiko naktyje. Ji indiškios kilmės ir siekia epochas, kur kas senesnes nei Mozės laikai. Ji parašyta ant atskirų lapų, kurie anksčiau buvo pagaminti iš paties geriausio aukso ir paslaptinių švenčiausių metalų... ji simboliška, ir jos deriniai apima visus dvasios stebuklus. Sendama per amžių tėkmę, ji vis tik išsilaikė – smalsių nemokšų dėka – nepakeitusi savo pagrindinių dalių charakterio bei pagrindinės simbolikos.

E. Blavatskaja

Šias eilutes E. Blavatskaja cituoja savo „Slaptojoje Doktrinoje“ iš kažkio manuskripto apie taro – Šventą Enocho Knygą. Apie užuominą dėl indiškios taro kilmės E. Blavatskaja rašo taip:

Kalbama, kad taro „indiškios kilmės“, nes siekia Pagrindinės Penktosios Rasės pirmąją porasę prieš žlungant paskutiniam Atlantidos žemyno likučiu. Bet jeigu ji randama pas pirmykščių indų protėvius, tai šis faktas dar nereiškia, kad ji pirmą kartą atsirado Indijoje. Jos šaltinis daug senesnis ir jos pėdsakų reikia ieškoti ne čia, o Himalajuose, Snieguotose Grandinėse. Ji gimė slaptoje vietoje, kurios buvimo niekas nedrįsta nurodyti ir kuri varo į neviltį geografus bei krikščionių teologus – sritį, kurioje Brahmanas patalpino Savo *Kailasą*, Meru kalną ir *Parvati Pamir*, graikų iškraipytą iki *Parapamizė*⁶.

⁶ Gal Roskoske visiškai nesuklydo kildindamas vokiečių Himmel (dangus) iš žodžio Himalajai, ir negalima paneigti, kad indiškasis Kailasa (dangus) yra graikų žodžio κοίλον ir lotynų *coelum* (abu žodžiai reiškia dangų) tėvas. (E. Blavatskajos past.)

Tiesa viena, bet į ją galima eiti įvairiais keliais, ir mes, aišku, turime pasirinkti prieinamiausią kelią. Į Didžiuosius Arkanus sudėta Dieviška Doktrina gryniausia savo forma išlieka hierofantų šalies įšventinimuose. Būtent čia aiškiausiai buvo išryškinta jų didybė, jie buvo tapę veiksmingu visos religijos pagrindu, nors kitose šalyse jie buvo pridengti ezoteriškumo uždanga. Be to, pats šventos Kemi šalies mokymas labiau artimas mūsų tiriančiai dvasiai, nes visa europietiškoji kultūra išsivystė jo paveikta, tarpininkaujant semitų Apreiškimui, judaizmui bei krikščionybei ir per misticizmą Vakarų okultinių srovių, kurios visų savo žinių šaltiniu atvirai skelbė Hermio Trismegisto, Didžio Įšventintojo, egiptietiško mokslo bei Įšventinimų Pradininko mokymą.

Kartu su Kambizo įsiveržimu Egipto didybė perėjo padavimų sritin. Keletą mėnesių iš eilės nugalėtojų kariuomenė laužų liepsna kaitino pilonus ir statulas, obeliskus ir bareljefus, visus egiptiečių genijaus per ilgus amžius kurtus vaisius, po to laistė juos šaltu vandeniu, kad pavyktų juos sutrupinti į tokius gabalus, kurie po to, jau išvežioti po kitas šalis, galėtų be ypatingų pastangų būti sunaikinti ir dingtų be pėdsakų. Visame Nilo slėnyje nebuvo nė vienos šventyklos, nė vieno paminklo, kurio nebūtų palietusi šio nenumaldomo likimo valios vykdytojo ranka.

Visgi nugalėtojai sugriovė tik tai, kas turėjo būti sugriauta. Žmogaus rankų darbo kūriniai pražuvo, bet senųjų hierofantų dvasia tebegyvena, pasislėpusi neprieinamose slėptuvėse. Įsiviešpatavus Ptolemėjams Egiptas dar kartą išskleidė savo galią, ir pasaulio stebuklas – Aleksandrijos švyturys, kaip nuo senų laikų sfinksas, tapo savo spindinčia šviesa daug šimtmečių visą pasaulį nušvietusios amžino siekio šalies emblema. Tačiau išmušė lemties numatyta valanda, ir atėjo visa ko pabaiga. Aidint tamsuomenės klyksmams ir bukų fanatikų, laikusių save geriausiais Dievo-Šviesos tarnais, riksmams žlugo Serapis, egiptietiškos išminties tvirtovė. Teonas ir Ipatija savo begalinį atsidavimą žinioms krauju įrašė ant Aleksandrijos Išminties šventyklos, vėliau tapusios fanatiškų Omaro ordų ir vyskupo Teofano grobiu¹², laiptų. Pusę metų šimtai tūkstančių papirusų, bylojusių apie ankstesnių žmonių gyvenimus, jų siekius, žinias ir atradimus, aikštėse buvo deginami laužuose, jais buvo kūrenamos pirtys. Iš šventos šalies tūkstantmečius švietusi šviesa užgeso; Egiptas, jo pasaulinė šlovė, jo neaprėpiamos žinios ir didybė nugrimzdo užmarštin, nuėjo ten, iš kur jau negrįžtama.

Tiesa ir žmogaus veržimasis į ją – amžini; pasaulyje nėra ir negali būti jėgos, kuri tai pranoktų; visas pasaulis gali žūti, ir užslinkusioje Kali Jugoje gali likti tik vienas

¹² Dalį Aleksandrijos bibliotekos sudegino Cezaris 48 m. Pr. Kr.; beveik visiškai sunaikino krikščionys 390 m. ir galutinai baigė naikinti Omaras 640 m.

žmogus, bet ir tada Tiesa tebežerėtų jo širdyje, o dvasia ir toliau tebesiveržtų į ją. Žlugo Egipto didybė, žlugo šventyklos, žlugo išminčių tvirtovės, už kurių sienų buvo susitelkę amžini siekiai išsiveržti į nežemišką gyvenimą, – mokslas apie Amžiną Tiesą žlugti negalėjo, jis nemirtingas ir žmonių beprotiškumo bangos negalėjo išjudinti šios Tiesos! Savo apakimo valandą skelbdamas karą Dangui, žmogus šiuo savo veiksmu tik pats save išstumia už jo ribų; Absoliutus ir Amžinas nepaliaujamai nušviečia viską aplink Save, silpna žmogiška valia nė trupinėlio negali pakeisti Jo Būties ir Šviesos; žmogaus valioje – vien tik paties žmogaus susivokimo laipsnis. Kai jo dvasia tyra ir aiški, jis gali netrukdomai artėti į Šviesą, ir Tiesa iškyla prieš jį neapsakomu Savo Pirminiu Tyrumu. Žlugimo laikais, kai susidrumstęs arba dar miegantis protas nebeturi jėgų sulaikyti įsisiautusių aistrų, žmogus pasimeta jų šėtoniškame chaose ir pats save sukausto, savo rankas ir kojas. Tada šviesus viską savimi apimančios Izidės veidas jam atspindi tik jo paties beprotybės ir kančių siautulį su visu jų įžūlumo išsigimėliškumu. Tai matydamas ir jausdamas vidinį smerkimo teisingumą žmogus krenta į bedugnę su dar didesniu atkaklumu, naiviai galvodamas taip rasti ramybę. Pirmieji krikščioniškosios eros amžiai – tai iš vienos pusės – visuotinis vergų sukilimas, iš kitos – barbariškų pusiau laukinių tautų atsiradimas pasaulio arenoje. Antikinis pasaulis greitai ritosi link horizonto, o kartu su juo leidosi ir jo dievai, jo mokslas bei jo paslaptys. Iš išorės atrodė, kad viskas žlugo, bet iš tikrųjų ši katastrofa tebuvo tik tariama. Ant Izidės, Tiesos Deivės, veido nusileido dar tankesnis ir tamsesnis šydas, lyginant su visais anksčiau jį dengusiais. Atvirai skelbtos tiesos pasislėpė simboliuose, legendose, mituose ir, taip išvengdamos minios žvilgsnių, pergyveno išdidų faraonų valdymo laikmetį ir paplito po visą pasaulį.

Tiesos rūbai mainosi, bet pati Deivė ir Jos Dvasia nepajudinamos ir amžinai spinduliuoja nuolat kintančiai raidei.

Stanislavas de Guaita

Tepraėjo tik keletas dešimtmečių ir Omaro Ordų palikuonys sukūrė nepakartojamą Arabų Kalifatą. Harunas al Rašidas, Ibn Junis, Nasredinas, Tabita ben Kara ir Suleimanas visas savo jėgas nukreipė atstatyti Aleksandrijos mokslo didybei. Kartu su Tariko pergale musulmonų valdos persimetė į Europą; nors Karlas Martelis prie Puatjė ir užkirto jų politinės įtakos augimą, visgi arabų genijaus dvelksmas prasiskverbė gana giliai ir klajojantys filosofai, alchemikai bei astrologai visur savo kelyje skleidė žinių nuotrupas, kol žiaurus susidorojimas su albigiečiais privertė Tiesos ieškotojus pradėti slėpti savo siekus po nepermatoma paslapties skraiste.

Šaukliai ir trubadūrai, keliaujantys riteriai ir elgetaujantių vienuolynų vienuoliai išnešiojo ezoterinio misticizmo garsą visur, nuo išdidžių vasalų turnyrų iki kuklių liaudies būstų. Jeruzalės karai tik dar labiau sustiprino ryšį su saracėnais, ir jeigu Vakaruose kryžius sušvito virš Mėnulio, tai Rytuose mistiniai ieškojimai užgesino net liepsnojantį kryžiuočių fanatizmą. Išėjus amžius Maltos saloje susitelkę Šventyklos riteriai virto atvirais Nežinomybės srities ieškotojais, ir Pilypo Gražiojo kunigaikščiui Žako diu Molé skirtos mirties bausmės įvykdymas lėtoje laužo liepsnoje Paryžiuje prie Sen Antuano vartų kartu su šimtu trylika jo draugų teatvedė tik prie Laisvųjų mūrininkų draugijos įkūrimo. Pastaroji draugija įsteigusi *masons adoptes* institutą, virto masoniškomis mokyklomis, kurias vėliau sukaustė Vesthauto bylos visuotinumas, o po to jos atvirai susiliejo su pasauline Alberto Paiko brolija, kai jis įkūrė *Palladismum Novum Reformatum*.

Taip amžių kelyje, tarp genčių ir tautų, kultūrų ir tikėjimų, išorinių formų bei spalvų chaoso išliko nenutrūkstamas ryšys, prasidėjęs nuo senųjų Egipto hierofantų, nuosekliai praėjęs per neoplatonikus, gnostikus ir arabus, tamplierius, rozenkreicerius, Raimondo Liulio, Paracelso, Fludo, Filaleto, Krolijaus, Meisterio Eckharto, Kornelijaus Agripas, Joano Tritemskio, Henriko Kunrato, Nikolajaus Flamelio, Knoro de Rozenroto, Piko Mirandolos, Reichlino, Biomės, Gištolių, Džordano Bruno, Ledo, Martinenco di Paskvalio, Diutco-Mambrinio, Sen Marteno, Melitoro, Fabro d'Olivjė, Sent Ivo d'Alveidro, Guženo de Muso, Elifaso Levio, Stanislavo de Guaito filosofiją iki šiuolaikinių jogų ir teosofijos mistinių srovių¹³. Bet koks be galo nutolęs iliuminatų, rozenkreicerių ir martinistų, šių apgailėtinų kažkada tokio didingo vakarietiško įšventinimo atstovų misticizmas nuo Tėbų slėnio karališkojo Mokslo švytėjimo! Iš kartos į kartą buvo

¹³ Teosofijos draugiją įkūrė E.P. Blavatskaja. Jos neginčytinai išimtinė asmenybė per keletą metų padarė perversmą žmonijos protuose. Pačią tamsiausią paties kiečiausio materializmo epochą jos genijus daugeliui tūkstančių žmonių atvėrė vartus į kitą sritį, į Tiesos su visa amžinumo aureole regėjimą. Deja, teosofijoje pastaruoju metu atsirado nepageidautinų srovių; pagrindinis priežastis – daugelis E. P. B. doktrinų liko nesuprastos. Jos „Slaptoji Doktrina“ ir „Atidengtoji Izidė“ pasirodė esą tokios nepasiekiamos plačiajam skaitytojui, kad, pavyzdžiui, Rusijoje, nepaisydami pasaulinio pripažinimo, ją laiko tik feljetonų ir apybraižų rašytoja (pseudonimas Rada-Beja), parašiusia „Indostano kalnuose ir džiunglėse“ bei „Lagoro durbare ir mėlynuosiuose kalnuose“.

Naują mistinį judėjimą Indijoje sužadino paskutinysis indų pranašas Bhagavanas Šri Ramakrišna Paramahansa. Jeigu dabar nerastume pasaulyje apsišvietusio žmogaus, kuris bent ausies krašteliu nebūtų nieko girdėjęs apie ezoteriką ir visų pasaulio istorijos religijų kilmės vienovę, tai už šį pasiekimą žmonija turi būti dėkinga dviejų žmonių genijui: E.P. Blavatskajos ir Šri Ramakrišnos. Pastarojo misija buvo nukreipta vien į žmonijos išgelbėjimą, kai ji jau visiškai priartėjo prie materializmo siaubo bei beprotybės bedugnės. Per savo mokinius, jo žodį atnešusius į Europą ir Ameriką, jis pirmas iš Mokytojų kiekvienam žvilgsniui plačiai atidengė Izidės veidą. Vivekananda, Abhedananda, Ramačakra, Čateredžis ir kiti – tai pirmieji skleidėjai, pradėję kalbėti atvirai, betarpiškai veikdami klausytojų bei mokinių intelektą.

perduodamos tik raidės, gyva dvasia seniai išskrido ir tik pavieniai, iš aukščiau paženklintieji, sugebėję Tiesos ieškoti savo širdies slėptuvėse, atkūrė senųjų Žinių didybės atspindį.

Visuotinė istorija visada dalijosi, kaip ateityje dalysis, į faktų kaupimo periodus ir į jų apibendrinimo bei sintezės periodus. Mūsų era – pastarieji du tūkstančiai metų – faktų kaupimo periodas be ryškesnių žmogiško genijaus pasireiškimų. Mes išgyvename niūrią epochą, kurią senovės indai pavadino Kali Juga, mirties laikotarpiu, nes jos eigoje suaktyvinta veiklai tik žemoji žmogiškos būtybės pusė. *Egipto klestėjimo epocha – tai paskutinis prieš tai buvusios ir į amžinybę nugrimzdusios žmonijos rasės atgarsis.* Hermio, Ramos, Orfėjo ir Krišnos laikai praėjo negrįžtamai; žmonijai iškilo uždavinys sukurti naują sintezę, dar didingesnę ir grandioziškesnę už visas anksčiau buvusias; šio uždavinio atlikimas yra būsimų tūkstantmečių misija! Mūsų uždavinys – paruošti dirvą šiam didžiam darbui, todėl, nenutraukdami ryšio su praeitimi, turime pernešti jį į mūsų sąlygas, į mūsų mąstymą ir senojo egiptietiško mokymo šviesoje surinkti į vieną visumą tuos duomenis, kuriuos paduoda mums mūsų mokslas, mūsų patirtis ir mūsų išgyvenimai.

Deja, didžioji mistikų dalis to nesuprato; jie kabinosi už kiekvienos senojo mokslo raidės, bandydami atgaivinti buvusį tų formų turinį, kuris likimo įgeidžiu negrįžtamai žuvo. Jie nesuvokė ir to, kad senųjų civilizacijų sugriovimas ir visiškai viso to, kas jų buvo pasiekta, sunaikinimas, be abejo turi turėti pagrindą, kurio esmė – užsivertė vienas istorijos puslapis ir prasideda kitas. Senasis pasaulis pilnai atliko savo misiją, todėl turi pasitraukti, kad suteiktų mums, savo palikuonims ir perėmėjams, galimybę atlikti mūsų laukiantį darbą, nevaržydamas mūsų laisvės ir neprieštaraudamas mūsų siekiams. Tai suvokę, vietoje kartėlio dėl praradimo mes semsimės iš jo vien tik didžios jėgos, nes tai, ką galėjo atlikti vieni, galės atlikti ir kiti. Ryšys su senove turi būti pakankamai stiprus kiekvieno Tiesos ieškotojo širdyje, bet jis turi atsirasti ne iš prisirišimo prie formos spindesio, o iš tikrosios jos esmės didybės.

Evangelijos sistema – ne katekizmas, ne elementari teologija, bet aukščiausios religinės žinios, aukščiausioji religinio mąstymo viršūnė, paskutinioji teologinės kontempliacijos pakopa. Evangelinis mokymas apie Dievą šliejasi prie tų žydų religijos tikėjimų, kurie kartu yra ir paskutinis visos žmonijos proto žodis, paskutinė riba, kurią žmogus pajėgus pasiekti savo Dieviškos Tiesos ieškojimuose.

Prof. Tapejevas

Taigi mūsų religinės apeigos senos kaip pasaulis, mūsų šventės panašios į mūsų protėvių, ir krikščionių Išganytojas neatėjo tam, kad pakeistų Senovės Išventinimų simbolinį bei religinį grožį. Jis atėjo, kaip Jis Pats sakė, kad atitinkamai pagal metaforinį Izraelio įstatymą viską įvykdytų ir atliktų.

Elifas Levis¹⁴

Krikščioniškos eros pradžia ir yra didysis atotrūkis nuo praeities momentas. Paplitus krikščionybei, ryšys su senuoju pasauliu ir jo kultūra visur pradėjo silpnėti, ir kuo labiau atskiri žmonės stengėsi šį atotrūkį sustabdyti, tuo greičiau jis vyko. Sugalvoję atkurti senųjų mokslų didybę, Ptolemėjai į vieną saugyklą surinko viską, kas buvo išmėtyta po pasaulį, ir visa tai vienu likimo smūgiu buvo paversta pelenais; jeigu ne tai, gal daugelis manuskriptų būtų išlikę ir iki mūsų dienų, dabar gi viskas dinga negrįžtamai. Visos kitos pastangos šia kryptimi taip pat, visada ir neatšaukiamai, duodavo atvirkščią rezultatą: Markas Aurelijus ir Julijanas tik pagreitino senojo pasaulio žlugimą, iššaukė reakciją; lygiai taip žlugo ir visos mistinės mokyklos, kurios stengėsi krikščioniškoje aplinkoje išlaikyti senųjų šventyklų žinias.

Julijanas nebuvo pagonis – tai buvo gnostikas, prisirišęs prie graikiško panteizmo alegorijų, ir jo nelaimė buvo tik ta, kad jam Jėzaus Kristaus vardas buvo ne toks skambus kaip Orfėjo.

Elifas Levis

Daugelis gnostinių idėjų buvo gilios ir stiprios, bet jos tebuvo tik senųjų misterijų atkartojimai, todėl turėjo žlugti, kad užleistų kelią naujovėms. Šios naujovės buvo grėsmingos, siaubingos ir kupinos kančių, bet visa vėlesnė žmonijos istorija buvo masių mokykla, ir niūrūs kalėjimai, ir viduramžių laužai grūdino išrinktųjų dvasią ir buvo tikros šios dvasios skaistyklos. Visa šiuolaikinė techninė kultūra nebūtų galėjusi išsivystyti, jeigu būtų pakankamai gyvi padavimai apie praeitį. Žmonės nebūtų galėję nukreipti visas savo jėgas išimtinai į Žemės žinias, jeigu jų dvasia visada ir nekintamai kryptų į amžinybę, ir šį siekį prilaikyti gali tik *žiaurus įstatymas*. Žmogus pirmiausiai turi išsamiai pažinti pats save, privalo viską atlikti čia ir tik po to gali pradėti veržtis į aukštį; neturėdamas atramos apačioje, jis nepajėgtų pakilti į aukščiausias dangiškas viršūnes ir neišvengiamai pakibtų tarp dangaus ir žemės, panašiai kaip Mahometo karstas.

¹⁴ Eliphaz Levi. *Magijos istorija*.

Tačiau nors išoriškai atitrūkusi nuo senojo pasaulio, jo dvasia nežinomais keliais visą laiką valdė Europos tautų gyvenimą. Paslaptinių hierofantų ir pasakiškos Indijos mokytojų genijus per amžių masę tebešviečia žmonėms. Visada ir amžinai kiekvienas siekiantis ir trokštantis Tiesos nejučia kreipdavo žvilgsnį į Nilo slėnį ir snieguotas Himalajų viršūnes, ir šiltas gyvybingas spindulys paliesdavo jo maištingą sielą. Pasimetęs tarp jam svetimų žmonių, tarp inkvizicijos laužų traškėjimo ir Niujorko triukšmo, jis jautėsi esąs nesutraukomais saitais susijęs su šventomis Ozyrio ir Brahmos šalimis; jis suvokė, kad jis ne vienas, kad kuo labiau jis nutolsta nuo šio amžiaus, tuo labiau priartėja prie Tikrojo Gyvenimo ir Negęstančios Tiesos Pasaulio. Toks žmogus, pajutęs savo širdyje atsaką, su džiaugsmu įsitikindavo, kad tebegyvi senųjų mąstytojų priesakai ir jų pranašiški žodžiai, ir laikas nepalietė jų. Beveik visi senojo pasaulio simboliai išliko iki mūsų dienų ir tas, kuris moka juos skaityti, tuo pačiu susikuria nenutrūkstamą ryšį su praeitin nugrimzdusiu pasauliu.

Mano skaitytojams pakanka žinoti, kad tam tikrose Himalajų srityse, tarp 22 šventyklų, simbolizuojančių 22 Hermio Arkanus ir 22 kai kurių šventųjų alfabetų raides, Aharta formuoja mistinį Nulį, „Nesurandamąjį“.

A. Sent Ivas d'Alveidas

Visos religijos, dalindamosi tarpusavyje Vienatinę Šviesą ir nušviesdamos viena kitą, mūsų dvasioje pagimdo viltį bei ramybę!

Žanas Reinaudas

Egiptas ir Indija – daugelio amžių Tiesos tarnų išsvajotas ieškojimų tikslas – vėl iškyla prieš mus ir priartėja prie mūsų. Prasideda naujo istorijos lūžio metas ir, kas žino, gal kai kurie iš mūsų ir sulauks jo. Nauji mistiniai mokymai sužadino visuotinį domėjimąsi senove, ir Ramakrišnos bei E. Blavatskajos pasėta sėkla ruošiasi duoti vaisus. Artėja laikas, kai senasis mokslas atgims po nauju dangumi ir su nauja, dar neregėta galia.

Ateis laikas, kai mūsų ainiai stebėsis, kad mes nežinojome to, kas taip aišku.

Seneka

Per amžių tamsą kaip ir senojoje Kemi šalyje, ir Pendžabo slėnyje šviečia mums seniai prabėgusių laikų Paminklas. Ir kaip išdidi Ra bei piramidžių šalis šią didžią dovaną gavo kaip palikimą iš išeivių iš Poseidono, paskutiniojo nuostabiosios Atlantidos likučio (Platono liudijimu), taip ir mes po šimtų amžių priimame šį įstabų išminties fakelą

iš tos pačios senosios Aukso Vartų miesto šalies. Vargšai didžios Atlantidos palikuonys, amžinai besiblaškantys ir nieko negalintys rasti, iš visur varomi, visų niekinami ir savo daina priverčiantys suvirpėti visas širdis, besiilgintys ramybės, bet nepartyrę jos savo gyvenime, čigonai išsaugojo šį didį Elakvioto Muretaro gimtines Paminklą žaidybinių būrimo kortų malkos pavidalu...

Egzistuoja dar viena knyga, nors ji ir populiari, ir ją visur galima rasti, bet ji yra didžioji ir labiausiai iš visų neatskleista paslaptis, nes ji yra raktas visoms kitoms; visi ją žino, ir kartu ji niekam nežinoma; niekam neateina į galvą ieškoti jos ten, kur ji yra; o jeigu kas nors ir įtartų ją egzistuojant, veltui leistų laiką ieškodamas jos ten, kur jos nėra. Ši knyga, galbūt gerokai senesnė už senąją Enocho knygą, niekada nebuvo išversta; ji parašyta pirmąkart ženkais ant atskirų lapų kaip senovinės lentelės.

Elifas Levis

Prieš tūkstantmečius šis didis Paminklas buvo įkūnytas simboliuose, iškaluose akmeninėse nišose, kolonomis padalytose į Arkanų galerijas, kuriose neofitai praeidavo savo įšventinimus ir kurios (pagal padavimą) iki šiol tebeegzistuoja nepalietos kelyje tarp Sfinkso ir didžiosios Gizo piramidės. Laiko upė savo tėkme nuplovė iš granito ir porfyro išskobtą nuostabios faraonų šalies didybę. Viskas žlugo, bet jos išminčių žinios pragyveno ją, ir štai dabar nemirtingi simboliai iškyla priešais mus kaip žmonių pramogos objektas. Tikroji didybė nereikalauja paradinio žavesio; porfyrai virto dulkėmis, o amžini išminties vaizdai išliko nenukentėję ir netgi šiuo apgailėtiniu savo pavidalu jie dar labiau didingi iki begalybės!

Šio veikalo tikslas – atstatyti senas kaip pasaulis sintetines Švento Hermetinio Mokymo žinias. Pateikdamas aukščiausiąjį Mokymą, kartu keletu štrichų apibrėžiau atskiras jo doktrinas bei atskiras jo grandis. Savo pagrindiniu uždaviniu iškeldamas sintezę, negalėjau tuo pačiu metu šių doktrinų pateikti bent kiek plačiau, išvesti jų pasekmes, įrodyti atskirus teiginius; apsiribojau vien iliustracijomis – nuorodomis į atskirų žmonių iš įvairių epochų ir įvairių tautų analogiškas mintis; savo visuma jos atskleidžia pagrindinę mano veikalo doktriną – Tiesos tvirtumą ir nekintamumą amžių kelyje, o tuo pačiu ir jos absoliutumą.

Laikau pareiga išreikšti gilią padėką dviem savo brangiausiems draugams: Nikolajui Sergejevičiui Musatovui ir susisiekimu kelių inžinieriui Vladimirui Ivanovičiui Ždanovui. Pirmasis iš jų, savo ugnine dvasia ištraukęs mane iš bedugnės, parodė man kelią ir padėjo pirmąjį šio veikalo akmenį; antrasis ilgus metus dalijosi su manimi visais

Tiesos ieškotojo džiaugsmas bei negandomis, ir tik jo pasiaukojamo tarnavimo visuotiniam reikalui dėka aš parašiau šį kūrinį iki galo.

Vladimiras Šmakovas

Curavi actiones humanas, non ridere, non ludere, neque detestare, sed – intelligere¹⁵

Spinoza

¹⁵ Žmogaus veiksmus stengiausi ne išjuokti, ne išgirti, netgi ne niekinti, o – suprasti.

ĮŽANGA

APIE AMŽINĄ TIESĄ IR AUKŠČIAUSIĄ SINTETINĮ ARKANŲ SISTEMOS MOKYMĄ

Sveikinu drąsius tyrinėtojus ir gilius mąstytojus, kurie, hiperfiziniam pasauliui taikydami pozityvaus mokslo metodus, įdiegė nepajudinamus žmonijos žinių sintezės pagrindus ir padėjo pirmąjį akmenį Didingai Šventyklai, kurioje bus švenčiamas – ir ta valanda jau artėja – iškilmingas kariaujančių Mokslo ir Religijos susitaikymas!

Stanislavas de Guaita

Tikėjimas ir žinios yra dvi priemonės, kurias žmogus naudoja suvokti Tiesai; jos tarnauja kaip dvi kojos, padedančios pasiekti tikslą, kaip du sparnai, padedantys kilti į šviesą.

Lagurija

1. Apie žmogaus pažinimo būdus

Didi Išmintis judresnė už bet kokį judėjimą ir dėl savo švarumo prasiskverbia per viską. Ji yra Dievo Jėgos Dvelksmas ir tyras Viešpaties Šlovės Atsiskleidimas. Todėl niekas suterštas į Ją nepateks. Ji yra tyras Amžinos Šviesos Atspindys ir tyras Dievo Veiksmų Veidrodis bei Jo Malonės Atvaizdas. Ji Viena ir gali viską ir, būdama Savyje Pačioje, viską atnaujina....

Salamono Išminties Knyga, 8, 24 –27

Visos idėjos tikros, nes jos susijusios su Dievu.

Spinoza

Būtis tęstinume yra aukščiausia transcendentinė Tikrovė. Ji yra pirminė Substancija (tikrovės esmė) ir nusako visuotinius pradmenų pagrindus: kaip galutinis transcendentinis abstraktumas ji yra Dievybės idėjos prigimtis, kaip diferencijuotas pasireiškimas ji apsprendžia kosmoso prigimtį – jo visuminį bendrumą ir diferencijuotą egzistenciją. Transcendentinė Būties esmė yra pirmasis tikrosios Tikrovės aspektas; antrasis aspektas yra tai Būčiai būdinga transcendentinė Sąmonė. Būtis ir jos Sąmonė viena nuo kitos neatskiriamos, nes įtvirtina viena kitą. Juk Sąmonė yra vidinė Būties prigimtis, o Būtis yra Sąmonės prigimtis. Kaip kad diferencijuotos Būties pasaulis Absoliuto pasaulio atžvilgiu yra skirtingo Sąmonės intensyvumo laukas, taip ir visuotinė kosminė Sąmonė yra išvestinio pobūdžio, priešingai integraliai

transcendentalaus Absoliuto pasaulio Sąmonei¹⁶. Žmogaus, kaip kosminės Sąmonės centro, palyginus su supančia aplinka, egzistavimo esmę apibrėžia formulė *Homo sapiens*, ir tai apibendrina abu Būties aspektus trečiuoju, kuris yra trečios tvirtinančios, tvirtinamos ir įtvirtintos Būties Savybės prototipu.

Homo sapiens, įtvirtinantis save kaip dalinį Būties centrą su jam būdinga potencialiai daline sąmone, pasižymi individualiais pojūčiais, pasireiškiančiais savo paties tikrovės atžvilgiu kaip subjektyvi būseną, t. y. potencinė sąmonės modifikacija, galinti virsti kinetine, atsiradus tam tikram judėjimui sąmonės gelmėse; ši, būdama jo *modus vivendi* (gyvenimo būdas), savo ruožtu pati yra jam būdinga kategorija. Apžvelgdami santykinio judėjimo faktą matome, kad jis tuo pačiu metu yra išorinis tikrosios esmės pasireiškimas ir kartu pats savo jėga papildo šioje esmėje jam būdingą aspektą ir taip sukuria atitinkamą Būties kategoriją bei sąmonės būseną. Pastarasis yra išreiškiamas formule „**Žmogus kuria išorinę aplinką ir pats yra jos kūrinys**“¹⁷. Sąlyginis judėjimas yra ne kas kita, kaip vidinis abipusis dalinių sąmonės pasireiškimų persiorientavimas per integralinės Sąmonės suskaidymą ir nuoseklų Visumos sutapatinimą su daliniais jos aspektais. Potencinė Būtis yra vidinis santykinis judėjimas nesant tąsos laike ir esamume, t. y. savęs suvokimo sinchroniškumo Visumoje ir dalyse. Išreikšta Būtis gimsta gimstant laikui ir Visumos sutapatinimui su dalimi (kitais tariant, potencinės Būties – pralajos – Sąmonė yra keturmatė, t. y. apjungia tąsą laike kaip ketvirtą koordinačių ašį, dėl ko joje nėra laiko tėkmės, kuri susiveda į amžinybės akimirką; kinetinės (išreikštosios) Būties Sąmonė – trimatė ir suvokia tąsą laike kaip visų kitų geometrinių ir metafizinių tąsų kaitos argumentą); savivoka Visumoje kaip aspektas, matyt, yra vienetinės sąmonės ir jos integralinės sintezės suskaidymas. Iš to seka, kad **išreikšta Būtis yra didesnės ar mažesnės vienetinių aspektų visumos sąmonė**; šie aspektai tuo pačiu metu yra sintezėje ir aplinkoje, bet sąmonė, užmiršdama sintezę, pradeda jausti, kad gyvena vien tik aplinkoje. Šis teiginys išreiškiamas formule „**Žmogus Žemėje suvokia aplinką kaip tikrovę, o sintezę mato tik kaip a priori** (nuo jo nepriklausomą) **neišvengiamą Pradmenį**“.

Absoliuti Tiesa materialiam plane yra kaip netikrovė, bet ši netikrovė yra vienintelis realus daiktas.

Tomas Henris Burgonas

¹⁶ Šią idėją patvirtina XXI-XXII Arkanų dilema.

¹⁷ Iš esmės analogiškas, bet skirtingai traktuojantis reiškinius yra Karleilio mokymas.

Gyvendamas pasaulyje kaip aplinkoje ir tik *a priori* teprisimindamas savo sintezę, žmogus suskaido savo sąmonę į dvi modifikacijas: jutimą ir protą. Jutimais jo aktyvi sąmonė, t.y. jau įtvirtintų aspektų visuma, suvokia duomenis iš aplinkos ir integralinės sintezės, o protu juos kvalifikuoja ir klasifikuoja, ir po to jie tampa galutinės jam suvokiamos sintezės aspektais (pagal piramidės dėsnį). Jutimų paskirtis – *analizės* duomenų suvokimas, proto paskirtis – šių duomenų *sintezė*. Kai jutimai priima informaciją iš aplinkos, jie sužadina *pojūčius*, o kai iš integralinės sintezės – tai sužadina *suvokimą*. Protas papildo jutimų duomenis ir patvirtina juos. Patvirtintas dalinis pojūtis yra *vaizdinys*. Vaizdinių grandinė, sudaranti dėsninę seką, yra *mintis*. Mintis yra sąmonės metafizinės krypties išorinė forma, t. y. visuma tam tikrų patvirtintų sąmonės būsenų, sujungtų tam tikro specialaus centro, per kurį šie aspektai praeina, vienoje. Šis specialus centras, konkreti, potenciali tikrovė, išsiliejanti į kinetinę mintį, yra *idėja*. Idėja įtvirtina ją siekiančios pažinti sąmonės dalinių būsenų konkrečią seką; ši seką yra *idėjos dėsnis*. Taip dėsnis idėjos atžvilgiu yra analogiškas sąmonei būties atžvilgiu. Idėja, pažini per dalinių sąmonės būsenų seką, yra lyg tam tikros aukščiausios konstitucijos kūnas, pasiekiamas daug aukštesnei sintetinei sąmonei, kurioje ši idėja išsilieja į nekintamą galutinę idėjos ir jos dėsnio, turinčio savyje visą konkrečių išraiškų grandinę, jos seką ir dėsningumą, sintezę; ši *nekintama* sintezė yra *principas*.

Filosofija yra principų ir pirminių priežasčių mokslas.

Aristotelis

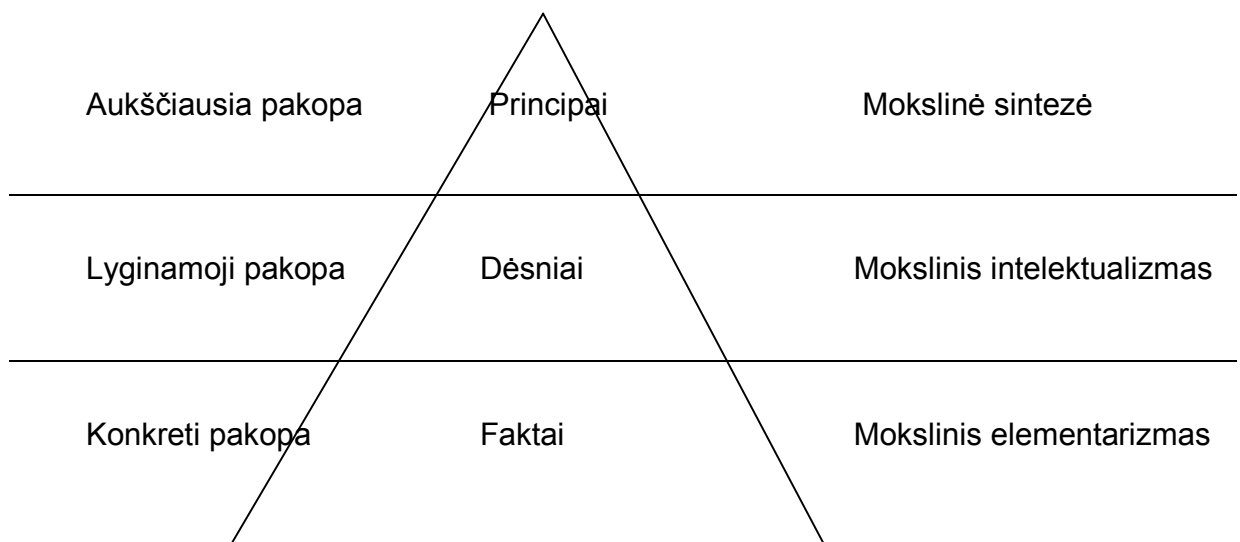
Filosofija yra principų mokslas, t.y. mokslas viso to, kas labiausiai išaukštinta visuose moksluose.

Dekartas

Pagrindinis principo požymis yra *jo prigimties* dieviškumas; principas yra už priežasčių ir pasekmių grandinės ribų; jis yra savaiminė pati sau pakankama substancija, atskira tikrovė, kuri negali būti iš nieko išvesta, kuri pati savaime turi būtį, kosminės Būties dalinį aspektą. Kiekvienas principas savo paties jėga pagimdo pasekmes, apsigaubia idėjomis kaip žemesniu analogu, harmoningai derančiu su laikinų ir nuosekliai priežastinių tų fizine prigimtimi, įtvirtina idėjos dėsnį – savo dėsningumo išorinį pasireiškimą – kaip visiškai nepriklausomą tikrovę. Jeigu du principai tarpusavyje harmoningi, t. y. jeigu jų pasireiškimų pasekmių sistemose yra bendrų taškų, kitaip tariant, jeigu dvi ar kelios jų involiucinių sistemų analogijų ašys susikerta, tai pagal

bendrą kinematikos principą, kiekvieno principo įtvirtinimas vis tiek vyksta taip, lyg jis būtų vienintelis veikiantis faktas visoje visatoje (vektorių mechanika). Kiekvienas atskiras principas yra atskira tiesa, t. y., santykinė apskritai, bet absoliuti duotai pasireiškusių faktorių koncepcijai. Šie teiginiai išreiškiami formule: **Visi principai yra dieviškos prigimties ir yra atskiri esminiai visatos veiksniai, baigtinės integralinės tikrovės aspektai.**

Sąmonės reiškinių išdėstymą pagal sąmonės laipsnį randame aiškiai pavaizduotą Sent Ivo d'Alveidro knygoje „Žydu misija“, kurioje jis pateikia tokią schemą, o jo „dėsniai“ atitinka mūsų „idėjas ir dėsnius“:

Principų kiekis yra begalinis, nes vienatinė tikrovė gali gilintis į save per begalinį savo aspektų kiekį. *Principo pakopa vadina jo sintetiškumo laipsnį*; jeigu principas liečia formalią reiškinių pusę arba jeigu jo įtaka pasireiškia tik tam tikrame siaurai ribotame santykiname pasaulyje, tai jis yra *dalinis*; jeigu jis liečia vidinę reiškinių pusę bei jos transformaciją ir apima atskirus pasireiškusių atsiribojimus, tai šis principas tampa *bendru*. Siekdama absoliučios sintezės tirianti žmogaus dvasia savivoką orientuoja kaip visų suvoktų ir įtvirtintų diferencialinių duomenų baigtinį sintetinį rezultatą. Savo tikrąją prigimtį būdamas *absolutus*, bet atplėštas nuo savo esmės ir suvokiantis save tik kaip Absoliuto projekciją į santykinumą, žmogus nuolat ir visada suvokia ne reiškinius, kaip jie pasireiškia aplinkoje, ir išbaigtą dieviškų principų vientisumą, o tik jų *projekcijas* į santykinį žmogus pasaulį. Taip projektuojant iškraipoma dviejų koordinatų atžvilgiu: *sintezės ir individualumo požiūriu*. Pirmasis iškraipymas vyksta dėl žmogaus vystymosi netobulumo, dėl kurio jis viską, kas yra aukščiau virš jam pasiekiamos sintezės,

projektuoja į ją ir dėl to ne tik iškraipo sintezės elementų grupavimą, bet tam tikra jų dalis iš viso dingsta. Antrasis iškraipymas gimsta žmogui nuspalvojant tiek atskirus sintezės elementus, tiek ir visą jų visumą atitinkamai pagal individualybę.

Skirtingas tam tikros aplinkos faktoriais esančių ir todėl visiškai tikroviškų atžvilgiu tos aplinkos, kurioje priežasčių ir pasekmių grandinė ir pati formali reiškinių pusė susijusios griežtu dėsningumu, reiškinių suvokimas ir iš principo tikrų dieviškumo aspektų realizavimo savo būtybėje individualumas patvirtina *absolūtumo ir santykinumo dilemą*. Žmogaus sąmonė visada gyvena santykiname pasaulyje, tam tikra riba amžinai kuriančiame visas galimybes, ir todėl iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad sąvoka „absolūtus“, kaip *ignorabimus* (lot. nežinome ir nežinosime) yra gryna abstrakcija. Tačiau ši išvada yra santykinė ir tėra tik menama tiesa. Žmogus kaip mikrokosmas turi abu elementus – absoliutų ir santykinį; jis egzistuoja savarankiškai savo paties substancine galia, bet tuo pačiu metu jis yra visuotinės Visumos dalis; žmogus kaip tikrovės aspektas savo tikrąją prigimtį absoliutus ir jo santykinumas atsiranda tuo momentu, kai šiam aspektui būdinga sąmonė pakitus jos gelmei – sumažėjus sintezės laipsniui – pereina į ją atitinkantį potencialai santykinį pasaulį, dėl ko ir įvyksta atsiskyrimas nuo Visumos. Nors žmogaus lemtis yra gyventi santykiname pasaulyje ir jį kaustančios grandinės iš principo negali būti sutrauktos tol, kol jo sąmonė pakils ir vėl susijungs su tikrovės aspektu – Atmanu, – visgi *žmogus visada išlaiko potencialų ryšį su Absoliutu*; štai kodėl jis visada ir nuolatos jaučia Absoliutą ir šis jausmas nuolatos auga jo paties evoliucijos harmonijoje.

Žmogus kaip mikrokosmas turi intuityvią atmintį apie tikrovę. Žodžiais pasireiškiantis įkvėpimas išreiškia Tiesą.

Dialektika, kaip ir Saulės duktė Kirkė, turi maginę jėgą, kylančią iš paslaptingo ryšio su atmintimi apie tikrovę – Mnemozinę.

Džordanas Bruno

Mums nelemta pažinti Sutvėrėjo Esybės, bet mes galime apdainuoti Jo Dieviškumą.

Saadi

Išminčiai pažįsta principus, vadinamus Tiesa (arba tikrove), mokslą, kuris nepagrįstas priešybėmis; šį principą vieni vadina Brahma, kiti – Paraatmanu (Aukščiausia Dvasia), treči – Bhagavanu.

Bhagavata purana

Vidinis, nesąmoningas, bet aiškiai jaučiamas savo vidinės esmės absoliutumo pojūtis apčiuopiamai įgauna kiekvienam žmogui būdingą krypties į Amžinojo Absoliuto suvokimą. Tas, kuris daug mąsto, kuris nukreipia žvilgsnį į daiktų esmę, visada išsiugdo, tiksliau realizuoja, šį šeštą jausmą, kurį aš vadinu **sintezės jausmu**. Priešingas jam poliūs – **sektantizmo jausmas**, kuris, atskirai imant, nerealus ir yra tik sąmonės daltonizmas, nemokėjimas, neišsilavinimas. Sintezės jausmas, arba tikrovės jausmas, iš tikrųjų vainikuoja visas kitas suvokimo formas, nes jis yra esmės jausmas, o ne formalios reiškinių pusės jutimas. Kiekvienas suvokimas, kurį žmogaus sąmonė gauna iš išorės, turi du elementus: absoliutų ir santykinį; keldamas sąmonę, žmogus nuosekliai atmeta vieną po kito santykinius elementus iki tam tikros individui būdingos ribos. Po to įsijungia sintezės jausmas ir padeda žmogui savo sąmonėje galutinai nužymėti anapus sąlyginumo esančio vidinio branduolio ribas. *Šis galutinis suvokimo branduolys nusakomas dviem kategorijomis: iš vienos pusės jis beasmenis, iš kitos – viršasmenis*. Tiek viena, tiek ir kita vienodai už santykinumo ribų, bet viena kitos atžvilgiu jos yra priešinguose poliuose; netgi dar daugiau – pats jų antagonizmo lygis yra šio vidinio branduolio atskleidimo tobulumo rodiklis. *Beasmeniškumas* yra bet kokios individualios jėgos įsikišimo nebuvimas, jis yra pirmas aplinkos, t. y., sukurtos kosminės tikrovės pirminės esmės požymis; tikrovės sukūrimas iš principo yra iliuzinis, bet nuo aukščiausios sintezės atitrūkusiai sąmonei jis yra realus. *Viršasmeniškumas* yra išsamios individualių išsiskaidymų visumos pasireiškimas ir yra pirmoji absoliučios Tikrovės kategorija. Šie teiginiai apibendrinami formule: **Absolutas ir aplinkos iliuzija yra kiekvieno prigimties faktoriaus esmės priešingi poliai**.

Taigi nors Absoliuto tyrumas žmogui nepasiekiamas, tačiau žmogus sugeba nustatyti bet kokio fakto nutolimo nuo absoliutaus prototipo laipsnį. Jeigu priešais žmogų plyti Nežinomybė, Nepasiekiamybė, bet jis žino į Tai kelią ir gali kontroliuoti kiekvieną priartėjimą ar nutolimą nuo To, tai jis visada turi galimybę *a priori* atskleisti šios Nežinomybės atskirų elementų virtinę, priklausomai nuo savo išsivystymo laipsnio; kitaip sakant, nors Absolutas žmogui nepasiekiamas *a posteriori* (remiantis patyrimu), tačiau analizuodamas santykinumą žmogus gali išsiaiškinti tiek šio Absoliuto kategorijų, kiek gali suvokti jo sąmonė.

Už visų kintamų visatos reiškinių slypi tam tikra Tikrovė, kurios išoriniame paviršiuje vyksta nuolatinis materijos, jėgos ir gyvybės žaismas, panašiai kaip okeano paviršiuje vyksta bangų raibuliavimo žaismas arba kaip plaukia debesys dangaus mėlyne.

Jogas Ramačaraka

Substancija yra tai, kas slypi po visais išoriniais pasireiškimais, tai, nuo ko priklauso visą jo esmę sudarančios daikto savybės; tai daiktų prigimtis, tikroji gyva esmė.

Vebsteris

Dieviška išmintis mums visada išliks nepažini savybė, jeigu pradėsime tirti jos pobūdį, bet palyginimo metodu gauname apie ją tam tikrų žinių, kurios bus teisingos, jeigu nuo tų žinių atskirsime viską, kas žmogiška ir netobula.

Ekartshauzenas

Santykiui būdingos tokios pagrindinės kategorijos, kurių įtampos laipsnių skirtumas yra šio santykiu nutolimo nuo Absoliuto matas:

1. *Forma* – pirmoji santykiu kategorija; ji visada ribota, turi vieną kartą visam laikui nulemtas savybes, yra atribota nuo visos išorės ir veikia savo atsakomybe.

2. *Sąmoningas nežinojimas* – antroji santykiu kategorija; bet koks apibendrinimas čia vyksta ignoruojant antrines priežastis ir pasekmes bei neatsižvelgiant į niuansus.

3. *Požiūrio kampas* – trečioji santykiu kategorija; ji apibendrina priklausomai nuo išorės faktorių eilės sekos ir veiksmų perspektyvos. Bet kuriame apibendrinime glūdi atsitiktinumo elementas.

4. *Vertinimas, išankstinė nuostata, pasirinkimas, nepilnumas, klydimas* – visi kartu sudaro ketvirtąją santykiu kategoriją; ji yra pirmų trijų kategorijų pasekmė, bet savo ruožtu įneša dar ir siauro apibendrinimo subjektyvizmo, galimybės klysti ar paprasčiausio nemokšiško elementus.

5. *Konkretumas, nejudrumas, negebėjimas savarankiškai vystytis, metafiziškai kurti ir daugintis* – visi kartu sudaro penktąją santykiu kategoriją. Santykiu neturi gyvybingumo savybių; jis egzistuoja vampyriškai imdamas jėgas iš kokio nors dieviškumo šaltinio ir jeigu gali daryti įtaką, tai tik kaip akla jėga,

veikianti viena ir ta pačia kryptimi, priklausomai nuo pirminio, ją egzistavimui iššaukusio impulso.

Absoliutas neapsiriboja nė viena iš šių kategorijų. Jis pats išlaiko jas galimybių būsenoje ir realizuoja jas tada, kai nori suvokti Save santykinį. Jo prigimtis nusakoma neigiant bet kokias kategorijas, ir todėl žmogus tuo labiau pradės suprasti Absoliutą, su kuo didesne sinteze išsiaiškins santykinumo kategorijas ir, nukreipęs jas į Absoliutą, visas atmes. Absoliutas Pats Savaime yra neišreiškiamas, nes Jis yra visa ko pirminis ir būtent dėl to Jam nereikia jokios išraiškos, nes Absoliuto idėja artima kiekvieno žmogaus širdžiai.

Per visą istoriją žmogus visada siekė Amžino Absoliuto ir kuo stipriau jis jautė visa ko santykinumą, tuo intensyviau pradėdavo trokšti absoliutaus. Visos filosofinės ir religinės sistemos yra bandymai pasiekti galutinį idealą – pirminės Priežasties analizę; mokymas apie transcendentalumą jau pats savaime yra žmogaus pažinimo ribotumo pripažinimas ir aukštas suvokimas, kad **priežastinė Prigimtis yra anapus objektyvaus proto**. Siekdamas pažinti pirminę Priežastį, žmogus ėmė naudoti du metodus: dedukcinį ir indukcinį. Remdamasis išimtinai tik *empirine patirtimi* ir logiškai apibendrinamas duomenis į atskiras dalines santykinės sintezes, žmogus dėl susidariusių aplinkybių negali išeiti už santykinumo ribų, nes visos jo teorijos liko uždarytos jo subjektyvios būtybės ir pasaulėžiūros sferoje. Remdamasis vien tik *intuityvia patirtimi*, žmogus suvokia duomenis taip stipriai individualizuotai, kad jie tampa visiškai nesuprantami kitiems žmonėms, o be to, ir pats žmogus dauguma atvejų tampa bejėgis perteikti intuicijos duomenis savo protui. Pirmuoju atveju, suvokiant iš apačios, iš aplinkos, žmogaus apibendrinimai iš principo *visada baigtiniai*; jie niekada negali pakilti virš jam būdingos sąmonės ir iš tikrųjų yra jo sąmonės *atrama* jo aplinkoje. Antruoju atveju, suvokiant iš viršaus, iš integralios sintezės, žmogaus išvados *gali būti absoliučios*, nes tokia jų tikroji prigimtis, bet, nuspalvintos subjektyviais tonais, jos tampa santykinėmis. Taigi į **Absoliutą veda tik vienas kelias, ir tas kelias yra intuicija**.

Objektyvaus pažinimo keliu negalima išeiti už vaizdinio, t. y., reiškinių ribų. Taip mes visada stovėsime priešais išorinę daiktų pusę... Bet kaip atsvara šiai tiesai iškeliami kita – būtent ta, kad mes – ne tik pažįstantys objektai, bet kartu ir patys esame pažinios būtybės – kad mes ir patys esame daiktas savyje... Mums atvertas kelias iš vidaus – kaip koks požeminis išėjimas, kaip koks paslaptingas pranešimas, kuris – beveik išdavystės keliu – iš karto įveda mus į tvirtovę;

į tą tvirtovę, kurią užimti puolant iš išorės buvo neįmanoma... Dėl to mes turime stengtis suprasti prigimtį patys iš savęs, o ne save pačius iš prigimties.

Šopenhaueris

Filosofija tėra tik sąmoningas ir apgalvotas grįžimas prie intuicijos duomenų.

Prof. Bergsonas

Tikrasis Izidės tarnas yra tas, kuris teisingai suvokęs mokymą apie dieviškus reiškinius, atiduoda jį proto analizei, o savo dvasia prasiskverbia į jame slypinčią tiesą.

Plutarchas

Intuicija yra visiems žmonėms būdinga savybė, ji yra viena iš suvokimo ir pažinimo priemonių, bet turi pirmumo reikšmę, yra tarp jų *prima inter pares* (pirma tarp lygių). Intuicija visada *subjektyvi*, dar daugiau, ji yra pati subjektyviausia iš visų jutiminių žmogaus sugebėjimų, bet ši savybė yra vienintelė kategorija, įtvirtinanti jos santykinumą. Intuicijos subjektyvizmas kyla vien dėl gaunamų duomenų nuspalvinimo, padailinimo, bet šie duomenys, kaip betarpiška sintezės emanacija, yra visiškai santykiniai. Žmogui tobulėjant, vystosi *sintezės jausmas* ir juo žmogus pradeda koreguoti intuicijos duomenis, darydamas juos vis labiau nepriklausomus nuo savo asmenybės. Galutinis kartu sujungtų intuicijos ir sintezės jausmo vystymasis perauga į *atsivėrimą*, aukščiausią pažinimo sugebėjimą, savo visuma būdingą tik *tyrai dvasiai*. Atsivėrimai visada *viršasmeniai*, t. y., vienodai dera su kiekviena individualybe; dėl savo tyros prigimties pažinūs tik dvasine sąmone, jie įsikūnija į aukščiausią Žemėje individualybės formą, jie prilipsta ištiesai pasaulinės istorijos erai ir ištiesai tautų šeimai; apibendrintai tai galima išreikšti formule: **Atsivėrimas yra rasės intuicija.**

Mane nešė praplaukiančios žvaigždės ir žaibai, o vėjas teikė sparnus, ir aš veržiausi į Jį – kol pasiekiau liepsna apsuptą krištolo siena. Perėjęs dievišką Ugnį pasiekiau rūmus, taip pat krištolinius... Jų stogas buvo lyg žvaigždžių ir žaibų takas, visur – cherubinais ir visų spalvų liepsna, skystas ir spinduliuojantis dangus... Ir štai šioje nesuvokiamoje, paslaptingoje gelmėje atsirado sostas, lyg būtų nulipintas iš sniego, jį supo žvaigždės ir cherubinų giesmės; To, Kuris neprilygstamo puikumo, rūbai žėrėjo ryškiau už saulę, spindėjo ryškiau už sniegą... Ir Jis tarė man: „Priek, Enochai, priartėk prie mano Švento Žodžio...”

Enocho Knyga

Kiekvienas atsivėrimas atveria ištisą absoliučios Tiesos aspektą; jo branduolys yra absoliuti doktrina, pilnai apimanti tam tikrai rasei, tam tikram istorijos ciklui būdingą tiesą. Šių doktrinų visuma yra aukščiausias absoliutus Mokymas apie amžiną Tiesą. Minties milžinų kartos surinko visas šias doktrinas į vieną ir mums nežinomas didžiausias pasaulio genijus apibendrino jas į griežtą sistemą, didįjį hermetinį Mokymą, kuris begalę amžių slėpėsi nuo minios ir pasiekė mus apsigaubęs mitų aureole, pasivadinęs Šventąja Toto Knyga, Didžiais Taro Arkanais. Šis didžiausias praėjusių amžių palikimas yra gyvas įrodymas, kad praeities gelmėse, žiloje žmonijos senovėje buvo pasiektos tokios Tiesos viršūnės, paslėptos po ezoterizmo šydu, apie kurias mes nedrįstame net spėlioti. Toto Knyga yra simbolių rinkinys, ir pakanka vieną kartą nukreipti savo proto žvilgsnį į jų esmę, kad iš karto pajustum jų didžią vertę.

Iš tikrųjų tai išimtinis ir grandiozinis kūrinys, paprastas ir galingas kaip piramidžių architektūra, o tuo pačiu ir toks pats patvarus; tai visus mokslus reziumuojanti knyga, kurios begalinės kombinacijos gali išspręsti visas problemas, knyga, kuri kalba priversdama mąstyti, visų galimų protinių išvadų įkvėpėja ir vadovė, galbūt aukščiausias žmonijos dvasios kūrinys ir neabejotinai pats puikiausias iš viso mus pasiekusio senovės palikimo.

Elifasas Levis

Štai knyga, kurioje atskleidžiamas aukščiausias tyrų asmenų, nugalėjusių norus, Dėsnis, išlaisvintas iš iliuzijų; Knyga, kurioje atskleista Esmė, kuri turi būti pažinta kaip tikra Tiesa, kuri suteikia sugebėjimą suvokti tobulą Grožį ir sunaikina tris kančių rūšis.

Bhagavata purana

Prieš pradėdami analizuoti Arkanų doktriną, tarsime keletą žodžių apie pačią simboliką, jos paskirtį ir įvairius jos laipsnius.

2. ARKANAS – aukščiausias simbolizmo pasireiškimas

Simbolis – argi jis visada neegzistuoja vien tik kaip daugiau ar mažiau aiškus atvėrimas to, kas yra Dieviškumas, tam, kuris moka jį skaityti?

Karleilis

Žmogus savo esme taip skiriasi nuo kitų žmonių, kad bet koks jo suvokimas, bet koks įsivaizdavimas turi savo ypatingą, tik jam vienam būdingą charakterį. Jau nuo neatmenamų laikų žmonės žino, kad visi jų vaizdiniai turi santykinį pobūdį, kad pasaulį žmogus pažįsta tik savo paties simbolizuotoje individualioje šviesoje, kad nė viena kita tikrovė negali pasiekti jo sąmonės. Pirmoji žmogaus sąmonės veiklos prošvaistė – tai skaičių suvokimas, t.y., vienaarūšių faktorių buvimo suvokimas. Sekos, harmonijos ir dėsningumo pajutimas daugybėje gamtos reiškinių palaipsniui perauga į virtinės atskirų sąvokų bei vaizdinių kompleksų objektyvizaciją, kurie, dar neišskiriami iš bendros sąmonės aplinkos, jau ženklina būsimą aktyvios veiklos vagą, tapdami vélesnių konkrečių teiginių prototipais. Žmogui tobulėjant, kiekvienas iš šių kompleksų iš daugiau ar mažiau atsitiktinės elementų grupuotės tampa tam tikra visuma, išryškina savo suminį devizą, pats tampa sąmoninga žmogaus būties dalele kaip visiškai susiformavusia sąvoka – ją sudarančių niuansų visumos vientisumo simboliu. Atsirandant bendravimui tarp žmonių, atsirandant šnekamajai kalbai, šie simboliai pradeda prarasti savo išskirtinumą, savo grynai individualų charakterį, tačiau ir toliau išlieka tik kaip sąlyginiai priimti vienu ar kitu gamtos faktorių sutartiniai žymėjimai. Evoliucijos raidoje plečiantis žmogaus sąmonei ir daugėjant išgyvenimų, pagaliau iškyla ir *abstrakcijos* sąvoka. Kiekvienas žodis, išreiškiantis vieną ar kitą dvasinę būseną, yra simbolis jau pilna to žodžio reikšme. **Simbolis yra žmogaus vaizdinių** (gryniausios formos vaizdinių, t.y., su mažiausia istorinių faktorių priemaiša) **kompleksas, išreikštas žodžiu, skaičiumi arba spalvų ar garsų derinių forma.**

Simbolizmą aš suprantu ne kaip vienaip ar kitaip atvaizduotą išorinį vidinio simbolio pasireiškimą, o kaip pačią idėją, kad tam tikra žmogaus vaizdinių, paimtų su priežastine seka, sistema yra išreiškiama per tam tikrą bendrą devizą (egregorą), aktyviai ir dinamiškai veikiantį kiekvieną su juo susiduriantį žmogų. Simbolis – daiktinis, vaizdinis arba garsinis ženklas, žymintis kokią nors sąvoką, turintis kokią nors sutartinę reikšmę, reiškiantis kokią nors idėją. **Simbolis pats savaime savo konstitucija su juo susidūrusio žmogaus sąmoneje sukelia tą pačią vaizdinių sistemą ir ta pačia seka, kokią autorius jam suteikė, bet tuo pačiu metu kiekvienas žmogus suvokia simbolį per savo esmės prizmę, suteikia jam savo atspalvius, savaip jį diferencijuoja, bet, nepaisant to, simbolio esmė visiems su juo susiduriantiems žmonėms išlieka permanentinė.** Todėl **simbolių kalba yra tikroji, visuotinė, bendra žmonijos kalba, vienodai tinkanti visiems amžiams ir visoms tautoms.** Su jos pagalba žmogus gauna galimybę įamžinti savo idėjas ir mintis taip, kad jos išlikdamos nesuardytos,

pragyventų jį ir praneštų kiekvienam sutiktam žmogui iš esmės tas pačias mintis, kurios kilo autoriui, bet pritaikomas kiekvieno vartotojo mąstymo technikai ir sąmonės išsivystymo lygiui. Taigi *simbolis tuo pačiu metu yra ir labiausiai tobula nesuardoma minčių užkonservavimo forma ir labiausiai lankstus jų pritaikymo skirtingų žmonių pažinimui metodas.*

Emblema tik apibendrina minčių visumą, nesančią simboliu, kuri reikėtų suprasti kaip tarpininką, padedantį išsiaiškinti vieną konkrečią idėją.

Kenetas Makenzis

Žodis, išreiškiantis žmogaus sielos emociją, yra klasikinis simbolio pavyzdys; kiekvienas žmogus šią emociją išgyvena skirtingai ir skirtingu laipsniu, tačiau savo esme ji ir toliau išlieka visiškai griežtai apibrėžta, t.y., ji paklūsta bendram principui: **skirtingi žmonės simbolį suvokia su skirtingu gilumu ir su skirtingais niuansais, bet savo esme jis išlieka permanentine sąvoka.** Žmogui kalba jau pati savaime yra didelė pagalba, nes jos žodžiais-simboliais jis turi galimybę perduoti kitiems žmonėms savo mintis ir išgyvenimus. Kai žmogus gyvena kasdieninį gyvenimą ir stebi tik paprastas formas, jo kalba jam yra pakankamai tobula priemonė perteikti savo mintis. Pereidamas į abstraktaus mąstymo sritį, žmogus iš karto pradeda jausti savo kalbos netobulumą; kuo aukštesnės ir bendresnės sąvokos, tuo sunkiau jas išreikšti žodžiais. Tiesa, didėjant sąvokų kiekiui, didėja ir žodžių kiekis, nes kiekviena kalba yra ją sukūrusios tautos veidrodis, automatiškai perteikiantis visą jos evoliuciją. Tačiau naujų terminų įvedimas negali visko išspręsti, nes skirtingi žmonės, priklausomai nuo savo konkrečių individualių savybių, skirtingai juos suvoks. Ir iš tikrųjų kiekvienas naujas žodis turi būti išaiškintas kitais, jau žinomais žodžiais; todėl iš vienos pusės, jis gali apibendrinti nors ir pergrupuotus, bet visgi tik iš anksčiau žinomus ir patvirtintus elementus, o iš kitos pusės – nepaisant visų išaiškinimų, skirtingi žmonės jį suvoks skirtingai, priklausomai nuo konkrečių jų individualumo savybių. Dar vaikystėje, pradėdamas kalbėti, kiekvienas žmogus, įsisavindamas naują žodį, susieja jį su įvairiais jausmų ar proto pasaulio išgyvenimais; savo tolesniame gyvenime žmogus dažniausiai jau negrįžta pervertinti savo žodžių prasmės, bet jeigu jis tai ir darytų, nauji įvaizdžiai vis tiek gims tik iš jo individualių savybių. Taigi galima daryti išvadą, kad *žmogus nesugeba tiksliai perduoti kitam žmogui savo mintis su kalbos pagalba, nes visus žodžius jie abu skirtingai supranta. Kiekvienas žodis, vieno žmogaus išstartas ir kito žmogaus suvoktas, turi du*

elementus: vienas – gan apibrėžtas, nes jis beasmenis (t.y. nepriklauso nuo atskiros asmenybės ir priklauso visiems žmonėms kaip apibrėžta ir visiems laikams nustatyta mąstymo kategorija arba modusas, pvz. šaltis, troškulys); *kitas – sąlyginis, nes jis individualus* (t.y. nuspalvinamas asmeniniais elementais ir todėl yra konkretaus žmogaus individualybės funkcija, pvz. išgyvenamos emocijos intensyvumas, pobūdis ir tonai). Apibendrinami galime teigti, kad *kuo materialesnis aptariamas objektas, tuo lengviau vienas žmogus gali suprasti kitą; ir atvirkščiai – kuo labiau tas objektas tolsta nuo fizinių formų pasaulio, tuo vienam žmogui tampa sunkiau perduoti savo mintis kitam.*

Gilindamasis į reiškinių esmę, arba, tiksliau, norėdamas suvokti savo sielos vidinius išgyvenimus, žmogus iš karto įsitikina, kad tie išgyvenimai susideda iš tokių subtilių niuansų ir atspalvių, kad kasdieninė kalba negali jų perteikti; tada žmogui atsiveria visiškai nauja jo savybė – **gražbylystė**. Įkvėpimo apimtas žmogus sukuria naują galingą priemonę savo dvasiai; neišlavėjusia klausa nesugaunami kalbos atspalviai, balso aukštis ir tembras paties oratoriaus protui nesuvokiamu būdu sukuria su klausytojų sielomis visiškai kitą bendravimo kelią. Bet kai tik išgyvenimai pradeda tolti nuo fizinio pasaulio, kai tik jie pereina į vizijų ir svajų pasaulį, į žmogaus protui nesuvokiamą aplinką, bet labai aiškia ir labai artimą jo dvasiai, jis įsitikina, kad žodis į tas sritis negali pakilti, negali apimti jo dvasios emanacijų, o tuo pačiu ir įžiebtis atsakomosios liepsnos klausytojų širdyse. Ir štai, instinktyvus vidinis balsas verčia jį pasinaudoti analogijos dėsnium; jis pradeda kalbėti **alegorijomis**, t.y. naudotis kito, žemesnio plano vaizdiniais.

Tobuli meno kūriniai – tai sustingusi žmogaus dvasios daina, žadinanti kitų žmonių širdyse atgarsį savo siekiui; ši alegorija, šis simbolis kiekvieno sieloje sukuria galingą veržimąsi aukštyn, sukelia naujus šventus siekius. Kuo liepsningesnis sielos protrūkis, įdėtas į šį simbolį, kuo aukštesni jo kūrėjo ketinimai, kuo aukštesnis jo sugebėjimas visiškai atsiduoti savo idėjai, tuo tobulesnė ir pati simbolio forma. Istorijos kelyje siekis tobulinti formą kartais visiškai užvaldydavo grožio ieškotojus ir visi jų siekiai būdavo nukreipti būtent į formos ieškojimus; čia gyva dvasia jau atitrūkdavo nuo simbolio. Perdėtas realizmas teikdavo peną tik akiai, sukeldavo tik dailininko talento garbinimą, bet jau negalėdavo priversti virpėti žiūrovo dvasią – autoriaus individualumas, jo mintys, išgyvenimai ir siekiai likdavo neišreikšti ir meno kūrinys iš grynios kūrybos, koks jis turėtų būti, virsdavo vien esamo pamėgdžiojimu, o bet koks pamėgdžiojimas, koks tobulas bebūtų, yra miręs. Kartais žmonės mesdavosi į priešingą kraštutinumą; atsisakydami

priimtų, visuotinių sutartinių formų, jie kurdavo jau ne simbolius, o šifrą, kurio perskaityti be jų pačių jau niekas nebegalėjo.

Žmogus atsiduoda formai ir užmarštin nugramzdina idėją; daugindamiesi simboliai praranda jėgą.

Elifas Levis

Pereidamas nuo sielos emocijų prie dvasios išgyvenimų, žmogus jau nepajėgia kurti atitinkamų vaizdų šiai išraiškai; jis turi pasitelkti kur kas tobulesnį savo pojūčių išraiškos būdą. Taip atsirado jau nesurištas nejudriomis formomis menas – gimė **muzika**. Čia žmogus pirmą kartą gavo laisvę išaukštinti savo intelektą virš sąlyginumų ir tuo atvėrė galimybę aukštesnėms savo „Aš“ pusėms pasireikšti suvokiamu būdu ir įsitraukti į aktyvų dalyvavimą visoje žmogaus veikloje. Įkvėpta tikroji muzika yra sielos daina, kuri nuostabiais garsais įsilieja į kitą sielą, ją užkariauja ir pavergia. Muzika yra prisikentėjusios sielos palydovė ir svajonių, vilčių bei maldų išreiškėja; jai vienai, be žodžių ir įrodymų, patikėta paguodos iškalba, jai iš aukščiau duota dvasinio gydymo paslaptis. Muzika – ne sapnas, bet užliūliuodama klausytojus ji žadina juose tolimus pranašiškus sapnus, kviečia juos į aukščio ir žavesio kelią, atveria pakerinčių, atsidavusių siekių sritį. Pitagoriečiai žinojo, kad muzika – matematika garsuose; su tokiu pačiu tikslumu, su koku matematika nusako šį pasaulį, muzika kalba apie kitus pasaulius.

Dvasia visada ir visur ieško sintezės, tačiau ji sukuria ją ne skrupulingai tyrinėdama atskirus faktus, bet jaučia betarpišką diferencijuotų detalių tarpusavio ryšį, ji visada siekia, kad vienu vaizdu ar idėja būtų galima apjungti ištisą atskirų protu suvoktų faktų masę. Geriausieji žmonijos atstovai savo genijaus jėga numatė būsimą tikslą, kurio žmonės turėtų siekti, ir šiuos etapus išreiškė per atskirus **idealus**. Įtvirtindami tikslą, šie genijai kartu nurodė kelius ir pateikė siekimo priemones; savo dvasios jėga nukreipė visas žmonių pastangas viena apibrėžta kryptimi. Įtvirtinę kokią nors idėją, jie sutapatindavo su ja visus siekimo būdus, padarydavo ją artimą kiekvieno žmogaus protui ir širdžiai, į jos vagą nukreipdavo visas dvasios, proto ir jausmų tėkmes. Tada visą žmoniją apimdavo trauka į vieną pusę, ji mesdavo visus kitus interesus, pamiršdavo ne tik visus ankstesnius savo ieškojimus, bet iš principo pradėdavo neigti net paties jų egzistavimo galimybę, o nesilaikantiems naujo priskirdavo nemokšišumą ar piktą valią. Žmonija istorijos kelyje pakaitomis kraustėsi iš proto tai dėl vienu, tai dėl kitų pomėgių,

visada peraugdavusių į maniją, kol naujas genijus vienu smūgiu nesugriaudavo viso to, kad po to vėl iš naujo sukurtų naujo tikslo siekimą ir kankinantį troškulį. Per visus amžius žmonija visada ir neišvengiamai tobulėjo vienu ir tuo pačiu metu veikiamą iš viršaus ir iš apačios: minios energija teikdavo genijams dirvą, į kurią įsitvėrę jie galėjo visiškai atsidėti sintezei ir kilti į nežemišką dvasios aukštį; genijų atsivėrimai kaip švyturio spindulys rodė minioms kelią, kvietė ir viliojo ten, kur sklandė išrinktųjų dvasia; štai kodėl *genijus yra tikrasis liaudies kūrinys ir kūrėjas*. Laikui bėgant idealai keitėsi, nes skirtingais laikais žmonija turėjo eiti skirtingais keliais, bet juos ne visada keitė nauji, pirmą kartą išeinantys į istorijos areną. Daugeliu atvejų po tam tikro laiko žmonija vėl priartėdavo prie to, kas jau buvo prieš daug amžių, nes baigdavosi viena evoliucijos spiralės vija ir prasidėdavo ėjimas nauja vija. Naujai įtvirtinti idealai, iš esmės būdami analogiški buvusiems, savo nauja išraiška buvo dar labiau išaukštinti, dar labiau nepasiekiami. Pasaulinių genijų iškelti idealai paprastai atitikdavo kokią nors aukštesnę žmogaus dvasios pusę. Šis natūralus simbolis jau nebuvo paprasta emblema, žmogaus veiklos atspindžiu, paprastu minties įkūnijimu; jį sukūrusio genijaus dvasios jėga šiam atspindžiui suteikdavo sugebėjimą savarankiškai aktyviai paveikti visas žmonių širdis. Todėl šis atspindys nustoja būti vien tik sutartine išraiška, jis nepalyginamai aukštesnis už simbolį, išreikštą žodžiu ar skaičiumi, jis turi savyje naują galingą savybę – **gyvybingumą**.

Savo sintezės siekimu žmogus pagaliau prieina savo egzistavimo Pirminės Priežasties suvokimą. Bet dar gerokai prieš tai jo protas turėjo pripažinti savo bejėgiškumą pažinti Transcendentines Sritis, nes jose tik tyra žmogaus dvasia gali stebėti, tyrinėti ir realizuoti per jame esantį sugebėjimą betarpiškai suvokti – per **intuiciją**. Tikras ieškotojas nepasitenkina vien intuiciviu suvokimu, jis trokšta suprojektuoti jį į savo protą, bet staiga pastebi, kad suvokimo per **atsivėrimą** neįmanoma perduoti jokiais žodžiais, jis turi pradėti naudoti kur kas aukštesnio lygio ir tobulesnius simbolius. Ir štai nuo to momento, kai žmogus pasiryžta paskelbti kitiems savo atsivėrimus, gimsta *religija*. Apeigos ir ceremonijos, padėdamos susikaupti, atitrūkti nuo kasdieninio gyvenimo ir prasiskverbti į aukščiausias žmogaus „Aš“ sferas, o kartu ir savo išoriniais bei vidiniais pasireiškimais savo sintetinėje formoje neša visą kelią, kurį žmogus turi praeiti, atskirus šio kelio etapus bei dalinius sprendimus; šios apeigos ir ceremonijos, arba tiksliau, tas poveikis, kurį jos daro žmogaus sielai, vadinasi *sakramentais*. Čia simbolis įgauna dar vieną galingą savybę, jis ne tik kupinas gyvybės

ir sugeba aktyviai sukelti vieną ar kitą vibraciją, bet jis dar ir betarpiškai atveria visatos dėsnius; čia simbolis tarsi tampa *Mokytoju*.

Per atsivėrimą žmogus sugeba dar toliau prasiskverbti į daiktų esmę, dar labiau priartėti prie Dieviškos Esybės. Didieji Įšventintieji savo dvasia kildavo į tokius aukščius, kad pajėgdavo pasiekti pasaulių kūrimo Pagrindinius Principus, Nesusekamus Dievybės Kelius, Kuriais vyko Jo Apsireiškimas kosmose; šios Pirminės Tiesos buvo perduotos žmonijai kaip *Dieviškos Misterijos*. Misterijos pakyli žmogaus dvasią aukščiau už sakramentus; čia žmogus ne tik atsitraukia nuo kasdieninio gyvenimo, ne tik pakyla virš jo, bet ir praranda savo izoliuotumą, susiliedamas su kosmosu, jaučia save Vienovės dalimi. Misterija taip pat yra sakramentas, taip pat simbolis, bet priskiriamas jau ne sielvartingam žmogaus keliui kaip religijos atveju, o išreiškia visos kūrinijos gyvenimo pagrindus visoje jo Vienovės didybėje¹⁸.

Religija yra Dieviško Gyvenimo įnešimas į žmogaus sielą.

Benjamins Vaitkolas

Bet kur tas Šaltinis, iš kurio Didieji žmonijos Mokytojai ėmė savo Jėgą? Kaip aukštai jie bestovėjo ir kokie nežmogiški genijai bebuvo, jie vis tiek išlikdavo žmonėmis, o Dieviška Esybė su visu savo tyrumu ir jiems išlikdavo nepasiekiamai Didi. Šis Šaltinis yra pats pasaulis – Apsireiškusi Dievybė, besiremianti dvidešimt vienu Dievišku Principu; šie Principai žmonėms žinomi *Didžiųjų Arkanų* vardu. Arkanas yra simbolis, savo esme be galo *pranokstantis visus sakramentus ir visas misterijas*. Jo gyvybingumas begalinis, nes į jį įdėta jėga nėra atskiro žmogaus sukurta, tai yra *Pati Dieviška Dvasia*; jo protas ir galia yra Viešpaties Tobulumo atspindžiai; jo atveriami dėsniai yra viso kosmoso Dėsniai, nes **Arkanas, kaip Dievybės aspektas, yra Pati Dievybė. Kaip misterijos yra aukščiausia žmogaus dvasios pakilimo riba, taip Arkanai yra žemiausia riba, iki kurios betarpiškai nusileidžia Dievybė.**

Savo visuma Arkanai apima Makrokosmą bei Mikrokosmą; pažinti Arkanų visumą reiškia nustoti būti žmogumi ir tapti Dievybe.

Šie Didieji Simboliai yra amžini neišsenkantys visos išminties šaltiniai ir yra **vieninteliai keliai suvokti Amžiną Dievišką Išmintį**. Kiekvieną Arkaną, kaip Dievybės

¹⁸ Tokios buvo visos senojo pasaulio misterijos. Demetros misterijos Eleusino ir Samotrakės salos misterijos pirmiausia buvo visuotinės kosmogonijos sceninės interpretacijos. Apie krikščionybės misterijas žr. Litré, „Vakarų abatijos, vienuoliai ir barbarai“. 1889 m.

pavidalą ir visų gamtos reiškinių kompleksą, žmogus suvokia skirtingo laipsnio simboliu, priklausomai nuo žmogaus tobulumo laipsnio.

Vienišas kalinys, neturėdamas knygų, per kelis metus, teturėdamas tik Taro, jeigu mokėtų juo naudotis, galėtų pasiekti Visatos Regėjimą, galėtų kalbėti apie bet kokią problemą su nepalyginama erudicija bei su neišsenkančia iškalba. Šis kelias, tiesą sakant, yra raktas į oratorinį meną bei Didįjį Darymą; tai yra tikroji tamsos pavertimo šviesa paslaptis, tai yra pirmas ir pats būtiniausias iš visų Didžiojo Darymo Arkanų.

Elifas Levis

Taip žmogus savo dvasia palaipsniui suvokia Amžinos Tiesos Atsivėrimus, ir Nemirtingi Simboliai, atgydami priešais jo susižavėjusio proto žvilgsnį **atgaivina** jį patį, **išvalo** jo sielą, **transformuoja** visą jo būtybę ir **suteikia** jame slypinčiai nemirtingai Dievybės kibirkščiai **laisvę** prisijungti prie didingos bei grandiozinės ramybės – prie Karališko Visatos Gyvenimo.

3. Apie geometrinius tyrimo metodus ir metafizinę erdvę

Žmogaus mąstymas – tai nuosekli vienu išprotavimų bei sąvokų kaita kitais ir, svarbiausia, *nenutrūkstanti* kaita. Todėl *į kiekvienoje protinėje veikloje visada egzistuoja judėjimo elementas, vadinasi, ir laiko sąvoka*. Pastaroji, nors ir gali turėti kintamą mastelį, kurio kitimas funkciškai priklauso nuo konkretaus žmogaus, mąstymo objekto ir jo sudėtingumo¹⁹, bet vis gi pats laiko suvokimas neišvengiamai turi dalyvauti kiekviename išprotavimo procese.

Algebrinis tyrimo metodas, t.y. perėjimas nuo duoto klausimo dalinio sprendimo prie visų į jį panašių bendros analizės, taikomas ne tik tose grynai matematinių problemų sferose, bet ir kiekviename tyrime, nepriklausomai nuo jo pobūdžio²⁰. Taigi pačioje žmogaus esmėje glūdinčio polinkio į sintezę ir apibendrinimą dėka žmogus jau pačioje

¹⁹ Žr. Aksenovo ir Minkovskio teoriją.

²⁰ Tarp bandymų taikyti matematiką filosofinių problemų sprendimui svarbiausi yra vieno iš didžiausių XIX a. matematikų Gene Vronskio darbai. Nepaisant nepaprasto įdomumo, dauguma jo darbų išliko nežinomi ne tik plačiajam skaitytojui, bet ir daugumai specialistų. Svarbiausia priežastis, be abejo ta, kad Vronskis savo doktrinas dėstė naudodamasis tokiomis skaičių teorijų ir algoritmų teorijomis, kad net sekti jo mintį daugeliui matematikų buvo beveik nepasiekama. Nerizikuodami keletui metų įstrigti su pasiruošimu šiam darbui, matematinės minties atstovai net nebandė kritikuoti Vronskio, tiesiog pasistengė pridengti jo veiklą ir mokymą kapų tyla. Rusų kalba tėra tik trumpa jo idėjų apžvalga: „Gene Vronskis ir jo mokymas apie matematikos filosofiją“, 1894 m.

kultūros aušroje kasdieninių klausimų sprendimui kūrė juridinę teisę, kuri gyvenimo atžvilgiu yra analogiška algebrai aritmetikos atžvilgiu. Perėjimas nuo konkrečių atskirumų prie bendrų teiginių visiškai priklauso nuo apibendrinančiojo asmenybės, todėl visiškai natūralu, kad bendrieji postulatai ir sprendimai priklauso vien tik santykinumo (reliatyvumo) sričiai. Tačiau žmogaus mąstymas – tai virtinė pagrindinių išprotavimo formų, kurios visada ir nekintamai sudaro minčių tėkmės esmę. Šios pagrindinės mąstymo formos ir yra tie santykiai, kurie ir turi būti pirmiausia išryškinti bei kruopščiai išanalizuoti. Deja, europietiška psichologija beveik visiškai netyrinėjo elementarių mąstymo formų, sudarančių kiekvienos tikros pažinimo teorijos pagrindą, problemų. Pozityvi filosofija, iš savo pusės, užsiėmė išimtinai vien tik proto kritika, t.y. jo prigimties pobūdžio, jo valdžios ribų ir išvadų vertės nustatymu. Tačiau kokia bebūtų proto vertė absoliučiu požiūriu, jis pats kaip gamtos dalis tėra tik „daiktas savyje“ ir todėl egzistuoja visiškai konkretūs dėsniai valdantys ne tik jo evoliuciją, bet ir apibrėžiantys tarp išorinių fenomenalių atspalvių vidinį visiškai konkretų noumenalinį (dievišką) branduolį. Protas gimsta iš grynos dvasios įsigalint atitinkamiems pirminiams metafiziniams santykiams: dvinario, trinario, keturnario ir t.t. Visą tolesnę jo evoliuciją išimtinai apsprendžia tai, kad jis pradeda laipsniškai operuoti su vis sudėtingesniais elementais, apibendrindamas sudėtingas sąvokų grupes iki aukštesnės eilės vienetų.

Jau tūkstantį kartų buvo pastebėta, kad mąstančio žmogaus smegenys savo dydžiu nesiskiria nuo nemąstančio žmogaus; tarp jų nėra to skirtumo, kuris egzistuoja tarp mąstytojo ir barbaro protinių sugebėjimų. Šio reiškinio priežastis yra ta, kad Herberto Spenserio smegenys buvo šiek tiek daugiau apkrautos darbu už australiečio aborigeno smegenis, nes Spenseris dėl savo protinio darbo pobūdžio visą laiką operavo ženklais arba apskaičiavimais, kurie jam atstojo sąvokas, kai tuo tarpu visą arba beveik visą barbaro mąstymą sudaro gremėzdiški vaizdiniai. Šiuo atveju barbaras prilygsta astronomui savo apskaičiavimams pasitelkiančiam aritmetiką, gi Spenseris prilygsta astronomui, operuojančiam algebra²¹.

Dr. R. M. Bekas

Kiekviena algebrinė sąvoka gali būti interpretuota *geometriniu* metodu. Šis tyrimo metodas taip natūraliai artimas žmogaus dvasiai, kad, kaip žinoma, istoriškai geometrinė analizė gimė anksčiau už algebrinę²². *Kiekvienas geometrinis metodas turi tą*

²¹ „Kosminė sąmonė“, Petrogradas.

²² Tarp Euklido ir Dekarto prabėgo virš 1500 metų.

pranašumą, kad pagrindinė jo savybė – pavaizdumas, kurio dėka žmogus gali visą laiką stebėti savo samprotavimų teisingumą. Ir atvirkščiai, grynas algebrinis metodas reikalauja iš žmogaus didesnių abstraktaus mąstymo sugebėjimų, kas neabejotinai yra sunkiau ir prieinama tik labiau išvystytiems protams.

Visos mūsų sąvokos apie dydžius ir tįsumą vienaip ar kitaip susiję su betarpišku trimatės erdvės pažinimu. Abstrakčių matematikos formulių dėka mes nors ir galime susidaryti abstraktų vaizdą apie kitų savybių erdves, kaip pavyzdžiui, Lobačevskio ir Rimano erdvės (pirmojoje, pavyzdžiui, trumpiausias atstumas tarp dviejų taškų yra ne tiesė, o kreivė, projektuojanti save į mūsų erdvę traktrisės²³ pavidalu), bet mūsų protui visa tai tėra tuščias garsas. Turėdami reikalą su realiais geometriniais tįsumais, paviršiais ir tūriais, mes visada mąstome apie juos trimatėje Euklido erdvėje. Pereidami prie abstrakčių problemų sprendimo geometrijos metodu, mes nors ir naudosisime jos figūromis, bet pastarosios šiuo atveju turės jau kitą prasmę ir reikšmę; čia jos tebus erdvinė jų esmės interpretacija, o pati figūrų esmė yra visiškai kitame pasaulyje. Todėl erdvė, kurioje mes operuojame šiomis sąvokomis, savo prigimtimi skiriasi nuo geometrinės erdvės; šią erdvę aš vadinu **metafizine erdve**. Visiškai aišku, kad Euklido teorija tokiai erdvei gali turėti, bet gali ir neturėti įtakos, ir, be to, tįsumas joje skirtingose koordinatėse gali turėti skirtingas reikšmes ir pavadinimus²⁴. Savo tyrimams šiame kūrinyje mes plačiai naudosisime geometrinio filosofinių klausimų analizės metodu, interpretuodami juos metafizinėje erdvėje, kuriai suteiksime vienokias ar kitokias savybes, padėsiančias išsamesniam konkrečios problemos tyrimui. Kartu su geometrinio metodu taip pat taikysime ir grynai algebrinį abstrakčių problemų sprendimo metodą.

4. Apie ARKANŲ sistemą ir pažinimą

Šventoji Toto Knyga yra Aukščiausių Doktrinų visuma, kuri išreiškia Absoliutų Sintetinį Hermetinį Mokymą apie Dievišką Pirminę Priežastį, Žmogų ir Visatą; visa, kas yra, susiveda į šiuos tris Pradus, Vienatinės Tikrovės modusus, ir susijungia Jos Esybės Vienovėje. Šis Mokymas yra tobula Tiesos forma prote; jis yra Jos visiška projekcija, išbaigta ir išsemta realizacija. Grynasis, aukščiausias *manas*, yra Dieviška Kategorija, o

²³ Traktrisė (lot. – ištemptas) – plokščia kreivė, turinti tokią savybę, kad jos bet kurio taško liestinės atkarpa nuo lietimosi taško iki tam tikros tiesės yra pastovaus ilgio.

²⁴ Matematika, o ypačingai mechanika, tiek teorinė, tiek ir praktinė, jau seniai tai taiko diagramoms, kurios gali būti ne tik plokščios bet ir erdvinės.

todėl jam suteikta teisė suvokti ir įsprausti Tiesos atspindžius su visu jos pirminiu tyru skaidrumu.

Kaip veidas pilnai atsispindi veidrodyje, taip tikrojo ieškotojo intelekto pilnai atsispindi Dvasia.

Atma purana

Argi gali santykinis suvokti Absoliutą? Aišku, ne! Tačiau gali pajusti, susiliedamas su Juo... Argi veidrodžio šukė neatspindi viso dangaus?.. Argi visas galingas okeano balsas neskamba pačios menkiausias kriauklės gelmės, jeigu pati kriauklė, pasak legendos, bent valandą atlaikė jo neaprėpiamą ir skambų bučinį? Taigi ekstazė sužavėtai sielai suteikia galimybę prisistinti Begalybės, suteikia kažkada jos turėtą Absoliuto suvokimą, atneša neišsenkantį šnibždesį paties Apreiškimo, aprėpiančio Savyje visus Aš, ir neįmanomo aprėpti nei vienam iš jų. Koks apsvaigimas... Įlieti savo individualų gyvenimą į kolektyvinį Neaprėpiamo Gyvenimo okeaną, arba turėti galimybę įkvėpti grynos dvasios jėgą, – ir tuo maitintis! Tai yra paskutinytis Įšventinimas, langas, atvertas į neaprėpiamą Dievišką Šviesą ir Dievišką Meilę, į Dievišką Tiesą bei Grožį. Vėl atrasti kelią į pirmą pradžią Edemą!

Stanislavas de Guaita

Asketai, turintys tikėjimą, turi ir ekstazės dovaną; nugrimzdę į apsireiškimą, palaikomi mokslo ir atitolimo nuo bet kokio noro, savo pačių sielos giliausiose slėptuvėse regi Pradą, kuris yra Aukščiausioji Dvasia.

Bhagavata purana

Protas yra vienas iš žmogaus gebėjimų pažinti, galintis pasiekti įvairias tobulumo pakopas ir turintis savų pranašumų bei trūkumų; analizuodama gryną protą sintezės jausmu, jį tyrinėjanti dvasia turi galimybę susidaryti *a priori* įvaizdį apie jo tikrąją grynąją prigimtį. Čia protas virsta *sąmonės gebėjimo kurti pradą*, iš suvokiančio gebėjimo jis tampa substancine jėga, valdančia formalią sąmonės gyvenimo pusę ir nustatančia tiek šios sąmonės modusų kaitą, teik ir jos dėsninumą. Taip protas savo aukščiausia forma iš sąmonės priemonės tampa pačia jos prigimtimi, t.y. tampa kategorija betarpiškai būdinga pačiai dvasiai. Išlaikant šią harmoniją, protas tampa išskaidančiu pradą dviems pagrindinėms dvasios savimonės formoms: vienalytės prigimties savimonei ir dirbtinei savimonei, susidedančiai iš savo atskirų potencijų, atributų, jiems būdingose sąmonėse įgavusių nepriklausomos būties iliuziškumą, visumos. Taigi **aukščiausias proto principas yra dvasios savęs kaip prototipo realizavimo pradas**, t.y. kitaip sakant,

aplamai visas gyvenimas kaip dvasios savęs realizavimo procesas egzistuoja vien proto ribose, kur protas dvasios atžvilgiu yra galutinis absoliutus Pradas. Todėl kiekviena žmogiška sąmonė iš vienos pusės susijusi su būtinybe realizuoti save prote, o iš kitos pusės šis protas jos atžvilgiu yra Absoliutus. Visa tai galime nusakyti formule: **žmogus gyvena proto pasaulyje, gyvena protu bei prote ir gali suvokti Absoliučią Sintezę tik kaip Tobulą Protą.**

Šis mokymas vadinasi Kabala, kas, pasak žydų mokymo, yra kokios nors protingai sielai per intuiciją atsiveriančios tiesos suvokimas. Taigi Kabala yra protingos sielos savybė betarpiškai protu pažinti Dieviškus daiktus, todėl ji turėtų vadintis Dievišku Mokslu, tiek apskritai, tiek ir kaip Mokslas apie Dievą

Raimondas Lulijus

Tu klausi: „kaip mes galime pažinti begalybę?“ Atsakau – ne protu. Proto pareiga – skaidyti ir atpažinti; todėl Begalybė negali būti jo objektas. Begalybę tu gali pasiekti tik aukštesniu už protą sugebėjimu, pasiekdamas būseną, kurioje tu jau nustoji būti savo baigtiniu Aš, kurioje tu bendrauji su Dieviška Esybe. Tai ekstazė, tai tavo proto išlaisvinimas nuo jo baigtinio suvokimo. Panašų gali pažinti tik panašus; kai tu nustoji būti baigtiniu, tu tampi vienu iš Begalinių. Atveddamas savo sielą pas jos pirminį Aš, pas jos Dievišką Esybę, tu realizuoji šią vienovę – šį tapatumą.

Plotinas

Normalioje būsenoje protas ir sąmonė neatskiriami vienas nuo kito; viską, ką žmogus aprėpia savo sąmone ir kas sudaro sąlyginį, jam vienam tepriklausantį pasaulį, – jis pažįsta protu, ir todėl šis pasaulis vadinamas intelektualiniu pasauliu. Įvaldęs sintezės jausmą, žmogus pats sankcionuoja savo intelektualinį pasaulį kaip dalinį individualų aspektą tikrojo pasaulio, formaliai esančio individualių pasaulių kompleksu, o savo esme besiremiančiu dviem priešingais Pradais, galutinėje sintezėje įsiliejančiais į Absoliutą. Šie du Pradai yra: Substancinių Veikėjų Pasaulis, *Dieviškas Pasaulis*, ir vidinė fenomenalaus pasaulio vaizdo prigimtis, *Kosminė Pasyvi Aplinka*. Visa tai galima reziumuoti formule: **žmogus gyvena besirealizuojančių impulsų pasaulyje, bet sintezės jausmu pasiekia apriorinį poliariškai priešingų Pradų, Substancinių Veikėjų, pažinimą, Pradų, esančių vienas aukščiau, o kitas žemiau jo intelektualinio pasaulio, imant sintezės tvarka, ir savo visuma išreiškiančių**

kosminį varomąjį potencialų skirtumą, išoriškai aktyvų Baigtinės Tikrovės atspindį.

Aukščiausias Sintetinis Mokymas savo pagrindine doktrina laiko Absoliučios Tikrovės, Visuotinės Pirminės Priežasties, Vienovę. Tai yra aukščiausia aksioma, pradinė tiesa, ir iš šios doktrinos iškyla visas grakštus Hermetinio Mokymo rūmas. Vienatinė Tikrovė yra Kosminė Dvasia, *Omnipotentia Naturalis*, Absoliuti, o dėl to Vienalytė; „Jis yra viskas, ir tėra tik Jis“, – tokia yra tikroji Paraatmano prigimtis. Šios Dvasios Būtis yra *Savistaba*, kosminis šviesos-šešėlių žaidimas, begalinių potencijų perorientavimas į begalinę įvairovę. Ši Aukščiausioji Dvasia sudvejina Savo Savimonę, pagimdydama *kūrinijos iliuziją*; Savo aplinkoje Ji sukuria atskirus *valios centrus*, įtvirtindama juose tik jiems būdingus vienetinius individualius Savimonės modusus. Šie valios centrai, savo tikrąją prigimtimi išlikdami Vienatinės Visumos dalimis, savo individualiose sąmonėse praranda ryšį su šia Visuma ir pradeda gyventi kaip savarankiška antrinė substancija. Panašiai kaip Visuma, jie pradeda įtvirtinti save, sukuria vienetinius, individualius pasaulius, skirtingai suvokdami savo sąmonėmis tikrąjį pasaulį – įtvirtintą Vienatinės Tikrovės Kūrinijos Sąmonę.

Visagalis Jupiteri, arba koku kitu vardu Tu benorėtum vadintis!

Jupiterio iššaukimo forma senojoje Romoje

Aukščiausias Sintetinis Mokymas, Šventoji Toto Knyga, yra sistema doktrinų, išreiškiančių atskirus, nuoseklius Vienatinės Tikrovės Savo Asmenybės įtvirtinimo etapus, o iš kitos pusės, atveriančių visumą kelių, dėsnių bei principų, kuriais žmogaus kūrybinė dvasia, susikurdama savo nuosavą pasaulį, atkuria kažkada pažeistą Vienovę ir įtvirtina save Joje, kaip susivokusi dalis Visumoje.

Pirmosios Šventos Knygos autoriaus, Enocho, asmenybė iš esmės tapati egiptiečių Totui, finikiečių Kadmui ir graikų Palamedui.

Elifas Levis

Šventoji Toto Knyga yra 78 Arkanų rinkinys, kuris per amžius buvo išsaugotas ir pasiekė mus 78 simbolinių vaizdų pavidalu. Iš karto apimdami visas žmogaus minties ir dvasios kūrybos sritis, Arkanai jau žiloje senovėje buvo jamžinami pačiais įvairiausiais būdais. Lengviausiai pažinūs yra tradiciniai simboliniai vaizdiniai, kurie senajame Egipte

buvo iškalti ant šventyklų sienų ir, žlugus Egiptui, pergyveno jį, išlikdami ant monetų, papirusuose bei lentelėse ir, pagaliau, keistuose viduramžių mistikos simboliuose, iki pat visiems dabar pažįstamo mūsų dienų čigoniško Taro.

Tiesa, mes skelbiame tobuliesiems išmintį, tačiau tai ne šio pasaulio ir ne praeinančių šio pasaulio valdovų išmintis. Mes skelbiame slėpinę ir paslėptą Dievo išmintį, kurią Dievas yra nuo amžių paskyręs mums išaukštinti. Jos nepažino jokie šio pasaulio valdovai...

1 Kor 2, 6-8²⁵

Kiekvienas Arkanas turi savo simbolinius atitikmenis pačiose įvairiausiose žmonių žinių srityse. Dešimtainė skaičiavimo sistema, įvedus nulį, suteikiantį vienetui naują reikšmę ir aukštesnį laipsnį, betarpiškai gimsta iš Arkanų sistemos, Kabalai ją interpretuojant kaip *Sefiroth* sistemą. Visų senųjų žemės kalbų alfabetai betarpiškai gimė iš Arkanų sistemos, ir kKabalistikos (siauriausia šio žodžio prasme) sukurtas raidžių simbolizmas yra pirmoji šios sąsajos pasekmė. Senovės tautų mitologija, vienaip ar kitaip, susijusi su šiuo Didžiuoju Paminklu, ir dvasiškai labiausiai išsivysčiusių tautų religijose, pavyzdžiui, Indijoje, Eladoje, visas dievų panteonas yra ne kas kita, kaip Arkanų sistemos simbolizacija. Senovės mokymas apie sielą bei žvaigždes, astrologija, savo rašytiniuose šaltiniuose dangaus fone Zodiako planetų ir žvaigždynų sistemoje įamžino tuos pačius didžius principus, ir amžių kelyje viliojo adeptus studijuoti savo nežemišką simboliką.

Vargas žmogui, kuris nemato Įstatyme nieko kito, kaip tik paprasčiausius pasakojimus bei pačius paprasčiausius žodžius! Nes, jeigu Įstatymas iš tikrųjų neturėtų nieko daugiau, mes netgi šiandien galėtume sukurti kitą Įstatymą, taip pat vertą garbinimo koku nors kitu aspektu. Nematydami nieko, išskyrus paprastus žodžius, mes galėtume kreiptis į žemės įstatymų leidėjus, kuriuos dažnai laiko kur kas galingesniais... Tokiu atveju mums pakaktų pritarti jiems ir sudaryti Įstatymą iš jų žodžių ir pagal jų pavyzdį. Bet iš tikrųjų viskas yra ne taip: kiekviename Įstatymo žodyje glūdi aukščiausia prasmė bei aukščiausia paslaptis. Įstatymo atpasakojimai tėra jo rūbai. Vargas tam, kuris rūbus priima už patį Įstatymą! Būtent apie šią prasmę Dovydas pasakė: „Mano Dieve, atverk man akis, kad galėčiau suvokti Įstatymo stebuklus“. Dovydas kalbėjo apie tai, kas slypi už Įstatymo rūbų. Yra bepročių, kurie, matydami puikiais rūbais vilkintį žmogų,

²⁵ Šventasis Raštas, Katalikų pasaulis, 1999. Naujasis Testamentas, vert. kun. Č. Kavaliauskas.

nenukreipia savo žvilgsnių giliau, kai tuo tarpu, tai, kas suteikia vertę rūbams, yra kūnas, ir tai, kas dar labiau vertinga – siela. Įstatymas taip pat turi savo kūną; yra priesakai, kuriuos galima pavadinti Įstatymo kūnu. Su jais persipinantys pasakojimai – tai rūbai, kuriais aprengtas jų kūnas. Prastuomenė nemato nieko kito, išskyrus Įstatymo apdangalus bei pasakojimus, ji nesuvokia nieko kito, ji nemato to, kas slypi po šiais apdangalais. Mokytesni žmonės nesustoja prie apdangalų, o tik prie kūno, kurį šie dengia. Pagaliau išminčiai, Aukščiausiojo Karaliaus, To, Kuris gyvena Sinajaus aukštumose, tarnai visą savo dėmesį skiria tik sielai, kuri yra viso kito pagrindas, kuri yra pats Įstatymas; būsimuose amžiuose jie bus pasiruošę studijuoti šios sielos sielą, kuri gyvuoja Įstatyme.

Zohar

Tai, ką jūs laikote Mozės mintimi, tėra tik pati grubiausia jos interpretacija. Jūs kovojate su fantomais, su Izidės rūbais, bet deivė yra už jų, besišypsanti ir vis taip pat jus mylinti.

Sent Ivas d'Alveidas

Kas toks kvailas, kad galėtų pagalvoti, jog Dievas kaip mūsų žemdirbys užveisė rojus sodą rytinėje Edeno žemėje ir jame pasodino gyvybės medį, tikrą ir geidulingą, kad savo fiziniiais dantimis atkąsdamas vaisiaus tuo pačiu atnaujintų savo gyvenimą, o atsikąsdamas nuo gėrio ir blogio (pažinimo) medžio vaisiaus dalyvautų tame gėryje ir blogyje? Ir jeigu sakoma, kad Dievas vakare vaikštinėjo po rojų, o Adomas pasislėpė po medžiu, tai, aš galvoju, kad niekas neabejoja, jog šis pasakojimas tik vaizdžiai nusako tam tikras paslaptis, pasakoja menamą, ne fiziniiais kūnais išgyventą istoriją.

Origenas

Aiškiomis, ryškiomis ribomis Arkanų sistema dalijasi į tris dalis. Pirmąją dalį sudaro **Nulinis Arkanas**, bylojantis apie Dievybę ir pasaulį bei jų susiliejimą Absoliute, Dieviškoje Būtybėje, *Ain Sof* Kabloje, „Ne Tai“ pas indus. Antrąją dalį sudaro **Dvidešimt pirmas Arkanas**, bylojantis apie vientisą žmogų, apie jo gimimą iš Absoliuto ir jo egzistavimo principus, apsprendžiančius jo gyvenimo sintezę bei prasmę. Likusieji **56 Arkanai**, priešingai pirmiesiems, vadinamiems *Didžiaisiais*, vadinami *Mažiaisiais*, jie sudaro trečiąją ir paskutiniąją Didžiosios Knygos dalį ir byloja apie daiktų prigimtį bei žmogų, kaip visuotinio visatos gyvenimo grandį ir narį. Šis vienintelis absoliutus Išminties Knygos dalinimas interpretuojamas bendru jos simboliu – kvadratu, kurio viduje yra trikampis, o centre taškas. Taškas, kaip ir nulis, yra natūralus Absoliuto

simbolis, amžiams ir iš principo nepasiekiamas mūsų suvokimui; nulis yra aukštesnis už bet kokį skaičių, jis kiekvieną iš jų turi savyje, ir tuo pačiu jis visada nepasiekiamas suvokimui ir pažinus tik per priartėjimus. Trikampis – tai Tikrovės simbolis; visa, kas egzistuoja, žmogus pažįsta per trinarius, visa kita yra abstrakčios mąstymo formos, kurios atgyja ir egzistuoja tiek, kiek joms suteikia gyvybės trinario principas – ši vienintelė ir natūrali būties emblema. Kvadratas – tai realizacijos pasaulio, pasaulinės iliuzijos, Majos, simbolis, besiremiantis keturių stichijų principais, realizuojančiais tiek pačią jo būtį, tiek ir apsprendžiančių viso jo gyvenimo tėkmės vagą.

Vienintelė Tikrovė, Tikroji ir Neginčijama, atsiveria pažiniai tiriančiai žmogaus dvasiai kaip sistema iš dvidešimt vieno Arkano, sudarančių antrąją Šventosios Toto Knygos dalį; prie pirmosios mes galime tik priartėti tiek, kiek pajėgsime sintetinti iš antros dalies gautas žinias; trečioji dalis atsivers pažinimui tiek, kiek sugebėsime iš antros dalies gautas žinias taikyti mus supančiame pasaulyje. Taigi kelias į pažinimą vienas, jis absoliutus kiekvienam žmogui, ir atsiveria jo dvasiai Dieviška Dvidešimt pirmo Arkano Šviesa.

Net teisingos nuomonės vertos nedaug, kol jų kas nors neapjungia priežastinio mąstymo ryšiu.

Platonas

Kiekvienas Arkanas – absoliutus principas, savo pirminiu tyrumu nuo mūsų tiriančios dvasios besislepiantis Absoliuto gelmėse, kur jis tampa tobulu aspektu, kaip Pats „Ne tai“, o todėl jis virš pažinumo ribų. Vientiso žmogaus pasaulyje kiekvieno Arkano principas pavirsta absoliučiai tobulų dėsnių sistema ir nulemia bei sukuria šio pasaulio aspektą. Gamtos pasaulyje kiekvienas Arkanas išsiskaido į jos gyvenimo dėsnių sistemą ir sukuria pačią jos esmę, nes gamtos dėsniai – tai ir yra pati gamta. Taip kiekvienas Arkanas byloja apie tris pasaulius; štai kodėl Arkanų pažinimo Karališkas Mokslas vadinamas Mokslu apie Dievą, apie Žmogų, apie Visatą.

Filosofija susideda iš trijų dalių: Dievo, Gamtos ir Žmogaus.

Bekonas

Šių mūsų komentarų tikslas – išstudijuoti pirmąsias dvi Toto Knygos – Didžiųjų Arkanų dalis, bylojančias apie Dievą ir Žmogų. Atitekédama iš nebeatmenamos

žmonijos amžių glūdumos, nenutrūkstanti tradicija perduoda Arkanų seką ir numeraciją; būtent ji praneša, kad 21-as Arkanas turi dvi reikšmes: 21-as Arkanas arba 0-is Arkanas, o 22-as Arkanas: 21-as Arkanas arba 22-as Arkanas. Sistema iš 22-jų Didžiųjų Arkanų yra išsami, uždara visuma; jų skaitinė reikšmė ir eilės tvarka nėra atsitiktinės, o kyla iš grynojo proto.

Daiktas teisingas ne todėl, kad to nori Dievas, bet Dievas to nori kaip tik todėl, kad daiktas teisingas.

Šv. Tomas

Kiekvienas atskiras Arkanas yra išbaigtas Kosminis Mokymas su apibrėžta individualia sąmone; jis visur prasiskverbia, sprendžia visus klausimus, atskleidžia visas doktrinas bei dėsnius, bet visa tai jis nekintamai vienodai nušviečia savo individualybe. Atskiras Arkanas – tai Absolutumas, regimas santykinumo veidrodyje, ir tas, kuris žino jam pačiam būdingas veidrodžio savybes, naudodamasis sintezės jausmu gali išryškinti savo sąmonėje Absolutumą jo tikrąją prigimtį. Kaip tik todėl, kiekvienas Arkanas yra ir dalis, ir Visuma, jis aprėpia tiek save patį, tiek ir visus kitus Arkanus; Tobulas Žmogus, įvaldęs sintezės jausmų pilnatvę, gali vienodai suvokti tiek per bet kurią atskirą Arkaną, tiek ir per bet kurią jų grupę. Visuotinės istorijos kelyje atskirų Arkanų mokymai, būdami slapta religijų esme, sudarydavo Baigtinį Mokslą apie Absoliutą ir duodavo pilną, išsamų sprendimą. Šie mokymai nuo kitų panašių skirdavosi tik minios akyse, nes tikrieji dvasios aristokratijos atstovai per išvystytą sintezės jausmą nesuklysdami regėjo Vieną ir Tą Patį Absoliutą po įvairiomis uždangomis, bet vieno ir to paties pirminio tyrumo.

Magijos meno kosminis raktas – tai raktas visiems seniesiems religiniams mokymams, raktas Kabalai ir Biblijai, „Salamono raktelis“. Kadangi buvo laikoma, kad šis „raktelis“ pamestas amžių kelyje, mes vėl jį suradome ir galime atverti visus senojo pasaulio kapus, priversti kalbėti mirusius, vėl išvysti visus praeities paminklus, įminti visų sfinksų mįsles ir prasiskverbti į visas šventoves.

Elifas Levis

Kiekvienas atskiras Arkanas savo tikrąją prigimtį yra Vienatinės Tikrovės Savimonės aspektas, todėl bet kuris Arkanas yra pati Tikrovė. Panašiai kaip save

įtvirtina dvasia, kiekvienas Arkanas savo slaptą esmę įtvirtina į jam būdingą metafizinį kūną. Būdamas substancija, Arkanas iš savo paties būtybės išsiskleidžia ir emanuoja dėsnius bei principus pagal griežtą harmoniją visam jam atsivėrusiam pasyvių veiksmų laukui. Kuo žemesnis šio lauko metafizinis lygis, tuo diferenciališkesni bei konkretesni Arkano emanuojami principai bei dėsniai. Todėl Arkano pažinimas griežtai priklauso nuo studijuojančio asmenybės ir jos ypatumų; Arkanas visada bus aktyvus jį suvokiančios sąmonės atžvilgiu, t. y. **Arkano suvokimas visuomet vyksta iš viršaus, bet suvoktos doktrinos ribų aukštis priklauso nuo studijuojančio žmogaus sąmonės išsivystymo lygio.**

Arkanų Sistemos vientisumas bei uždarumas kyla ne tik iš jų mokymo objekto vienovės ir bendrumo, kitaip sakant, jie susiję tarpusavyje ne tik aukščiausiomis transcendentinėmis doktrinomis bei principais, Absoliuto aspektais. Kuo pilniau ir tobuliau savo sąmonėje žmogus išryškina jų atskiras pasekmes, tuo labiau jis įsitikina, kad atskiri Arkanai papildo vienas kitą. Dviejų ar keleto Arkanų visuma ne tik padidina mokymo individualumo laipsnį, priartindama jį prie Absoliuto, bet ypatingu būdu padidina ir dėsnių bei sąvokų gilumą. Nors visi Arkanai tarpusavyje lygūs kaip visapusiškai pilni mokymai, bet vis tik savo esme jie skiriasi vienas nuo kito kaip skirtingi Tikrovės Savęs Stebėjimo aspektai. Viskas, ką suvokiame, ir pati sąmonė yra judėjimas, yra vibravimas; sąmonės gylis ir jos tembras priklauso nuo dvasios prigimties bei virpesių aukščio; *kiekvienas Arkanas ir jam būdinga sąmonė įsitvirtina pagal šių vibracijų rūšį ir aukštį.* Panašiai kaip dailininkas, keisdamas vienos ir tos pačios spalvos intensyvumą, gali nupiešti bet kokį paveikslą, taip ir kiekvienas atskiras Arkanas atveria bet kokį mokymą. **Visata vieno Arkano aspektu yra paveikslas, nupieštas viena spalva; Arkanų visuma yra dvasios spalvų gama; visų Arkanų sistema yra spalvotas pasaulio vaizdas.** Štai kodėl, nors kiekvienas Arkanas atveria vieną ir tą patį Hermetinį mokymą, tik pilna jų visuma daro šį Mokymą Absoliutų.

Pasaulio kūrimo momentu ugniniu rėžtuvu švenčiausioje Viešpaties karūnoje išgraviruotos dvidešimt dvi judėjų alfabeto raidės staiga išėjo iš savo vietų ir atsistojo priešais Jį. Po to kiekviena raidė pasakė: „sukurk pasaulį per mane“.

Rabinas ben Akiba

Bendroje Arkanų harmonijoje kiekvienas Arkanas, būdamas visų likusių priežastimi ir pasekme, savo vibracijų tembru užima visiškai atskirą, tik jam vienam būdingą vietą.

Viena ir ta pati Kosminė tikrovė, Visuotinė Pirminė Priežastis, suvokdama save atskiruose sintezės lygiuose, suprojektuoja atskirus Savo Savivokos aspektus į Tradicijos grandinę. Arkanų visuma, išreiškianti Kosminės Vienatinės Dvasios Savęs Suvokimo Įtvirtinimo procesą Savo diferencialinių realizacijų visumoje yra absoliutus visų kosmogoninių mokymų pagrindas. **Kosmogonija yra žmogaus sąmonėje susikurtas pasaulio vaizdas kaip natūralus ir vienintelis galimas kelias išskaidyti vientisą pasaulio visumą į nuoseklią Aukščiausių Kūrybinių Kosminių Principų visumą per sintezę.** Pirmieji 10 Arkanų yra visuotinė kosmogonija. I Arkanas yra mokymas Visatos Dvasios Vienovę ir Jos Transcendentinę Būtį; II Arkanas yra mokymas apie Jos Vidinę Vienalytę Transcendentalią Sąmonę; III Arkanas yra mokymas apie Dievišką Prigimtį, kaip Kosminės Dvasios Dievišką Sąmonę, kuri išorinės reiškinių prigimties atžvilgiu yra jos atsiradimo Šaltinis; IV Arkanas yra mokymas apie Logą, kaip vienetinių individualių monadų visumą, emanuojančią už Neišsiskaidžiusios Dieviškos Vienovės ribų, kad galėtų pasireikšti kaip atskiri Prototipai – Tikrovės aspektai; V Arkanas moko apie atskiros monados sąmonę ir individualybę, apie skilimą ir sąmonės sūkurinę prigimtį; VI Arkanas – tai mokymas apie septynias kosmines monadas ir apie pasaulio panašumą su Dievu; VII Arkanas – mokymas apie monadą, kaip apie pasireiškiantį Prototipą; VIII Arkanas – mokymas apie prigimties asmeninius ir virš asmeninius dėsnius; IX Arkanas - mokymas apie žmogų, kaip pasireiškusį Prototipą; X Arkanas – mokymas apie pasaulį, kaip apie stabilų ir uždarą sūkurį, apie pasireiškusią Dievybės Fenomenalią Prigimtį. Pirmieji 10 Arkanų egzistuoja Principų pasaulyje ir sudaro Aukščiausius Transcendentinius Mokymus, atveriančius žmogui vidinę užslėptąją visatos esmę. Šie Arkanai neatsiejamai susiję vienas su kitu, įsilieja vienas į kitą ir tik jų visuma pateikia visą vaizdą, vientisą ir uždarą.

Antruosius 10 Arkanų su pirmaisiais sieja griežtos analogijos dėsnis. Jie yra Aktyvūs Kosminiai Veiksniai, realizuojantys pirmojo Arkanų ciklo mokymus. **Pirmieji 10 Arkanų** yra mokymas apie Dvasios pasaulį, o **antrieji 10 Arkanų** moko apie kosminę aplinką, todėl kiekvienas ciklas nušviečia pasaulį tik iš jam būdingo požiūrio kampo. Nulinio Arkano arba XXI Arkano ir XXII Arkano visuma atskleidžia Kosminę Sintezę. Nulinis Arkanas yra mokymas apie Absoliučią Visuotinę Pirminę Priežastį, apie Vienatinę Tikrovę; XXI Arkanas yra Tikrovės Savimonė, pasireiškianti Vienatinės Dvasios, tebesvajojančios apie savo Tyrumą, aspektu. Todėl šis Arkanas sintezuoja pirmųjų 10 Arkanų ciklą; XXII Arkanas yra Tikrovės Savimonė, pasireiškianti visuotinės

aplinkos, vienatinės fenomenalios tariamos Tikrovės, aspektu, todėl šis Arkanas yra antrųjų 10 Arkanų sintezė.

Tokie bendrais bruožais yra Arkanų sistemos harmonija ir vientisumas. Kadangi Arkanai yra per amžius besidriekiančio žmogaus dvasios ieškojimų Amžinybės sferoje kelio viršūnė, jie turi teisę būti pripažinti autoritetu. Jie nereikalauja aklo tikėjimo, bet kiekvienas su jais susidūręs žmogus turi bent laikinai susilaikyti nuo tuščių klausimų ir išklaudyti bent pirmuosius žodžius, kuriais prabyla šie simboliai. *Credo ut intelligam*²⁶ - turėtų pasakyti kiekvienas pradedantis jų pažinimo kelią, ir tai yra pirmoji jo sėkmės sąlyga. Jeigu jis bers klausimus dar prieš jiems ką nors išgirstant, tai jam nebus lemta įžengti į Šventovę. Tik tas, kuris pajus pagarbų virpesį prieš tūkstantmetį Tiesos Paminklą, pateks į jų sferą. Kuo toliau eis jis prieš jį atsiveriančiu keliu, tuo labiau jam atsiskleis seno, kaip pasaulis, Aukščiausio Sintetinio Mokymo didingumas ir harmonija. Jeigu visi ankstyvieji filosofai ieškojo Baigtinių Principų, tai čia jie galėtų akivaizdžiai įsitikinti, kad tokie iš tikrųjų egzistuoja, kad jie tobulai išreikšti ir kad jų yra būtent tiek, kiek Arkanų Toto Knygoje...

Tobulai sąmonei Arkanai iškyla kaip uždara visuma, kurios visos dalys vienodai pasiekia visišką tobulumą, bet tokią sąmonę gali turėti tik tyra dvasia. Kiekvienas ieškotojas evoliucionuodamas savo kelyje su vienu Arkanu susipažįsta išsamiau už kitus, ir būtent tai yra jo sėkmės garantija. Kiekvienas kuo tobuliau pažintas Arkanas savo šviesa nušviečia visus kitus Arkanus ir sužadina žmogui siekį nuolat nukreipti savo pastangas į vėl kylančius klausimus kitų Arkanų sistemose. Taip **žmogus tarsi pamainomis randa atramą tai viename Arkane, tai kitame, ir nuolat vaikščiodamas jų ratu, juda spirale į viršų**. Arkanai egzistuoja už laiko ribų, jie yra aukščiau net už jo principą, todėl ir pati sąvoka apie jų nuoseklumą gali egzistuoti tik sąlyginėje sąmonėje. Kiekvienas žmogus, sužadindamas jų pasireiškimą tam tikrame nuožulniame erdvės pjūvyje, taip savo sąmonėje sukuria vienus iš kitų sintezės. Ši pažinimo savybė yra neišvengiama mūsų mąstymui, nes *didžioji Arkanų sistema byloja apie Gyvą Gamtą, kaip apie Gyvo Dievo emanaciją, todėl visuotinės kūrybos procesas yra nenutrūkstantis, ir tokia jo prigimtis mūsų sąmonėje sukuria tolydų pirmųjų Arkanų prioritetą prieš likusius*. Sekos principas įsikūnijusiai sąmonei yra absoliutus, kaip absoliutus ir visai fizinei sąmonei, todėl visada ir nekintamai likusieji Arkanai pasireišk tik tol, kol neišseko ankstesnių jėga. Vadinasi, žmogus neišvengiamai turi grįžti prie pirminių principų, nes jie nuo šiol nustos būti jo atrama.

²⁶ „Tikiu, kad suprasčiau“, Šv. Anzelmas.

Arkanų sistemos didybė ir galia pirmiausia pasireiškia tuo, kad žmogus nuo pat pirmųjų kelio žingsnių gauna galimybę atlikti savo darbą pagal griežtai, idealiai dėsningą sistemą. *Klasifikacija* – tai kiekvieno mokslo, kiekvieno pažinimo pagrindas, be jos neįmanoma įsisavinti net pačių elementariausių žinių. Žmogus niekada nebūtų pajėgęs pakilti į tuos neapbrėptus dvasios aukščius, į kuriuos jį traukia jo pašaukimas, jeigu nuo pat pirmųjų jo pasireiškusio aiškaus noro pažinti žingsnių patys dėsniai nebūtų jį rūpestingai globoję ir kreipę į reikiamą pusę, kurioje minimalios pastangos duoda maksimalius rezultatus. Kai žmogus pradeda sąmoningą ir nuoseklų visatos pažinimą, kai jis pradeda studijuoti Didžiąją Arkanų Knygą, ir priešais jo susižavėjusį žvilgsnį atsiveria vis nauji dėsniai bei principai, jis tuo pačiu įsitikina, kad viskas, ką jis siekia pažinti, jam nesuvokiamu būdu, susidėsto į griežtą ir tobulą sistemą. *Arkanų sistema kiekvienam mokiniui pirmiausia yra ideali filosofinė mašina, kuri nuolat padeda orientuotis naujai iškylančiuose klausimuose, pastebėti trūkumus, lyginti ir vertinti, dėstyti ir sintezuoti bei numatyti į ateitį savo gyvenimo vagą ir savo tobulėjimo tėkmę.*

Tai yra tikra filosofinė mašina, kuri neleidžia dvasiai klysti, tuo pačiu palikdama jam visišką veiksmų laisvę ir iniciatyvą; tai yra Absolutui pritaikyta matematika, tai yra pozityvaus sąjunga su idealiumi, tai yra kaip skaičiai tobulų minčių kaita, ir pagaliau, būtent tai tikriausiai yra tas paprastumas ir kartu didžiausias aukštis, koks tik iš viso pasiekiamas žmogaus genijui.

Elifas Levis²⁷

Pirmiausia reikia pastebėti, kad Taro – tai filosofinė mašina, turinti keltą pritaikymų:

a) Ji leidžia operuoti skirtinguose grafikuose (panašiai, kaip anksčiau pateikti trikampis, taškas ir kvadratas) ir simboliuose su metafizinėmis idėjomis, sunkiai arba iš vis neišreiškiamomis žodžiais.

b) Ji yra proto instrumentas nepaprastai sustiprinantis jo sugebėjimus metafizinei intuicijai.

c) Ji yra nepakeičiama proto mankštos priemonė jo idealistinėms treniruotėms, sąmonės plėtimui, pratinimui prie naujų praplėstų sąvokų, prie mąstymo daugelio matavimų pasauliuose, prie simbolių suvokimo.

Be galo platesne, gilesne ir visapusiškesne prasme *Taro* metafizikos srityje yra tas pats, kaip skaitliukai aritmetikoje, t. y. priemonė įvertinti rastus dalykus, ieškoti naujų ir ugdyti protą norima kryptimi.

P. D. Uspenskis²⁸

²⁷ Eliphaz Levi, „Rituel“, psl. 355.

Žmogus gali prieiti prie Didžiųjų Arkanų studijų iš daugelio pusių. Negana to, jų pažinimo kelių tiek, kiek žmonių juos siekiančius pažinti, nes kiekvienas žmogus turi savo paties kelią, ir šių kelių skirtumai ryškėja kartu su žmonių tobulėjimu. Iš pradžių tai liečia tik suvokimo formas ir susiję su tuo, kad atskirų žmonių žinios susikerta tik tam tikrose ribose, likusioji žinių dalis skirtingų žmonių yra skirtinga. Žmonėms tobulėjant, jų žinių sutapimo juostos ribos plečiasi, jie pradeda tarsi papildyti vienas kitą, todėl suvokimų skirtumai savo forma sumažėja tiek, kad iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, tie visi skirtingi keliai pradeda susilieti į vieną kelią. Tikrovė yra priešinga šiam tariamam reiškiniui. Augant žmogaus pažinimui jame pradeda laipsniškai busti dvasios sąmonė, ir pagal griežtos harmonijos dėsnius kartu vyksta laipsniškas *individualybės* tobulėjimas. Skirtumai tarp neišprususių žmonių atsiranda tik dėl jų ankstesnių gyvenimų skirtumų; tikroji individualybė žmogaus sieloje atsiveria sąmoningai tik po ilgo ir daug pastangų reikalaujančio darbo ir yra aiškiausias jo greito tobulėjimo rodiklis. Galima daryti išvadą, kad bendrus nurodymus apie geriausius Arkanų pažinimo metodus ir protingiausią eiliškumą galima pateikti tik pirmiesiems žmogaus žingsniams, kol jo asmeninė individualybė dar neišvystyta tiek, kad kito žmogaus pasiūlytos mąstymo formos iš principo jau negalėtų pasitarnauti. Tačiau visais atvejais šis periodas apima ne mažiau kaip keletą intensyvaus ir įtempto darbo metų. Štai kodėl kiekvienam pradedančiam ypatingai svarbu iš anksto žinoti pačią tobuliausią ir planingiausią savo darbų sistemą, nes nors jis ir gali pats savarankiškai kada nors ją susikurti, tai gali būti vis tik per sunku jam, arba, bent jau keblu. Žmogus, kuris dar nepratęs prie savarankiško mąstymo, pradžioje turi pasinaudoti pagalba, kurią jam siūlo senoji tradicija; perėmęs iš jos visas žinias, jau gali ir net privalo pats kloti savo kelią ir rūpintis jo realizacija.

Filosofija mūsų laikais virsta religinėmis pažiūromis tam, kad taptų suvokiama masėms.

Elifas Levis

Kadangi Didieji Arkanai yra galutinė aukščiausia sintezė, juos galima pažinti pačiais įvairiausiais aspektais. Nėra nė vieno stipresnio misticizmo atstovo, kuris nesuprastų šio Mokymo didybės ir jo sistematikos, bent jau kaip *idealios filosofinės mašinos*.

Pirmą vietą užima žydų Kabala; mokymas apie mistines žydų alfabeto raides yra senasis Hermetinis Mokymas apie Arkanus savo gryniausiu pavidalu. Kiekviena raidė

²⁸ „Taro simboliai, okultizmo filosofija paveiksluose ir skaičiuose“. 1912 m.

atitinka Arkaną, todėl iš Kabalos studijuoti a (Alef) paslaptis reiškia studijuoti I Arkaną ir t. t. Iš kitos pusės. kosmogoninė *Sefirot* sistema yra pirmų dešimties Arkanų ciklo ekvivalentas, todėl hebraizmo mistika yra vienas iš patogiausių Arkanų studijų kelių, nes abu šie Įšventinimo metodai yra kilę iš Egipto ir neatsiejamai tarpusavyje susiję.

Kodėl mes šią raidę rašome vienu simboliu (a), bet sudarome iš trijų ženklų? Todėl, kad ji suvokiama kaip viena visuma analogiškai Dievui, Kuris yra Vienatinis; nors tuo pačiu metu Jo Vardą pripažįstame kaip Trejybę ir trejopai šloviname Jį.

Rabinas ben Akiba

Kabalistinė literatūra, kaip visi mistiniai Rytų kūriniai, turi ryškų trūkumą: joje nėra jokios sistemos ir turinio dėstymo nuoseklumo. Kabalos knygos taip kenčia nuo šių trūkumų, kad jų idėjų studijoms reikia daug pastangų. Pateikdami aukščiausios išminties mokymą, jie čia pat jį suplaka su tendencingais pasakojimais, o atskirais atvejais su siauromis įsivyravusiomis klaidingomis pažiūromis. Ši aplinkybė daugeliui autorių leido teigti, kad žydų mokymų sąvadas yra turgus, kuriame galima rasti viską, nuo rečiausio perlo iki Beverčio blizgučio. Šventos Toto Knygos mokymas, nors ir akivaizdžiai kiaurai smelkiasi per visas gudragalviškas judėjų rašytojų pinkles, visgi atskiros jo doktrinos reikalauja nepaprasto atidumo. Ypač ryškiai sužimba Hermio mokymas ankstyviausių autorių veikaluose. Tarp jų pirmą vietą užima rabinas ben Akiba, kuris savo *Alfabetę* siekė išreikšti šį mokymą kuo švaresniu pavidalu. Simonas ben Džohajus, Izaokas Lurija, Maimonidas, Ibn Ezra, Mozė Kordueras ir kt., beveik idealiai išgrynino mokymą apie *Merkabą*, t. y. apie žmogaus kosmogoninę kilmę ir jo vietą visatoje. Virtinė kitų autorių papildė šį mokymą iki darnios visumos. Analizuodami jų kūrinius įsitikiname, kad nuorodos į Arkanus, kaip apskritai į baigtinius Dievo bet kokio pažinimo principus, sutinkamos tarp pačių įvairiausių pasakojimų. Taip, pavyzdžiui, mes galime nurodyti atitinkamas vietas *Zohare* (hebr. Švytėjimas), betarpiškai liečiančias Hermio Knygą:

I, 15 b, 17 ab, 19 ab, 21 a, 25 b, 30 b, 32 b, 51 a, 55 b, 77 ab, 94 b, 95 b, 96 a, 143 a, 145 a, 159 a, 193 b, 204 a, 205 a, 210 a, 224 a, 234 b, 239 a, 249 b.

II, 9 a, 51 b, 53 b, 91 a, 128 a, 132 a, 134 a, 135 a, 137 a, 139 a, 151 a, 159 a, 168 a, 172 b, 180 a, 181 a, 209 b, 212 b, 226 b, 227 a, 233 a, 235 b.

III, 2 ab, 10 b, 35 b, 52 a, 57 a, 65 b, 66 b, 74 b, 77 b, 78 a, 91 b, 105 b, 155 a, 156 b, 180 b, 210 a.

Visas europinis misticizmas susijęs su Kabala, todėl jo atstovai, sąmoningai ar nesąmoningai, ištikus amžius studijavo Šventą Toto Knygą. Astrologija, chiromantija ir alchemija yra atskiros Vienatinio Pažinimo šakos, atsiskyrusios fenomenalios gamtos tyrinėjimui sintezės metodais, suveda magnetines ir fluidines įtakas su konkrečiais impulsus skleidžiančiais substancialiais židiniaiis – aktyviais veiksniais (žvaigždėmis, planetomis) ir jų hermetiniais atitikmenimis. Pastarieji yra tie patys Arkanai: 12 Zodiako ženklų, 7 planetos ir 3 Raidės-Motinos (אשד) pagal *Sefer Jecira* tiksliai atitinka Toto Knygos 22 Arkanus.

Nepaisant visos begalinės Hermio Knygos įtakos žmonijos kultūros istorijai, pats šis paminklas išlikdavo nežinomas ne tik plačiosioms masėms, bet ir daugeliui pačių ištikimiausių okultinio mokslo mokinių. Dauguma mistinių kūrinių autorių tik nurodydavo, kad egzistuoja kažkoks slaptas, viską atrakinantis raktas, ir ne tik vengė pateikti bent trumpą jo aprašymą, bet ir griežtai saugojo net patį jo pavadinimą.

Tarp gausybės apokrifinių istorijų apie Jėzų Kristų ypatingo dėmesio vertas *Evangelium Infantiae arabicum*²⁹ XLVIII skyrius, kuriame pavaizduotas Kristaus įgimtas aukščiausias visų žydų alfabeto raidžių, t. y. Toto Knygos Arkanų, mistinių reikšmių žinojimas.

Gyveno Jeruzalėje žmogus vardu Zakėjus, kuris mokė jaunimą. Ir jis tarė, kreipdamasis į Juozapą: „Kodėl, Juozapai, neatsiunti pas mane Jėzaus, kad išmokyti rašto?“ Juozapas nutarė pasinaudoti šiuo patarimu ir papasakojo apie tai Marijai. Jie nuvedė berniuką pas mokytoją. Ir šis iš karto parašė alfabetą ir liepė Jam tarti *Alef*. Kai Jis ištarė, liepė tarti *Beth*. Tačiau Viešpats Jėzus prabilo į mokytoją: „Pirma tu man pasakyk raidės *Alef* reikšmę, o tada aš išstariu *Beth*“. Po tokių žodžių mokytojas norėjo suduoti jam, bet Viešpats Jėzus pradėjo jam pasakoti raidžių *Alef* ir *Beth* reikšmes, kuo skiriasi raidės, kurių formą tiesi, nuo įstrižų, kurios iš jų dvigubinės, kurios su taškais ir kurios be taškų, ir kodėl tokios raidės rašomos prieš tas kitas. Jis susakė jam daugybę *tokių dalykų, kurių mokytojas niekada nebuvo girdėjęs ir neskaitęs jokiaje knygoje*. Ir Viešpats tarė savo mokytojui: „Paklausyk, ką Aš tau pasakysiu“. Tada Jis pradėjo aiškiai ir tiksliai aiškinti *Alef, Beth, Gimel, Dalet*, visą alfabetą iki galo. Mokytojas buvo sužavėtas ir pasakė: „Manau, kad šis Vaikas gimė anksčiau už Nojų“ ir atsisukęs į Juozapą tarė: „Tu atvedei Jį pas mane, kad išmokyčiau Jį, Vaiką, Kuris žino daugiau už visus išminčius.

²⁹ Pirmasis šios evangelijos leidimą pagal arabišką rankraštį paruošė Henrikas Sikehomus 1697 m. Vokiečių kalba šis apokrifas buvo išleistas keturis kartus. Vatikano ir Nacionalinėje Paryžiaus bibliotekose yra nemažas kiekis šios evangelijos egzempliorių arabų ir sirų kalbomis. Šis apokrifas yra senosios prarastos *Evangelijos* pagal *Tomą* atgarsis.

Nors čia nėra tiesioginės užuominos į Slaptas Žinias, visgi sunku patikėti, kad visi Jėzaus pamokymai buvo tik apie pačią paprasčiausią gramatiką. Ne tokie turėjo būti jo žodžiai, jeigu mokytojas prisipažino to nežinąs ir priskyrė Jį prie išmintingiausių tarp išminčių. Iš tikrųjų mes turime pačius įvairiausius įrodymus, kad Kristus po Savęs paliko slaptą mokymą, patiktą mylimiausiems mokiniams ir davusį postūmį gausioms gnostinėms mokykloms. Nekalbant net apie apokrifinius paliudijimus, pakanka pacituoti kanoninės Evangelijos pagal Joną pabaigą:

Yra daug kitų dalykų, kuriuos Jėzus padarė. Jeigu kiekvieną atskirai aprašytume, manau, visas pasaulis nesutalpintų knygų, kurias reiktų parašyti.

Jn 21,25

Pirmaisiais katalikiškos eros šimtmečiais Bažnyčia ne tik nesibaisėjo magiškais mokslais, bet net visa virtinė aukščiausių dvasininkų uoliai gilinosi į hermetines žinias. Slaptųjų mokymų viršūne tapo žymieji *Saliamono rakčiukai*. Šiais *Rakčiukais*, pasak legendos, buvo pagrįstas popiežiaus Leono III okultinis testamentas, žinomas kaip *Enchiridion Leonis Papae*, perduotas imperatoriui Karlui Didžiajam. *Saliamono rakčiukai* dingę be pėdsakų³⁰, nors egzistuoja atskiros nuorodos, kad jie, galimai, išliko Vatikano bibliotekos rankraščių skyriuje.

Pirmasis Europą supažindinęs su Taro yra Kurtas de Gebelinas. Savo kūrinyje *Monde Primitif* jis ne tik užsibrėžė parodyti mistinę Taro kortų vertę, bet ir pabandė pateikti filosofinį paaiškinimą.

Taro kortos savo kelionėje per laiką labai pakeitė išorinį rūbą. Lygindami tarpusavyje egiptietišką Taro, kurio hieroglifus aprašė Kircherhomas, su kinišku³¹ arba babilonietišku³² jų panašumą galime rasti tik po kruopščios analizės. Kortos, kurios dabar plačiai naudojamos, yra žydiškos kilmės, o ne senosios Karlo VII. Seniausieji egzemplioriai yra iš kortų žaidimo *Jacquemin Gringonneur*. Gretą jų ypatingą vietą užima Eteilos kortos. Neturėdamas jokio išsilavinimo ir tebūdamas tik paprastas barzdaskutys, bet turėdamas nepaprastą intuíciją, *Alliete* savo gyvenimą paskyrė Taro kortų analizei, ir po trisdešimties metų darbo su įvairiais mistiniais traktatais, atkūrė Taro

³⁰ Žinomi *Rakčiukai* išspausdinti 1686 m., kuriuos perleido dr. J. Faustas (t. I–IV Štutgartas, 1846-1469 m.) neatitinka senovinių *Saliamono rakčiukų* originalų; žr. dr. Lemanas „Iliustruota prietarų ir stebuklų istorija nuo senovės iki mūsų dienų“, Maskva. 1901, 221 psl.

³¹ *Oedipus Aegyptiacus*, Roma. 1652-1654.

³² Žr. Vaillant – *Histoire speciale des Rom-Muni ou Bohemiens*.

hieroglifų sistemą. Šiuos hieroglifus jis atgaivino ne tik lygindamas atskirus piešinius, bet ir kruopščiai analizuodamas simbolių analogijas. *Aliette* (arba, kaip jis kabalistiškai skaitė savo pavardę iš dešinės į kairę – Eteila) kortos mūsų laikais yra vienos iš tikslesnių. Iš savo pusės, vadovaudamasis intuityviu suvokimu, papildžiau jas atskiriomis aplinkos detalėmis, spalvų niuansais. Reikėtų pastebėti, kad istoriškai datuotas pirmasis čigonų pasirodymas Europoje priskiriamas XV amžiui, o jų vyriausias vadas save išdidžiai vadino „Egipto kunigaikščiu“. Šios tautos tikroji kilmė išliks amžina mįslė: be neginčijamų ryšių su Egiptu čigonai turi sąsajų ir su kitu senovės pasaulio poliumi – Indija. Čigonų kalba labai artima sanskritui, o jų europinis pavadinimas *bohemiens* yra iškreiptas sanskrito žodis *bo – hami*, reiškiantis „atstok nuo manęs“³³.

Hermetinės filosofijos Europoje pradininkas yra žymusis paslaptینگasis alchemikas ir filosofas Raimondas Lulijus, (1235-1315), kilęs iš Majorkos salos. Jo asmenybė apipinta ištisa legendų aureole, jam priskiriamas Filosofinio akmens atradimas ir aukso darymas dideliais kiekiais anglų karaliui Eduardui III, o 1 svaro sterlingų vertės auksinės monetos sovereni iš alcheminio aukso ir šiais laikais vadinami raimondiniais. Tačiau ši aplinkybė jam, kaip tikram adeptui, nesutrukdė mirti skurde. Kita legenda priskyrė jam tariamą nemirtingumą, esą, jis tik po keleto šimtmečių, atlikęs daug kančių pareikalavusią atgailą, išmaldė iš Viešpaties mirties atgailą. Raimondo Lulijaus plunksnai priklauso du gilūs tyrinėjimai, kuriais jis bandė atkurti Aukščiausio Hermetinio Mokymo didybę: *Ars Magna* ir *De Auditu Kabbalístico, sive at omnes scientias introductorium*³⁴

Raimondo Lulijaus mokymą perėmė jo genialus pasekėjas Džordanas Brunas. Savo pažiūrų perėmimą ir gilią pagarbą Lulijui Brunas išreiškė savo veikale *De compendiosa architectura et complemento artis Lulli*. Bandymai atkurti hermetinį mokslą ryškiai atsispindi daugelyje Bruno kūrinių: *Cantus Circoeus; De Umbris Idearum; Della Causa, Principio ed Uno; Dell'Infinito Universo e Mondì; Degli Heroici Furori; De Minimo, Magno et Mensura; De Monade, Numero et Figura; De Immenso, Innumerabilibus et Infigurabili Universo*.

Po Raimundo Lulijaus ištisa autorių plejada rašė krikščionims apie Kabalą. Pirmą vietą tarp jų užima paslaptینگasis Pikas de Mirandola (1463-1494). Jo veikalas *Conclusiones Kabbalisticæ*³⁵ yra tikras šios srities kapitalinių tyrinėjimų šedevras.

³³ Žr. Saint -Yves d'Alveydre. *Mission de l'Inde en Europe*.

³⁴ Strasburas, 1651.

³⁵ Roma. 1486.

Po Piko de Mirandolos rikiuojasi Žiljomas Postelis (1510- ?); jo siekis sukurti baigtinę filosofiją išreikštas veikale *Clavis absconditorum a constitutione mundi*. Šiame kūrinyje Postelis Taro pavadina *Enocho Būtimi*. Pastarasis pavadinimas viduramžiais buvo toks pats populiarus, kaip ir *Salamono rakčiukai*. Būdamas kabalistu, Postelis ieškojo tiesos būtent šiame aspekte; jo plunksnai priklauso vienas iš geriausių kabalistinės išminties vertimų – *Sefer Jecira* su filosofiniais komentarais – *Abrachami patriarchae liber lezirah, ex hebraeo versus et commentariis illustratus à Guilelmo Postello*³⁶. Iš prigimties entuziastas, Postelis džiūgavo, kad jam pasisekė prisiliesti prie absoliutaus mokymo, ir stengėsi ne tik kuo plačiau paskleisti savo atradimus, bet perėjo prie naivumo. Euforijos apimtas parašė pranešimą Visuotiniam Katalikų Bažnyčios Susirinkimui, vykusiam tuo metu Tridente (dab. Trentas, Italija), kad jis rado absoliučią doktriną, užslėptą nuo pat pasaulio pradžios, ir reikalavo, kad šis mokymas taptų katalikų tikėjimo dogma³⁷.

Kabalistinė hermetinė filosofija alcheminiu aspektu išdėstyta *Asch Mezareph*³⁸, paslaptingoje maginėje knygoje, kurią iššifravo Nikola Flamelis, pasak legendos, jos dėka realizavęs *Didįjį Darymą*³⁹, kaip ir Raimondas Lulijus.

Pagal viduramžių mistikų tradiciją, Nikola Flamelis nepublikavo savo tyrinėjimų rezultatų, ir *Asch Mezareph* mūsų laikus pasiekė sunkiai suvokiamų paslaptinių simbolių pavidalu.

Priešingai Flameliui, Kabalos mokymą Europoje iš paslapties rūbo išvilko savo darbais J. Roichlinas (Johann Reuchlin, 1455-1552): *De arte cabbalistica*⁴⁰ ir *De verbo meriffico*. Roichlino darbai, nors tiesiogiai neliečia Taro, aiškindami sintetines kabalistų pažiūras pagrindiniais kosmogonijos ir filosofijos klausimais, atveria virtinę dalinių doktrinų.

Sąrašą pratęsia žymusis Kornelijus Agripa (1486-1535). Jo darbai taip pat yra bandymai pasiekti baigtinę sintezę. Būdamas nepaprastai talentingas, Agripa demonstravo įvairius kraštutinumus: savo veikale *De occulta philosophia*⁴¹ jis su užsidegimu išdėsto bendrus hermetinio mokslo pagrindus, o dėstydamas *De incertitudine et vanitate scientiarum*⁴² jis pasineria į skeptiškus apmąstymus. Nepaisant

³⁶ Paryžius, 1555.

³⁷ Eliphas Levi, *Transcendentinės Magijos Doktrina*, Kalendorius, Kaunas, 2006, psl. 30..

³⁸ „Ugnis tirpiklis“; žr. Eliphas Levi. „La Clef des Grands Mysteres“. Paris. 1861. pp. 405-449.

³⁹ Pasak legendos, atradimo data 1382 m. sausio 17.

⁴⁰ Haga, 1517.

⁴¹ Kelnas, 1533.

⁴² Kelnas, 1527; Paryžius, 1529; Antverpenas, 1530.

užslaptinimų ir sistemškumo trūkumo, Agripas darbai dėl medžiagos gausos ir minties drąsumo yra tapę Europos misticizmo klasika.

Priešingai Agripai, Knoras de Rozenrotas (1636-1689) pateikė klasikinį ypatingai sudėtingų ir mažai tyrinėtų problemų sisteminio dėstymo pavyzdį. Jo *Kabbala denudata, seu Doctrina Hebraerum transcendentalis*⁴³ yra vienas iš žinomiausių ir klasiškiausių kabalos mokymo tiriamųjų darbų.

Ne mažiau žymus yra ir Henriko Kunrato veikalas *Amphiteatrum sapientiae aeternae, solius verae christiano-cabbalisticum, divino-magicum*⁴⁴, kuriame autorius išdėsto sintetinę filosofiją.

Pereidami prie vėlesnių laikų pastebime, kad dauguma okultinių darbų autorių, kaip ir anksčiau, nutyli apie taro, nors tuo pačiu metu ne tik gerai su šia sistema susipažinę, bet būtent pagal jos schemas ir jos pagrindu dėsto savo idėjas. Pirmas eilėje rikiuojasi martinizmo apaštalas markizas Klodas de Sen Martenas Jo klasikinis veikalas *Tableau naturel des rapports qui existent entre Dieu, l'Homme et l'Univers*⁴⁵ visas parašytas pagal Taro schemą ir padalintas į 22 skyrius. Sen Martenas dirbo mistikos filosofijos srityje ir paaiškino kai kurias pagrindines doktrinas, todėl jis yra vienas iš labai vertinamų autorių. Savo mokyme jis laikėsi tariamo krikščioniško aspekto ir nusipelnė krikščioniško kabalisto vardo, labai artimo pirmųjų krikščioniškos eros amžių apologetui Origenui.

Panašiai kaip Sen Martenas, pagal Taro schemą rašė Elifas Levis: *Dogme et Rituel de la Haute Magie*⁴⁶. Ši trilogija mūsų laikais yra vienas iš žinomiausių kūrinių. Nepateikdamas jokių vertingesnių duomenų, Elifas Levis įveda skaitytoją į mistinių vaizdinių ratą, pavergdamas jį žodžio jėga ir stiliaus puošnumu. Deja, pirmosios šio veikalo dalies rusiškas vertimas atliktas gan atmestinais. Iš kitų gausių Elifo Levio darbų ypatingai vertinga yra antroji minėtos trilogijos dalis *Histoire de la Magie (Magijos istorija)*.

Tarp XIX amžiaus atstovų ypatingu ryškumu išsiskiria Stanislavas de Guaita. Pirmasis jo veikalas *Essais des Sciences maudites – Au Seuil du Mystere* yra kryptingas įvadas į jo pagrindinį darbą – *Le Serpent de la Genese*, kuris turėjo atskleisti visą Hermio Knygos okultinių dėsnių pilnatvę. Padalintą į tris septynnarius, t. y. po septynis Arkanus, o paskutinis Arkanas kaip jų apibendrinimas, kūrinių išskaidė į tris atskirus leidinius. Pirmi du tomai buvo išleisti šiais pavadinimais: *Premiere Septain (Livre I)*. *Le*

⁴³ Zalcburgas, 1677; *Liber Zohar restitutus*, Frankfurtas, 1684.

⁴⁴ Hamburgas, 1611.

⁴⁵ Paryžius, 1900.

⁴⁶ Žr. Eliphas Levi, *Transcendentinės Magijos Doktrina*, Kalendorius, Kaunas, 2006.

*Temple de Satan*⁴⁷ ir *Seconde Septain (Livre II). La Clef de la Magie Noire*⁴⁸. Trečiasis tomas turėjo vadintis *La science de la Mal* apie trečią Arkanų septynetą, bet dėl ankstyvos autoriaus mirties (36-rių metų) nebuvo išleistas. Stanislavo Guaitos darbai tapo bibliografinė retenybe, nes pagal paveldėtojų (aršių katalikų) valią negali būti pakartotinai išleisti. Šios knygos yra vienos iš pačių vertingiausių tarp viso Europos mistinės literatūrinio paveldo.

Iš šiuolaikinių autorių pirmoje eilėje stovi Papiusas su savo darbais apie Taro: *Le Tarot des Bohemiens* ir *Le Tarot divinatoire*. Į rusų kalbą išvesta knyga *Pranašavimo Taro*. Ypatingai vertingi joje pateikti Taro kortų piešiniai; jie yra geriausi iš visų, kuriuos iki šiol teko matyti.

Iš rusų autorių reikia pažymėti: „*Okultizmo enciklopedijos kursas*, skaitytas G. O. M. 1911-1912 akademiais metais S. Peterburge. Užrašė mokinė Nr. 40 F. R. C. R.“⁴⁹ G. O. M. (Grigorijus Otonovičius Miobesas) veikalas yra nepaprastai vertingas dėl jame pateiktos medžiagos ir užmojo, bet dėstymo maniera labai savotiška. Dėmesio verta ir nedidelė, bet gražiai ir įkvėptai parašyta P. D. Uspenskio brošiūra *Taro simboliai*, 1913 m. išleista anglų kalba.

Jeigu šiuolaikiniai mistiniai šaltiniai tokie negausūs, tai iš kitos pusės, religiniai ir filosofiniai veikalai pateikia neišsemiamą lobyną Taro studijoms. Religinė-filosofinė Indijos literatūra atveria tokią be galo įdomios medžiagos prabangą, kad jos gali pakakti ne vienam, o keleriems smalsaus tyrinėtojo gyvenimams. Savo studijose laikiausi vedantos sistemos pažiūrų, kaip pačių seniausių ir dvasingiausių. Didžiojo proto ir išminties nešėjo Jogavasištos ir jo mokyklos mintys papuošė mano kūrinį Tiesos briliantais. Puranos ir upanišados padėjo man rasti atsakymus į pačius sudėtingiausius klausimus. Literatūra apie Indijos minties genijaus palikimą tokia gausi, kad jos čia pateikti neįmanoma, belieka skaitytojui pačiam pasinerti į šią sritį.

Pirmųjų krikščionybės amžių gnostikų mokyklos ir jų svarbiausių veikėjų apologijos taip pat pateikia daug įdomių minčių. Daugelis eretikų kūrinių yra kupini išminties, tiesiogiai susisiejantys su antikos pasaulio misterijomis ir Rytų misticismu. Mokymai apie Demiurgą ir Eonus yra patys ryškiausi žmonijos mąstymo istorijos puslapiai. Simono Mago, Valentino ir Vasilido idėjos, išsiliejusios po gausius gnostinius traktatus, kurių viršūnė yra Valentino *Pistis Sophia*, tapo jungiančia grandimi tarp viduramžių Kabalos ir senovinio hermetizmo. Charakteringas gnostinių mokymų bruožas yra jų

⁴⁷ Paryžius, 1891, *I fort vol. in 8°*

⁴⁸ Paryžius, 1902, *I tres vol. in 8°*

⁴⁹ Išleista lietuvių kalba: G.O.M. „Okultizmo enciklopedija“, Kalendorius, 2006.

veržimasis į ezoterizmą, t. y. griežtą, išrinktiesiems skirtą, grynojo mokslo atskyrimą nuo elementarių, masėms siūlomų, tikėjimų tiesų. Taip gnostikai išlaikė tiesioginį ryšį su Rytų ir Elados misterijomis, ir būtent jų mokslinės patirties pagrindu siekė atkurti senųjų Įšventinimų didybę, kruopščiai atsijodami siaurų judėjiškų pažiūrų dogmatizmą ir formalizmą. Pernešdami Elados patirtį į krikščionybę, jie liejo į ją galingą seno kaip pasaulis mokymo srautą ir sukūrė harmoningą religinio ir filosofinio mąstymo sistemą⁵⁰. Deja, būtent dėl šio savo siekio, jie susilaukė aršios judėjų tradicijos atstovų, nusprendusių visomis įmanomomis ir neįmanomomis priemonėmis paversti religiją suprantamą masėms, neapykantos. Pasiekę pergalę, bažnyčios tėvai, propagavę priešingas gnosticizmui pažiūras, taip uoliai naikino eretikų kūrinius, kad mus pasiekė tik nedidelės jų ištraukos. Taip, pavyzdžiui, mums amžiams nesuvokiama tapo vieno iš įdomiausių religinės srities tyrinėtojų – Simono Mago asmenybė ne tik todėl, kad prarastas jo pagrindinis kūrinys, bet ir jo artimiausių bendražiogių darbai. Bažnyčios apologetai, ypač Origenas ir Tertulianas, iškraipė gnostikų mokymus iki visiško beprasmiško absurdo. Laimei, XIX a. pirmoje pusėje buvo rastas žymusis rankraštis, pavadintas *Philosophumena*, kurio autorius yra vyskupas Ipolitas. Šis puikus kūrinys buvo išvestas ir išleistas lotynų kalba Hetingene: *S. Hippolyti episcopi et martyris Refutationis omnium haeresium liborum decem quae supersunt, Ed. Duncer et Schneidewin. Göttingae, 1859*. Galima sakyti, kad beveik visi šiuolaikinės istorijos mokslo duomenys apie gnosticizmą ir tikrąją jos atstovų veiklą paimti iš Ipolito kūrinio. Beprasmiški kliedesiai, kuriuos aršūs apologetai tiek amžių priskybinėjo gnostikams, galingos, tiek laiko išbuvusios užmarštyje, tiesos akivaizdoje tapo puikiausia filosofijos genijaus kūryba.

Greta gnostikų garbingą vietą užima ir *neoplatonikai*, kurie savo sistemose taip pat suderino arijų ir judėjų pasaulėžiūrą. Jeigu gnostikai iš judaizmo perėmė jo egzoterinę pusę, o ezoterinę skolinosi iš arijų, tai neoplatonikai, atvirkščiai, savo idėjas grindė judėjišku ezoterizmu. Iš paslaptinių šventų Egipto ir Judėjos mokymų neoplatonikai kartu su gnostikais prikėlė gyvenimui senovės didybę. Dionisijus Aeropagitas viešai

⁵⁰ Apie apokrifines evangelijas žr.: *Etudes sur les Evangiles Aposcrphes*, Michel Nicolas. Paryžius. Micher Levy freres, 1866/ *Les Evangiles apocryphes traduits et annotés, d'après l'edition de I. C. Thilo*, Paryžius, *Libr. A. Fransk.* 1863. Tischendorf. *Evangelia apocrypha*. Lipsiae. MDCCCLIII.

siekė atkurti didįjį Hermio mokymą; neoplatonikai – Filonas Aleksandrietis, Plotinas ir Porfirijus⁵¹ iki šiol per tiek amžių šviečia mums savo genialumu.

Neopitagorizmas tapo susiliejimo į vieną visumą pavyzdžiu, nes visose Elados, Trakijos, Finikijos, Egipto, Sirijos, Mažosios Azijos, Irano, Indijos religinėse tradicijose matė vien tik skirtingas Vienatinės Tiesos formules, nepažinias masėms, bet atsiveriančias atskiroms jautrioms aukštomis sąmonėms, sustiprintoms ypatingais Iššventinimais.

J. Nikolajevas⁵²

Krikščioniškos bažnyčios šventųjų tėvų darbai nušviečia pačius giliausius filosofinius klausimus ir mano amžininkai be reikalo juos ignoruoja. Joanas Zlatoustas, Makarijus Egiptietis, Didysis Vasilijus, Klemensas Aleksandrietis ir ištisa plejada krikščionių pasišventėlių, kurių pasisakymai surinkti į atskirus leidinius *Добротолюбие* ir *Отечник*⁵³, atveria tiek žmogiškos širdies slapčiausios kertelės, tiek ir pažinime tobulėjančio proto vingiuotus kelius.

Didelio dėmesio nusipelnė, pasakos, legendos, padavimai, nes dauguma jų turi ryškų okultinį-filosofinį pagrindą. Iš rusų rašytojų klasikų apie Taro rašė Vsevolodas Solovjovas savo žinomame romane *Didysis rozenkreiceris*:

Didysis rozenkreiceris išpildė senio norą ir pradėjo jam aiškinti dvidešimt dvi taisykles apie valios ugdymą, kurias suvokęs ir realizavęs žmogus tampa gamtos nugalėtoju ir valdovu. Šios dvidešimt dvi taisyklės, išdėstytos Hermio-Toto dar senovėje ir po to aiškintos bei papildytos pačių žymiausių okultizmo adeptų, sudarė pačią vertingiausią rozenkreicerių lobyno dalį. Jose iš tikrųjų glūdi giliausia žmonijos išmintis.

Ryškiausi filosofinės minties atstovai istorijos raidoje iš pačių įvairiausių pusių analizavo Aukščiausią Slaptą Doktriną ir taip sukūrė didingą pagrindą, kuris kartu su naujausiais šiuolaikinio mokslo pasiekimais yra tiesioginis žingsnis į tą paskutinį proto žodį, kurį taria Arkanų Knyga.

⁵¹ Kaip neoplatonikai persiėmė senovės ezoterizmu, galima spręsti iš to, kad kai kurie autoriai laiko juos vos ne vieninteliais visos viduramžių mistikos ir magijos mokslo pradininkais. Žr. pvz. *Histoire et Traite des sciences occultes*, par le comte de Resie. Paryžius, 1857, t II, p. 9-11.

⁵² Jurijus Nikolajevas, *Dieviškumo ieškojimas. Gnosticizmo istorijos apybraižos*. S. Peterburgas. 1913, psl. 20.

⁵³ *Отечник*, Rinktinės šventų vienuolių mintys ir jų gyvenimų aprašymai. Užrašyta vyskupo Ignatijaus (Brenčaninovo). СПб. 1903.

Hermetinė filosofija vainikuoja visas žmonijos genijaus paieškas, visas jo proto pastangas nesuskaičiuojamų amžių kelyje. Jos darni visuma apima tiek išaukštintą dvasios polėkį, tiek ir visus giliausių širdžių lūkesčius. Pakildama į žvaigždėtus aukščius ji suvokia ir suima į save visą žmonijos veržimąsi į aukščiausią idealą, ji nenusakoma galia apdovanoja kiekvieną jau apdegusį šio pasaulio liepsnose ir besiilgintį švytinčios buveinės. Ji yra tikroji laisvė, absoliutūs visatos horizontai; ji į viską įsiklauso ir išgirsta kiekvieną šaukimą, todėl pati mintis nurodo kelią į ją, t. y. apriboti jos visuotinį būvį yra nemokšiško ir beprotystės tamsa. Į ją veda visi keliai, o visas žemutinis pasaulis tik tam ir egzistuoja, kad sukeltų troškimą rasti kelią į ją.

Visi rečiausi, nuostabiausi dalykai, kurie pasirodo vienoje ar kitose knygose, prie ko mus kartais atveda kokie nors Gamtos reiškiniai, tėra tik užuominos, tik išmėtytas masalas, turintis priminti žmogui, kad Gamtos iščiose slypi dar aukštesnė Tiesa.

Ekartshauzenas⁵⁴

Nėra žemėje žmogaus, kuris bent slapčiausioje savo širdies kertelėje netrokštų beribio, sąlyginumų neapriboto gyvenimo... Dideles abejones patiria kiekvienas pirmą kartą įžengęs į kelią; sunkus lemiamas žingsnis; siaubo kupina akimirka, kai žmogus praranda įprastą atramą, nepasirūpinęs nauja; begalinis liūdesys, kai žmogaus akyse griūna jo susikurtas pasaulis; baugus šaltas tiesos, ramios ir didingos savo nebylumu, aukštis; vos atlaikoma vienatvė priešais neofitą atsiveriančiame žinių okeane; tačiau tegul nevirpa drąsuolio širdis! Sunkus kelias, bet neišmatuojamos ir žmoguje glūdinčios jėgos! Jis turi atminti, kad jis yra šio pasaulio cazaris, pašauktas jo valdovas, todėl nėra ir negali būti kliūčių tam, kuris nusprendė nugalėti ar žūti!

Mokinys: „Aš dabar jau nepajėgčiau atlaikyti, kad kas nors atitraukinėtų mane nuo pasiekimų. Kaip man tai pasiekti trumpiausiu keliu?“

Mokytojas: „Eik pačiu sunkiausiu keliu. Imk tai, ką pasaulis atstumia. Nedaryk to, ką daro pasaulis. Eik prieš pasaulį visais jo keliais. Ir tada tu pasieksi tai trumpiausiu keliu“.

Jokūbas Biomė

Įeikite pro ankštus vartus, nes erdvūs vartai ir platus kelias į pražūtį, ir daug juo einančių. Kokie ankšti vartai ir koks siauras kelias į gyvenimą! Tik nedaugelis jį randa.

⁵⁴ *Išminčiaus naktys, arba išmintingo pokalbiai su draugu.*

Mt 7, 13-14

Tas žmogus, kuris ras savyje pakankamai dvasinių jėgų, kuris iš tikrųjų trokšta Neginčijamos Tiesos, kuris sugebės įžibti savyje neblėstančią Amžinybės siekimo liepsną, sugebės rasti visas tam reikalingas priemones!

Ieškok kelio, vis labiau atsitraukdamas vidun; ieškok kelio, drąsiai žengdamas išorėn. Neieškok jo kuriame nors konkrečiame vieškelyje... Rasti kelią vien tik teisuoliškumu, arba vien tik gilinantis į religiją, arba aistringai veržlumu neįmanoma... Ieškok kelio, patirdamas visus išbandymus, kad suvoktum individualybės augimą ir reikšmę...

Senovės išmintis

Reikia būti daugiastygiu, kad pajėgtum groti Amžinybės kanklėmis...

Andrej Belyj⁵⁵

Siekiant sėkmingai žingsniuoti Tiesos ieškotojų kančių keliais, reikia viską paaukoti, viską iškęsti, nesustoti prieš jokią kliūtį, netikėti niekuo, išskyrus vidinį širdies balsą. Žmogus turi visur ieškoti, knistis po senuosius mistikų foliantus, gilintis į transcendentinius filosofų darbus, studijuoti senovę ir jos paminklus, įsiklausyti į muzikos dermes, gyventi su kiekvienu gamtos lapeliu, suprasti visas kančias ir jas numaldyti, gyventi pasaulio šurmulyje, mylėti ir neapkęsti, kartais pasvajoti ir leistis nešamam fantazijos sparnų, kartais analizuoti su šalta tikro skeptiko šypsenėle, keliauti, skaityti romanus, mylėti meną, suvokti barbariškumo pagundas, amžinai ieškoti, visur ir nuolat ieškoti, viską verti ant patirties ieško ir išlikti šiltu bei aiškiu, kaip saulės spindulys, ramiu, šaltu, nepajudinamu kaip Himalajų sniegas, maištingu kaip jūra – toks turi būti tikrasis ieškotojas!

Ar esi toks, skaitytojai? Jeigu ne, tai tu manęs nesuprasi, todėl užversk šią knygą, ji ne tau skirta!..

⁵⁵ Андрей Белый. *Символизм*. Изд. Муссагет. Москва. 1910.